

CZECHOSLOVAKIA SECURITY INFORMATION

FED Abstract of

25X1A

CZECHOSLOVAK FOREIGN TRADE PERIODICAL, ZARUBANICNI OBCHOD (55 pages; Czech; 1952).

The periodical contains the following articles:

Dr Antonin Gregor: The USSR's New Great Aid To The Czechoslovak Economy. The article thanks the USSR for material and scientific aid rendered. In 1952, however, Czechoslovak imports and exports will increase 25 percent, relative to 1951.

M. V. Nesterov: International Trade Without Discrimination. The article consists of an address made by M. V. Nesterov, chairman of the Soviet Chamber of commerce, at the International Economic Conference, on 7 April 1952.

Dr J. Setinsky: How American Bourgeois Economists Solve Inflation. This article treats the problem of inflation in the US. Charts showing the US gross national product and the national income for the period 1951-1956 are included.

Dr Libuse Soukupova: Barter Trade With Capitalist Countries. The article advocates barter trade with the entire world.

Chr. Dannerov: Bulgaria's Foreign Trade in 1951. This article reports on Bulgaria's foreign trade in 1951.

M. Kalous: Czechoslovak-Chinese Foreign Trade: A Bulwark of Peace. This is a vague propaganda article which states, however, that there are great possibilities for Czechoslovak-Chinese cooperation.

Jan Manduch: Wool. This article discusses wool, its production, and consumption throughout the world.

Milena Pokorná: Tin In The World Economy. This article discusses the production of tin and prices at which it is available.

The remainder of the periodical reports on the Moscow Economic Conference and reports foreign trade news from the entire world.

RETURN TO CIA LIBRARY

16 June 1952

[] This foreign language document, or a microfilm thereof [] is available at the CIA Library: []

CONFIDENTIAL / control
SECURITY INFORMATION

CLASSIFICATION **CONFIDENTIAL**

SECURITY INFORMATION
CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY

REPORT NO. 25X1A

INFORMATION REPORT

CD NO.

COUNTRY **Czechoslovakia**

DATE DISTR. **6 June 1952**

SUBJECT **Czechoslovak Foreign Trade Magazine**

NO. OF PAGES **1**

INTELLOX 5

PLACE
ACQUIRED

NO. OF ENCLS. **1 (magazine)**

(LISTED BELOW)

25X1A

DATE OF IN
ACQUIRED

SUPPLEMENT TO
REPORT NO.

25X1X

25X1

The attached copy of the Czechoslovak periodical Zahranicni Obchod, No. 4 of 1952, is sent to you for retention as background information. The contents are listed in English on the inner back cover page.

25X1A

THIS DOCUMENT HAS AN ENCLOSURE ATTACHED
DO NOT DETACH

CLASSIFICATION **CONFIDENTIAL**

STATE	NAVY	NSRB	DISTRIBUTION								
ARMY	AIR		ORR	x							

CONFIDENTIAL / CONTROL
SECURITY INFORMATION

FDD Abstract of [redacted]

25X1A

CZECHOSLOVAKIA

CZECHOSLOVAK FOREIGN TRADE PERIODICAL, ZAHNANICNI OBCHOD (55 pages: Czech;

25X1A

The periodical contains the following articles:

Dr Antonin Gregor: USSR's New Great Aid To The Czechoslovak Economy. The article thanks the USSR for material and scientific aid rendered. In 1952, however, Czechoslovak imports and exports will increase 25 percent, relative to 1951.

M. V. Nesterov: International Trade Without Discrimination. The article consists of an address made by M. V. Nesterov, chairman of the Soviet Chamber of commerce, at the International Economic Conference, on 5 April 1952.

Dr J. Setinsky: How American Bourgeois Economists Solve Inflation. This article treats the problem of inflation in the US. Charts showing the US gross national product and the national income for the period 1951-1956 are included.

Dr Libuse Soukupova: Barter Trade With Capitalist Countries. The article advocates barter trade with the entire world.

CHr. Gumnerov: Bulgaria's Foreign Trade in 1951. This article reports on Bulgaria's foreign trade in 1951.

M. Kalous: Czechoslovak-Chinese Foreign Trade: A Bulwark of Peace. This is a vague propaganda article which states, however, that there are great possibilities for Czechoslovak-Chinese cooperation.

Jan Munduch: Wool. This article discusses wool, its production, and consumption throughout the world.

Milena Pokorna: Tin In The World Economy. This article discusses the production of tin and prices at which it is available.

The remainder of the periodical reports on the Moscow Economic Conference and reports foreign trade news from the entire world.

25X1A

16 June 1952

25X1A

[] This foreign language document, or a microfilm thereof [redacted] is available at the CIA Library; [redacted]

25X1

CONFIDENTIAL / control
SECURITY INFORMATION

Approved For Release 2002/08/15 : CIA-RDP83-00415R011700030013-4

~~CONFIDENTIAL~~

25X1A

SECURITY INFORMATION

ZAHRAŇIČNÍ OBCHOD

THIS IS AN ENCLOSURE TO
DO NOT DETACH

25X1A

4

1952

Approved For Release 2002/08/15 : CIA-RDP83-00415R011700030013-4

~~CONFIDENTIAL~~

ZAHRAŇIČNÍ OBCHOD
MĚSÍČNÍK MINISTERSTVA ZAHRAŇIČNÍHO OBCHODU
PRO HOSPODÁŘSKOU INFORMACI
ŘÍDÍ JAROSLAV NAVRÁTIL S REDAKČNÍ RADOU

OBSAH :

Nová velká pomoc Sovětského svazu našemu hospodářství	149
Pro mezinárodní obchod bez diskriminací	151
Dr Jiří Setínský: Jak američtí buržoasní národohospodáři řeší inflaci	158
Dr Libuše Soukupová: Výměnné obchody s kapitalistickými státy	162
Chr. Gumnerov: Bulharský zahraniční obchod v roce 1951	165
M. Kalous: Perspektiva československo-čínských obchodních styků — perspektiva budování a posilování míru	170
Jan Munduch: Vlna	172

CENA VÝTISKU 12 KčS
Redakce Praha II, tř. Politických vězňů 20, tel. 097. — Administrace Praha II,
ul. 28. října 3, tel. 255-22, 258-15

ROČNÍK VII — ČÍSLO 4
DUBEN 1952

ZAHRA NIČNÍ OBCHOD

Nová velká pomoc Sovětského svazu našemu hospodářství

Ministr zahraničního obchodu Dr Antonín Gregor ocenil veliký význam obchodní dohody se Sovětským svazem, podepsané v Moskvě dne 5. dubna 1952, v rozhovoru s redaktorem ČTK takto:

Po každé, když se vracíme ze Sovětského svazu, ze země, která hrdinným nadšením svého lidu vybudovala v stalinských pětiletkách socialismus, a nyní gigantickými stavbami, které přetvářejí přírodu, buduje komunismus, chtěli bychom kromě pozdravů a přinášené pomoci předat všem našim lidem aspoň kousek toho, co každý v této zemi cítí. Co poznáš v závodech, v úřadech, na ulici, v podzemní dráze, v divadle, v restauracích — všude, kde je možno setkat se se sovětskými lidmi? Že se tu zrodil nový člověk, s novou, opravdovou láskou k lidem, ke své zemi, k práci. Člověk, který si uvědomil, že veliké věci ve prospěch člověčenstva je možno uskutečňovat jen tehdy, jestliže se spojí miliony rukou a mozků ke splnění téhož cíle. Který však při tom zůstává člověkem, má své denní starosti i radosti; ty mu však nezastírají velkou perspektivu, kterou uskutečňuje, stejně tak jako jeho vlastenectví. Láska k rodné zemi a vlastnímu lidu je mu velikým poučením i prostředkem k tomu, aby tím více pomáhal všude tam, kde pomoci je zapotřebí.

Tyto vlastnosti učinily sovětský lid v budovatelských úspěších nepřekonatelným a v boji na obranu své vlasti nepřemožitelným. Aspoň část toho, co na každém kroku cítíš v této velké zemi socialismu, chtěli bychom předat spolu s pozdravy této země.

Obchodní dohodou, kterou jsme uzavřeli dne 5. dubna se Sovětským svazem na rok 1952, přinášíme novou velikou pomoc pro celé naše hospodářství. Dohoda tato je na rok 1952 doplňkem k dlouhodobé hospodářské dohodě, kterou naše země uzavřela v listopadu 1950 se Sovětským svazem. Znamená další rozšíření a prohloubení hospodářských styků se Sovětským svazem, znamená neocenitelnou pomoc pro naši výrobu i výživu, pro posílení a upevnění celého našeho hospodářství. Uvědomíme-li si rozsah vzájemné výměny zboží v minulém roce, ony miliony tun různého zboží, které k nám už loni ze Sovětského svazu přicházely, kdy jenom zvládnutí dopravy několika cestami, po železnici i po vodě, bylo pro nás velkým úkolem, pochopíme, jak velká je to pomoc pro nás, ale také jaké úkoly nás čekají, když v roce 1952 vzroste jak ve vývozu, tak i v dovozu objem výměny zboží se Sovětským svazem proti roku 1951 o plných 25%.

Pro průmyslovou výrobu budou dovezena proti roku 1951 značně zvýšená množství železné rudy, manganové rudy, surového železa, mědi, olova, hliníku, zinku i jiných barevných a vzácných kovů a ferroslitin, zvýšená kvanta nafty, benzinu, umělých hnojiv, syntetického kaučuku, pyritů a dalších polotovarů i výrobků, zvýšené množství bavlny, vlny, lnu a celé řady dalších surovin i výrobků.

Dnes už na mnoha našich výrobních úsecích si uvědomujeme, že prudký růst naší průmyslové výroby si vyžaduje takové množství surovin, že tím

jsou překračovány možnosti kterýchkoli dodavatelských zemí. I kdyby některé kapitalistické země neprováděly vůči nám diskriminační politiku, na řadě úseků nemohly by krýt naši potřebu. Jen tím, že sami plánovitě zvyšujeme svou těžbu a že ruku v ruce s tím Sovětský svaz zařazuje do svých těžebních i výrobních plánů také naši, rok od roku rostoucí potřebu, můžeme splnit své vlastní veliké a krásné úkoly.

Stejně významná a jinde nedosažitelná je pomoc, kterou dostáváme od Sovětského svazu na úseku výživy. V roce 1952 dovezeme přes milion tun jen v různém obilí, vedle jiných krmiv, tisíce tun olejnatých semen, masa, másla, sádla, rýže, čaje, různých osiv a jiných zemědělských plodin. Nikdy na to nezapomínejme! Nebýt Sovětského svazu a zemí lidové demokracie, nemohli bychom za nynějšího stavu naší rostlinné a živočišné výroby zabezpečit stále rostoucí životní úroveň nás všech.

Tímto však pomoc Sovětského svazu není vyčerpána. Vedle dodávek vysoce kvalitních strojů a zařízení, jejichž rozsah rovněž rok od roku roste, proudí k nám denně — a dnes už i širokým proudem — vědeckotechnická pomoc Sovětského svazu. S její pomocí, s pomocí nejvyšší techniky světa, s pomocí zkušeností nejlepších specialistů stavíme takové závody a zavádíme takové složité, ale vzácné a potřebné výroby, které byly dříve privilegiem jen několika zemí a někdy jen jedné země na světě. Některé z těchto výrob nebylo by možno nikde jinde si osvojit. Za jiné bylo dříve třeba draho a léta a léta platit. To vše nyní v duchu bratrské spolupráce a pomoci dostáváme od Sovětského svazu zdarma a s přáním, abychom ještě více využívali této štědré a nezištné pomoci.

Dovážené suroviny, polotovary, výrobky i potraviny vyrovnáme naším výrobem. Vedle textilních a kožedělných výrobků, sladů, chmele, papíru, nábytku, výrobků naší chemie a skla budou to především výrobky hutí a různé stroje a zařízení v nejširším sortimentu, při čemž mnohé z nich jako vysoce dokonalé a kvalitní vyrábíme, čerpající ze zkušeností vyspělé sovětské techniky. Bude na nás na všech, abychom, tak jako dosud, kvalitou našich výrobků dělali čest dobrému jménu naší země, abychom nejen rozsahem, ale i jakostí a přesným dodržováním lhůt u všech našich vyvážených výrobků kryli zvýšené dovozy a tak se alespoň zčásti odvděčili za bratrskou pomoc, kterou opět od Sovětského svazu dostáváme.

Uzavřená dohoda v souvislosti s dohodou dlouhodobou nám pomůže řešit nejen naše vlastní úkoly, ale umožní nám také, abychom, využívající ještě lépe vlastních a nyní i dovezených strojů a surovin i kapacity našich závodů, dobře plnili své závazky vůči zemím lidové demokracie. To je náš příspěvek k budování socialismu v těchto spřátelených zemích, to je také náš příspěvek v boji o mír.

Tato dohoda nám však umožňuje, abychom, opření o pilíř našeho hospodářství, o dlouhodobou hospodářskou dohodu se Sovětským svazem, rozvíjeli v duchu stalinské mírové politiky vzájemné obchodní styky a hospodářské vztahy se všemi zeměmi, i různých hospodářských systémů, které mají stejně dobrou vůli k hospodářským stykům bez vměšování se do vnitřních záležitostí a při dodržování zásady rovnosti a vzájemné výhodnosti.

Upřímně se radujeme z nově uzavřené smlouvy. Uzavřena v duchu přátelství a družby, na podkladě oboustranné výhodnosti, se starostlivým přihlédnutím k našim zájmům a potřebám, bude nám při plnění našich úkolů v roce 1952 nedocenitelnou pomocí.

Opření o Sovětský svaz, o jeho sílu, která, jak jsme se sami přesvědčili, se každým rokem znásobňuje, opření o jeho každodenní pomoc, vykročíme po očistě od zrádců a cizích agentů ještě pevněji vpřed po cestě, kterou nám všem ukázal geniální vůdce všech mírumilovných lidí — generalissimus *J. V. Stalin* a po níž nás moudře vede náš drahý prezident soudruh *Klement Gottwald*.

Pro mezinárodní obchod bez diskriminací

Dne 5. dubna 1952 pronesl předseda Vsesvazové obchodní komory Sovětského svazu M. V. Něstěrov na Mezinárodní hospodářské konferenci projev, v němž zejména řekl:

Rámec naší konference je nejširší ze všech mezinárodních hospodářských konferencí, které kdy byly uspořádány. Účastní se jí zástupci průmyslových a obchodních firem, bank, družstevních organizací, sdružení podnikatelů, odborů, veřejní činitelé a národohospodáři, kteří sem přijeli z různých zemí. Přítomnost takových kompetentních účastníků konference umožňuje úspěšně projednat důležité otázky mezinárodní hospodářské spolupráce.

Jako předseda Vsesvazové obchodní komory, jejímž úkolem je přispívat k rozvoji zahraničního obchodu, mohu s radostí prohlásit váženému shromáždění, že iniciativa svolání mezinárodní hospodářské konference se setkala s příznivým přijetím sovětských obchodních i průmyslových zástupců. Ježto se projevila snaha jistých obchodních kruhů v řadě zemí rozšířit obchod se SSSR, můžeme s určitostí říci, že jsou pro to dány příslušné možnosti.

Skutečnost, o níž vědí všichni přítomní, že totiž iniciativa k svolání této konference našla aktivní podporu v mnoha zemích, ukazuje, že rozšíření obchodní spolupráce a obchodních styků mezi zeměmi je naléhavou životní nutností a že oslabení těchto styků za poslední léta a umělé překážky, jež byly na tomto poli vytvořeny, vyvolávají nemalé znepokojení.

Zhoršení mezinárodních hospodářských styků vede ke snižování mírové výroby a projevuje se nepříznivě v životních podmínkách národů mnoha zemí. Obchod s mnohým zbožím, které má podstatný význam pro rozvíjení mírového hospodářství a uspokojování potřeb obyvatelstva, se snížil zejména od té doby, kdy v mnoha zemích započal přechod k válečnému hospodářství. Zde se shromáždili lidé, kteří dobře znají tato fakta. Nemůžeme před těmito fakty zavírat oči. Podlamování mezinárodních hospodářských styků se projevuje nepříznivě i v situaci hospodářsky málo vyvinutých zemí.

Do těchto zemí není dodáváno potřebné zařízení, čímž je zdržován rozvoj jejich národního hospodářství. Existující přísná cizí kontrola surovinových zdrojů hospodářsky málo vyvinutých zemí brání jejich vzájemně výhodnému obchodu s jinými zeměmi. Obnova a rozšíření normálních obchodních a jiných hospodářských styků mezi zeměmi by měly přispět ke zvýšení životní úrovně lidí.

Naše země by na příklad mohla přispět k rozšíření normálních hospodářských styků, a tím napomáhat k upevnění mezinárodní spolupráce. Sovětské obchodní organizace neodmítnou rozšíření styků s obchodními a průmyslovými kruhy jiných zemí, budou-li tyto styky založeny na vzájemných výhodách a přesném plnění závazků, jež na sebe všechny strany převezmou.

Pokud jde o SSSR, vědí všichni, že sovětské obchodní organizace vždy přesně plní přijaté závazky. Když hovořím o příznivém postoji sovětských obchodních organizací k rozvíjení mezinárodního obchodu, považuji za nutné zdůraznit, že naše obchodní organizace nemají v úmyslu vytlačit kohokoliv z mezinárodních trhů nebo se dožadovat jakýchkoli privilegií. Vycházejí z toho, že za normálních podmínek je zahraniční obchod výhodný pro všechny strany, jež se na něm podílejí, neboť umožňuje produktivněji využít hospodářských možností, které vytváří mezinárodní dělba práce. Mezinárodní obchod může tedy být doplňujícím činitelem v hospodářském rozvoji zúčastněných zemí. Přitom, jak známo, nemohou být rozdíly v hospodářských systémech překážkou pro rozvoj spolupráce mezi zeměmi.

Rozvoj národního hospodářství SSSR se opírá o neustále se rozšiřující vnitřní trh a trvalý růst kupní síly obyvatelstva. Díky rozmanitosti a bohatství přírodních zdrojů i rozvoj průmyslu a zemědělství, dosaženého za léta sovětské vlády, má SSSR vše, co potřebuje pro svůj hospodářský rozvoj i pro rozšíření obchodu s jinými zeměmi.

Obrát zahraničního obchodu SSSR dosahuje nyní podle údajů celních orgánů přes 18 miliard rublů ročně; přitom současný rozsah obchodu ve srovnatelných cenách převyšuje přibližně trojnásobně předválečný stav. Snížení obchodu se SSSR, které se v posledních letech projevilo v některých zemích, nezabránilo úspěšnému plnění hospodářských plánů SSSR a trvalému vzrůstu jeho národního hospodářství. V některých případech naopak tato situace způsobila urychlení rozvoje nových průmyslových odvětví v SSSR.

Průmyslová výroba Sovětského svazu v roce 1951 převýšila stav z roku 1940 dvojnásobně. V řadě výrobních odvětví je tento růst ještě značnější. Tak na příklad celková výroba strojírenského průmyslu SSSR se zvýšila v roce 1951 proti roku 1940 2,8krát. A nejen to: rozmach sovětského hospodářství vytvořil nové možnosti pro další rozšíření obchodních styků SSSR s jinými zeměmi.

Je známo, že v prvních poválečných letech se hospodářské styky zemí Západu a SSSR úspěšně obnovovaly a rozvíjely, což se projevilo v tom, že v letech 1946—1948 uzavřely Švédsko, Velká Británie, Belgie, Finsko, Holandsko, Norsko, Dánsko, Itálie a Švýcarsko nové obchodní dohody se SSSR. Nyní se rovněž projevila snaha jistých podnikatelských kruhů v řadě zemí rozšířit obchod se SSSR. Naše obchodní organizace se k tomu stavějí kladně, ježto navrhované rozšíření obchodu bude spočívat na zásadách rovnoprávnosti stran a vzájemných výhod, respektování vzájemných zájmů a nepřipustnosti vnucování jakýchkoliv hospodářských nebo politických požadavků. To znamená, že sovětské obchodní organizace mohou přistoupit na rozšíření obchodu za podmínek, vylučujících jakoukoliv diskriminaci. Naše zahraničně obchodní organizace jsou ochotny projednávat příslušné konkrétní návrhy na rozšíření obchodu.

Budou-li mít podnikatelské kruhy jiných států vážný úmysl rozšířit obchod se sovětskými zahraničně obchodními organizacemi, jsou tyto organizace ochotny podstatně zvětšit vývozní a dovozní transakce s těmito zeměmi.

Všesvazová obchodní komora shromáždila potřebné údaje, které zcela jasně ukazují, co by bylo možno učinit v tomto směru. Sovětské zahraniční obchodní organizace by mohly nakupovat v zemích západní Evropy, Ameriky, jihovýchodní Asie, Středního Východu, Afriky a Austrálie zboží, jež

tyto země obvykle vyvážejí, a prodávat těmto zemím zboží sovětské výroby, o něž mají zájem, v takovém množství, že by celková výměna zboží SSSR se zmíněnými zeměmi během nejbližších dvou — tří let dosáhla částky 30 až 40 miliard rublů, neboli 10 až 15 miliard rublů ročně proti poválečnému maximálnímu obratu asi 5 miliard rublů, jehož bylo dosaženo v roce 1948. Zmíněné zvýšení obchodu SSSR se zeměmi západní Evropy, Ameriky, jihovýchodní Asie, Středního Východu, Afriky a Austrálie není hranicí, uvážíme-li, že na příklad v roce 1931 dosahoval obchodní obrát SSSR s těmito zeměmi v srovnatelných cenách asi 11 miliard rublů a že nyní má SSSR nesrovnatelně větší možnosti jak vývozu, tak i dovozu zboží nežli dříve. Zmíněný program rozvoje obchodu znamená, že *celkový roční obrát zahraničního obchodu SSSR může již v nejbližších dvou — třech letech vzrůst 1,5krát nebo dokonce dvakrát ve srovnání se současnou výměnou zboží, která dosahuje více než 18 miliard rublů ročně.*

Existují velké možnosti zvětšení sovětsko-britského obchodu. Budou-li si britské podnikatelské kruhy přát rozvíjet obchod s SSSR, mohly by sovětské vývozní a dovozní organizace zvýšit výměnu zboží na maximální rozsah předválečné doby, který činil v roce 1937 asi 2,5 miliard rublů v nynějších cenách. Přitom může být rozšíření obchodu dosaženo nejen v oblasti zboží, tradičního pro britsko-sovětský obchod, ale i tím, že sovětské dovozní organizace by nakupovaly textil, koření, sledě a jiné zboží.

Sovětské obchodní organizace by mohly přistoupit na to, aby pětinašobně až šestinašobně zvýšily nákup francouzského zboží a prodej sovětského zboží do Francie. Sovětské zahraničně obchodní organizace by mohly dodávat Francii obilí, dříví, manganovou a chromovou rudu, antracit, kamenné uhlí, dehet, asbest, kožišiny a jiné zboží výměnou za elektrotechnické, energetické a dopravní zařízení, za transportní zařízení, lodí, olovo, válcované výrobky, chemikálie, aromatické oleje, textilie, umělé vlákno jakož i kakaové boby, citrusy, koření, korek a jiné zboží.

Široké možnosti má i rozvoj obchodu SSSR s *Itálií, Holandskem, Belgií, Švédskem, Norskem, Dánskem, Švýcarskem a Finskem.*

Jak známo, měly mnohé americké firmy před válkou rozsáhlou výměnu zboží se sovětskými zahraničně obchodními organizacemi. Budou-li americké podnikatelské kruhy chtít rozvíjet obchod s SSSR, mohly by sovětské dovozní organizace zadat v USA objednávky různého zboží v částce 4—5 miliard rublů s dodací lhůtou dvou až tří let. To nevyčerpává možnosti i většího rozšíření hospodářských styků. Sovětské zahraničně obchodní organizace mohou nabídnout ve značném množství americkým firmám různé sovětské zboží, o něž se zajímají. Američan pan Vickery, který zde mluvil, hájil svobodný obchod mezi zeměmi. Je zřejmé, že nemá zájem na politice diskriminace.

Existují rozsáhlé možnosti rozvoje obchodu mezi SSSR a zeměmi Latinské Ameriky. Sovětské zahraničně obchodní organizace by mohly nakupovat v Mexiku, Argentíně, Brazílii a jiných zemích Latinské Ameriky zboží, jako sisal, vlnu, surové kůže, kávu, banány, ananasy, tříslo, barevné kovy a jiné zboží a dodávat do těchto zemí různé hotové výrobky, stroje, hospodářské stroje, dříví, cement a j.

Sovětské zahraničně obchodní organizace by mohly obnovit obchodní styky s Japonskem, kdyby o ně projevil zájem japonské firmy. Rovněž mají velké možnosti rozvíjet na základě vzájemných výhod obchod i se ze-

měmi jihovýchodní Asie, Blízkého a Středního Východu. Dále jsou ochotny ustavit a rozvíjet obchodní styky se zainteresovanými podnikatelskými kruhy Indie, Indonésie, Pakistanu, Ceylonu, Burmy, Thai, Malajska a jiných zemí jihovýchodní Asie.

Platební podmínky sovětských obchodních organizací, přihlížíme-li ke všeobecně známým faktům, nejen že nejsou horší nežli podmínky v jiných zemích, ale jsou daleko pružnější. Jak ukazuje praxe, mohou se sovětské zahraničně obchodní organizace v mnohých případech dohodnout bez velkých těžkostí s cizími firmami na vzájemně přijatelných a výhodných podmínkách úhrady.

Sovětské obchodní organizace jsou ochotny uzavírat dohody o výměně zboží. Mohly by také prodávat zboží v měně jednotlivých zemí a použít úhrady k nákupu v těchto zemích. Se zřetelem k valutovým obtížím v mnohých zemích by dohody o výměně a prodeji zboží v domácí měně mohly podstatně přispět k rozšíření obchodu.

Naše obchodní organizace mohou provádět úhrady objednávek prostřednictvím národních bank, aniž použijí prostřednictví zahraničních bank, což zvýší obraty místních bank a jejich zájem o zahraničně obchodní operace.

Závěrem mi dovoluji, abych znovu poukázal na to, že pro obnovu a rozšíření mezinárodních hospodářských styků je nutno především upustit od všech forem diskriminace v mezinárodním obchodu. Nemusím se snad šířit o nepřipustných faktech, jako je vyhlášení obchodní blokády Číny se strany USA, což je nesmyslným projevem agresivní politiky.

Proto si zde musíme položit otázku, kterou si denně kladou miliony prostých lidí: *Co se podniká pro to, aby byly zmenšeny nynější potíže v hospodářských stycích mezi zeměmi?*

Možnosti zmenšení těchto potíží jsou v obnově a rozšíření obchodních a hospodářských styků mezi zeměmi a v obnově a rozšíření mírových průmyslových odvětví, jež jsou v poslední době bržděny. Uzavření obchodních dohod mezi zeměmi, i dohod mnohostranných a dlouhodobých, ke zvýšení obchodu potravinami, dřívím, uhlím, hnojiv, kovy, stroji, textilním a jiným zbožím, by přispělo k rozvoji mezinárodního obchodu. K rozšíření světového obchodu by přispělo i uzavření dohod o dodávkách průmyslového zařízení a potřebného materiálu pro hospodářsky málo vyvinuté země výměnou za suroviny a jiné zboží, vyráběné těmito zeměmi.

Tato konference má přispět k rozšíření mezinárodního obchodu. Má na tom zájem mnoho milionů lidí. Obchodní politika naší země vychází vstříc těmto tužbám. A je to pochopitelné. Naše obchodní politika odpovídá charakteru sovětského státu. V této souvislosti bych chtěl připomenout tato slova hlavy sovětské vlády J. V. Stalina: »Kdo chce mír a usiluje o obchodní styky s námi, ten u nás najde vždy podporu.«

Na druhé plenární schůzi moskevské mezinárodní hospodářské konference promluvil dne 4. dubna 1952 generální ředitel Státní banky československé S. Pohl, vedoucí československé delegace. Otiskujeme znění jeho projevu:

Jest nepopíratelnou skutečností, že jednou z vážných příčin nenormálního stavu mezinárodních hospodářských vztahů je záměrné omezování obchodu v důsledku diskriminace, prováděné některými zeměmi vůči SSSR a zemím lidové demokracie, tedy také vůči Československu.

Tato skutečnost znamená nebezpečné ignorování přesvědčivých zkušeností minulosti, které nám ukázaly, že různé sociálně ekonomické systémy mohou vedle sebe existovat v mírové hospodářské spolupráci. Třeba dále konstatovat, že diskriminační opatření, namířená proti nám, se minula cílem a naopak vážně ohrozila hospodářský rozvoj a postihla životní úroveň obyvatelstva těch zemí, které takových opatření a method používají.

Československo po válce rychle obnovilo své hospodářství a nastoupilo cestu soustavného a stále mocnějšího rozvoje. V roce 1950 byla naše průmyslová výroba o 50% vyšší a v tomto roce bude již o 100% vyšší než v roce 1937.

Diskriminační opatření nemohou však zastavit a ani ohrozit hospodářský rozvoj. Mohou nás vést k tomu, abychom se co nejvíce osamostatňovali a budovali své hospodářství nezávisle na zahraničním obchodě s těmi zeměmi, které používají vůči nám diskriminací. Jak ukazuje růst naší výroby, daří se nám to.

Je dnes již všeobecně uznáváno, že největší škody z nepřírozeného stavu obchodních styků nakonec vznikají právě pro hospodářství těch zemí, které diskriminací vůči nám používají. Tak na př. řada západoevropských zemí prožívá vážné hospodářské obtíže, a to jak uvnitř země, tak v zahraničním obchodě i v otázkách nevyrovnaných platebních bilancí. Proti tomu stojí skutečnost, že zahraniční obchod těchto zemí s SSSR a zeměmi lidových demokracií poklesl v době od roku 1938 do roku 1950 o více než polovinu, se samotným Československem o 32%. A tento pokles pokračoval dále: Nevnučuje se tu přímo samo konstatování, že tyto skutečnosti do značné míry spolu souvisí? Že se tu západoevropské hospodářství ke své vlastní škodě uzavírá vůči trhům, na které bylo svou strukturou ve vývozu i dovozu značně orientováno a s nimiž se ve výměně zboží hodně doplňovalo k vzájemnému prospěchu?

Jestliže se však tento obchod přesto udržel, byť ve ztenčeném rozsahu, je to jistě důkazem životního zájmu hospodářství západoevropských zemí na výměně zboží s námi, a to nejen pokud jde o druhy zboží, ale též s hlediska platebního.

My pak jsme se nikdy vzájemně výhodným obchodům neuzavírali a neuzavíráme.

Mluvil jsem všeobecně o zemích západní Evropy, s nimiž jsme měli již tradiční obchodní styky, které byly tím živější, protože šlo o styky mezi průmyslovými státy. Ukáži ještě konkrétněji, co mám na mysli na příkladech našich obchodních styků s některými z západoevropských zemí, s nimiž jsme před válkou i v prvních letech po této válce rozvíjeli všeobecně k oboustrannému prospěchu obchodní styky.

Tak na příklad jsme před válkou měli tradiční obchodní styky s Francií, které jsme po válce opět obnovili a dosáhli nejvyššího celkového obrátu v r. 1949 okolo 2 miliard 750 milionů Kčs. Předmětem tohoto obchodu byly suroviny, polotovary i hotové výrobky, potraviny i nápoje v té skladbě, jak to jedna i druhá z obou vysoce průmyslových zemí potřebovala. Tak my jsme dováželi z Francie hliník, olovo, vlnu, srst, kůže, pryskyřici a gumu, různé chemikálie, železářské zboží, různé druhy strojů a přístrojů, dále víno, luštěniny, kakao, maso a jiné, a vyváželi jsme do Francie uhlí a koks, stavební materiál, dřevo a dřevovinu, železo a ocel, různé chemikálie, papír, průmyslové i zemědělské stroje, železniční vagony, železářské zboží, sklo, textilní a gumové zboží, dále chmel, slad, masné výrobky a j. Tyto vzájem-

ně výhodné styky se však vlivem diskriminace zúžily tak, že v roce 1951 poklesly celkové obraty ve srovnání s rokem 1949 na 53%.

Rovněž náš obchod s Itálií poklesl pod tlakem diskriminace, a to na 63% v roce 1951. Dalším příkladem takového stavu jsou naše obchodní styky s Belgií, s níž jsme měli nejvyšší celkové obraty v roce 1947, a to ve výši 3 miliard 150 milionů Kčs. Tento rozsah vzájemně výhodných obchodních styků poklesl na 47% v r. 1951.

Naproti tomu jiným příkladem jsou naše obchodní styky s Rakouskem. Mezi Rakouskem a Československem jsou již z minulosti udržovány výhodné obchodní vztahy založené na tom, že obě země v celé řadě případů kryly navzájem své důležité potřeby. To vedlo k tomu, že i nyní přes všechny překážky si život vynutil zachování těchto vztahů; náš dovoz a vývoz se pohybuje přibližně na stále stejné výši. Celkový obrat činil na př. v roce 1949 2 miliardy 812 a půl milionu Kčs a v roce 1951 3 miliardy Kčs. Ani zde však nejsou jistě ještě všechny možnosti vyčerpány.

Dobré obchodní styky se dále rozvíjely mezi námi a Švýcarskem, které bylo a jest pro nás především dodavatelem strojů, chemikálií, kuličkových ložisek, hliníku a zemědělských produktů a bylo a jest odběratelem uhlí, koksu, železa, oceli, odlitků, celulosy, dříví, chemikálií, dále cukru, sladu, chmelu a jiných tradičních výrobků československého průmyslu. Všechny zkušenosti z našeho dosavadního obchodního styku se Švýcarskem dokazují, že odstranění všech omezení a překážek by mohlo vést k podstatnému rozšíření výměny zboží k oboustrannému prospěchu.

Opakuji, že my jsme se oboustranně výhodným obchodům neuzavírali a ani dnes neuzavíráme a jsme se své strany ochotni přispět k zajištění naznačeného rozvoje vzájemně výhodných styků. Dosáhnout toho pak samozřejmě chceme — a při rychlém a trvalém růstu našeho hospodářství také můžeme — nejen při plném zachování, ale i při dalším pro nás životně důležitém rozvíjení rozsahu našich hospodářských a obchodních styků se SSSR a zeměmi lidové demokracie.

Jest celá řada zemí v jižní a jihovýchodní Asii, Africe a Latinské Americe, které mají zájem na vybudování vlastního průmyslu. Považujeme to za přirozené a správné, protože to pro ně znamená lepší využití přírodního bohatství a energetických zdrojů, možnost zpracování domácích surovin na polotovary a výrobky, vytvoření a rozšíření vlastní hospodářské výroby, zvýšení těžby surovin, povznesení zemědělství a vybavení zpracovatelských odvětví průmyslu, rozšíření dopravy atd. To vše by přineslo pronikavé zvýšení zaměstnanosti a životní úroveň obyvatelstva.

Právě náš průmysl a organizace, zabývající se zahraničním obchodem, měly a mají již tradiční styky s těmito zeměmi, dodaly do nich mnohá zařízení i stroje a přitom to vedlo k dalšímu rozvinutí vzájemných obchodních styků. Mohou zajisté přispět i v nejbližších letech na příklad dodávkami obráběcích strojů, obuvnických strojů, textilních strojů, potravinářských strojů, dřevoobráběcích strojů, grafických strojů, silničních stavebních strojů, benzinových motorů a dieselových motorů a dieselových agregátů, čerpadel a zavodňovacích zařízení, elektromotorů, elektromateriálu a instalačního materiálu, telefonních ústředí, traktorů, zemědělských strojů, motorových vozidel a podobně. V dalších letech by mohla přijít i celá zařízení výrobních podniků, na př. cukrovarů, lihovarů, pivovarů a jiných závodů.

Naše vlastní zkušenosti z obchodních styků s mnohými zeměmi jižní

a jihovýchodní Asie, Afriky a Latinské Ameriky nám ukazují, že je možno si vzájemně vyhovět k obapolné spokojenosti. Tak na př. do Indie dodával československý průmysl již před válkou i po válce zařízení cukrovarů a řady jiných továren, průmyslové i zemědělské stroje, motory, dieselové agregáty i různé spotřební zboží, a odebíral odtud pro svou spotřebu slídu, šelak, jut, bavlnu, kůži, rudy, koření, kávu, rýži, rostlinné oleje a podobně.

Podobně i do Jižní Ameriky, na př. do Argentiny, naše země vyvážela kromě řady hotových výrobků, cementu, železa, papíru, především průmyslová zařízení a různé průmyslové i zemědělské stroje, a staví tu největší lihovar na světě. Přitom tu vystupovala jako významný odběratel kůže, živočišných produktů, třísly a vlny.

Tyto dva příklady, a právě tak naše dlouholeté obchodní zkušenosti s Pákistánem, Iránem, Tureckem, Egyptem, Brazílií, Mexikem a jinými zeměmi ukazují, že rozšíření obchodů těchto zemí s námi umožní, aby náš průmysl mohl dále přispívat k jejich hospodářskému rozvoji. Bohatství těchto zemí je veliké a není ani zdaleka využito. A já bych chtěl zejména vůči těmto zemím zdůraznit: Plně chápeme a uznáváme vaši snahu rozvíjet vlastní průmysl a využívat bohatství své země a také s ním hospodařit podle vlastní vůle. Československý průmysl vám v tom pak může přispět dovozem potřebných strojů i celých zařízení spolu s předáním technických i jiných odborných zkušeností. Při tom také zdůrazňuji, že se nechceme v těchto zemích zakupovat; chceme jim přispět na základě rovnoprávnosti bez politických či jakýchkoliv jiných než obchodních podmínek. Můžeme tak učinit tím spíše, že to pro nás není nic nového, protože náš průmysl tu již v řadě zemí výrobní závody budoval.

Naše země má předpoklady obnovit své obchodní styky v dřívější míře s celou řadou zemí, případně tyto styky i rozšířit k oboustrannému prospěchu, protože:

1. naše výroba a celé národní hospodářství se rychle rozvíjí podle plánu a bez kríží;
2. při plánování celého hospodářství včetně zahraničního obchodu máme možnost všude tam, kde se to setká se zájmem a dobrou vůlí partnera, uzavírat dlouhodobé obchodní dohody nebo s jednotlivými podniky dlouhodobé kontrakty s konkrétní náplní podle druhů zboží, a tak zajistit pro druhou stranu stálost odbytu.

Budou-li vytvořeny normální podmínky v mezinárodních obchodních vztazích, můžeme v příštích dvou až třech letech jistě dosáhnout ve styku se zeměmi soukromého podnikání celkového obrátu 40 až 50 miliard Kčs ročně.

V dovozu do ČSR máme zájem nejen o suroviny a polotovary, o různá výrobní zařízení, stroje a nástroje, ale i o mnohé potraviny a jiné zboží denní potřeby. Tak kromě rud, vzácných a barevných kovů a jejich polotovarů, ferrosilitin, výrobků strojírenského průmyslu, chemikálií, textilních a kožedělných surovin, dále exotických dřev, technických olejů a technického gumového zboží, máme zájem i o kakaové boby, kávu, silice, koření, tabák, banány, mandle, citrony, pomeranče, maso, ryby, rybí a zvířecí tuky atd.

Obdržíme-li za oboustranně výhodných podmínek zboží, o něž máme zájem, můžeme dosáhnout v příštích dvou až třech letech ve vývozu do zemí soukromého podnikání ročně výše okolo 25 miliard Kčs. To by znamenalo v některých druzích československého vývozního zboží přibližně takovouto vyšší vývozu ročně:

(v mil. Kčs):

motory, zařízení a stroje průmyslové, stavební a zemědělské, přístroje a motorová vozidla	5.000
válcovaný materiál a odlitky	420
koks, hnědé a černé uhlí	1.400
chemické suroviny a výrobky	435
keramické suroviny a výrobky	1.100
textilní a obuvnické výrobky	1.300
technické a ploché sklo	800
papír	700
řezivo, kulatina, překližky, celulóza, zápalky	1.800
chmel a slad	900
cukr	2.600
zemědělské produkty, potraviny a poživatiny	1.100

To vše je konečně zboží, které my do zmíněných zemí již dnes vyvážíme. A budou-li vytvořeny příznivé podmínky, lze zajisté počítat se zvýšením československého vývozu v některýchruzích československého vývozního zboží do těchto zemí již v roce 1952. Uvedeným výčtem nejsou samozřejmě možnosti výměny zboží vyčerpány ani ne co do druhů zboží, ani co do výše jednotlivých položek.

Jsmepřesvědčeni, že i při existenci zemí různých sociálně ekonomických systémů je uvolnění mezinárodního obchodu na zásadě rovnosti, vzájemných výhod a nevměšování se do vnitřních záležitostí druhého pro všechny výhodné a všem přinese užitek.

Domnívám se proto, že je třeba, abychom všichni usilovali o usnadnění a uvolnění všech cest k rozšíření světového obchodu bez diskriminací a k neustálému rozšiřování mírových mezinárodních hospodářských vztahů mezi všemi zeměmi bez ohledu na jejich hospodářsko-sociální systém. Domnívám se dále, že je třeba usilovat též o to, aby bylo podporováno rozvíjení vlastního průmyslu a zvelebení zemědělství v hospodářsky méně vyvinutých zemích na podkladě vzájemně výhodné směny zboží.

Všechny naše zkušenosti nám ukazují, že rozvíjení mírových hospodářských vztahů napomáhá rozvoji výroby a obchodu, zvyšuje životní úroveň národů a přispívá ke zmírnění mezinárodního napětí a k vytváření normálních a přátelských vztahů mezi národy při vzájemném respektování zájmů každého z nich. Proto jsme ochotni v široké míře přispívat k rozvíjení mírových hospodářských styků naší země se všemi zeměmi světa.»

Jak američtí buržoasní národohospodáři řeší inflaci

Dr Jiří Setinský

Inflace je dnes jedním z hlavních hospodářských problémů kapitalistických států. Výdaje na zbrojení rostoucí do fantastického objemu stojí proti záměrně snižovanému životnímu standartu právě těch nejširších vrstev obyvatelstva, proti klesajícímu podílu národního důchodu věnovaného spotřebě a proti stoupajícím cenám, jež žádné zvýšení mezd nemůže nikdy dohoniti. Výsledkem je prudký vzestup oběživa, jemuž je úměrný i růst životních nákladů, jedním slovem inflace.

Tomuto problému se nevyhnuly ani Spojené státy. Naopak, jejich hospodářství je inflační chronicky již od konce války. V poslední době je tam tato otázka zvláště akutní a tíživá. Objem oběživa stoupl proti době před-

válečné do roku 1951 asi na pětinasobek, životní náklady se pak zvýšily jen od začátku agrese v Koreji asi o 11%. Není proto divu, že Trumanovo poselství kongresu v lednu letošního roku o hospodářské situaci USA bylo zcela ve znamení boje proti inflaci.

Otázka inflace a její řešení však vzbudila také pozornost amerických buržoasních národohospodářů-theoretiků a v poslední době se vyskytlo několik návrhů na její řešení, t. j. na systém kontrol jednotlivých hospodářských úseků. Zajímavý z nich je návrh profesorů Stanfordovy university *Edwarda S. Shawa* a *Lorie Tarshise* jako projev vnitřních konfliktů kapitalistického hospodářství. Návrh, uveřejněný v březnovém čísle z r. 1951 »American Economic Review« pod názvem »Program pro hospodářskou mobilisaci« (A Program for Economic Mobilization) vychází především z dlouhodobého »plánu« vývoje národního produktu v letech 1951—1956.

Hrubý národní produkt 1951—56

(v miliardách \$, v cenách z června 1950)

III. čtvrtletí 1951	293	Pozn.: Údaje vzaty podle roční úrovně národního produktu ve třetích čtvrtletích jednotlivých let.
" " 1952	331	
" " 1953	365	
" " 1954	383	
" " 1955	396	
" " 1956	410	

Nehledě k tomu, že tento plán je jen čirým dohadem a výmyslem autorů a v nejlepším případě extrapolací dosavadního vývoje a prognosou, neboť v nynější hospodářské soustavě v USA nemůže nikdo zaručiti, že udávaných cifer bude také skutečně dosaženo, jsou zajímavé další vývody autorů, jak nám je ukazuje tato tabulka:

Složení hrubého národního důchodu v letech 1951—56

(v miliardách \$, v cenách z června 1950)

	Soukromé investice	Vládní válečné	Vládní civilní	Spotřeba
1951/III	50	37	23	183
1952/III	51	75	21	184
1953/III	51	126	21	167
1954/III	33	185	18	147
1955/III	30	225	17	124
1956/III	31	237	17	125

Poznámka: Údaje vzaty podle roční úrovně ve III. čtvrtletí jednotlivých let.

Plán obou autorů je tedy především plánem na pronikavé snížení životní míry o 50% během pěti let. V důsledku omezení spotřeby by však, uvažují autoři, zbyla přece jenom ještě podstatná část důchodů, jež by nemohla být kryta spotřebním zbožím. Autoři odhadují její výši v r. 1955 na 260 miliard dolarů po odečtení daní (podle výše zdanění z r. 1944). Naskytá se tedy otázka, co s tímto inflačním faktorem. Autoři zamítají jak systém přidělový, tak i dosud v kapitalistických státech běžně užívaný systém fiskálních a měnových opatření a přinášejí vlastní »lék« na řešení inflace. Namísto přidělování spotřebních předmětů navrhuji zavedení přidělů výdajů. Spočíval by v tom, že zvláštní úřad, Obhospodařovací úřad (*Ration Authority*) by vyhlásil každého čtvrt roku úhrnný obnos peněz, který by mohl být spotřebiteli utracen, a tento obnos by byl rozdělen mezi spotřebitelské jednotky. Zbytek důchodů by pak byl vázán na zvláštním účtu.

Autoři ovšem podotýkají, že toto rozdělení by nesmělo být rovnostářské. Naopak, zdůrazňují, že je nutné, aby tyto příděly byly stanoveny tak, aby skýtaly dostatečné podněty k zvyšování výroby. Obdobně pak má být postupováno i u daní, kde má také být diskriminováno mezi poplatníky podle jejich přínosu k válečnému úsilí tak, aby byly zachovány t. zv. výrobní podněty. A dále: Zisky podniků by neměly být zdaňovány u podniků, nýbrž jako osobní důchod akcionářů, ať již jsou rozděleny čili nic. Návrh výslovně podotýká, že má být vyloučena jakákoliv progresivní podniková důchodová daň nebo daň z nadměrných zisků. Účel takových návrhů vyplývá z dalšího: Protože úspory rostou prudce progresivně s výší příjmů, budou daně stoupat také prudce, čímž by ovšem mohly být postiženy citelně ony »výrobní podněty«. Proto říkají autoři: »Naštěstí jsou způsoby, jak poskytnouti daňové odpisy na zvýšení důchodů, jenž je odměnou produktivnějšího úsilí. Na příklad přírůstky důchodů mohou být vyňaty z daně buď úplně nebo mohou být na ně uloženy přednostní nízké sazby.«

Jakým způsobem by asi byl takový návrh praktikován, ukazuje zpráva časopisu *Wall Street Journal* z 28. XI. 1951. Ukazuje, že na osoby s nejnižšími příjmy dolehnou daňová zvýšení nejtíže. Tak svobodná osoba s důchodem 800 \$ ročně v r. 1951 zaplatí na daních v r. 1952 o 17% více než v r. 1950, kdežto tatáž osoba s \$ 10.000 ročně zaplatí pouze o 13% více a osoba s příjmem 1 milionu \$ zaplatí pouze o 9% více.

Z citovaných slov je jasná podstata návrhu: Veškerý důchod podniků má být zdaněn u akcionářů proto, aby právě mohlo být využito těch větších zásluh o větší produktivní úsilí ve prospěch výhodnějších a větších daňových odpisů. Při známé zkorumpovanosti amerického státního aparátu nebude obtížné takové zásluhy prokázat, zvláště půjde-li o osoby jako jsou *Morganové, Dupontové, Wilsonové* a pod., neboť podle jejich potřeb je celý návrh ušit.

Podívejme se však nyní, jaký je postoj autorů, tak benevolentních vůči příjmům horních deseti tisíců, na druhé straně vůči dělnickým mzdám. Nejprve tvrdí, že, poněvadž mají být stabilisovány životní náklady vůbec, mají být stabilisovány také mzdy. Kdyby však odborové organizace žádaly o zvýšení mezd, mohla by jim zmíněná *Ration Authority* vyhovět, avšak zvýšit zároveň index životních nákladů a vysvětliti veřejnosti, že se tak děje pro nadměrné mzdové požadavky. Tento podařený návrh ještě doplňují výrokem, že není účinnějšího způsobu, jak zameziti nadměrné cenové a mzdové požadavky, než proti nim mobilisovati veřejnost.

V jádru se má tedy podle autorů věc takto: Jde-li o bezprácné důchody a zisky akcionářů, varujeme před jakoukoli daní z nadměrných zisků a doporučujeme odpisy daní za zvláštní zásluhy. Jde-li však o důchody pracovní, doporučujeme vzbouřiti proti požadavkům na zvýšení veřejné mínění. Že by bylo možno kontrolovati také nějakým způsobem zisky, o tom ovšem není nikde ani slova, neboť tím by patrně utrpěly ony hospodářské výrobní podněty. Opravdu tedy »vědecké« a »objektivní« řešení.

V takových návrzích však nejsou osamoceni. Ve stejném čísle časopisu *American Economic Review* píše v článku »Je cenová kontrola opravdu nutná?« (Is Price Control really necessary?) píše jiní dva autoři, *Wytze Gorter* a *George H. Hildebrand* z University Of California na podobné thema. Především zamítají oba zavedení jakýchkoliv cenových kontrol. Dále, zvýšené výdaje spojené se zbrojením mají být financovány nikoli z půjček, nýbrž

výhradně ze zvýšeného výnosu daní. Tím by prý klesla poptávka po civilním zboží a automaticky by nastal odliv pracovních sil z civilního sektoru do zbrojního průmyslu. Kdyby poté nastalo volání po vyšších mzdách a stouply proto ceny ve zbrojním průmyslu, bylo by zapotřebí také dalšího zvýšení daní, čímž by však klesla ještě více poptávka po civilním zboží, aniž by však tentokráte byla doprovázena dalším vzestupem zbrojního průmyslu, neboť se předpokládá, že ten je již co do pracovních sil nasycen. Důsledkem by byla jediné nezaměstnanost v civilním sektoru. To však, argumentují autoři, může být blahodárné, neboť by alespoň plná váha veřejného mínění přiměla odborové organizace, aby své požadavky mírnily.

Opět se tedy setkáváme s argumentem, že veřejné mínění má být pobouřeno proti mzdovým požadavkům pracujících. Jak je tomu však u zisků? Zmíněný již bulletin *Economic Notes* přinesl v letošním březnovém čísle zprávu, že dividendy vyplacené na př. petrolejářským průmyslem v r. 1951 stouply proti r. 1950 o 19%, v důlním průmyslu o 16%, u železnic o 10% atd. Optimistické jsou i předpovědi pro rok 1952. Časopis *U. S. News and World Report* z 1. XI. 1951 předpovídá, že přes vyšší daně bude trend zisků (po odečtení daní) v r. 1952 i nadále vzestupný a odhaduje, že v polovině roku se budou pohybovat na roční úrovni 18,9 miliard \$, proti roční úrovni 17 miliard \$ v druhé polovině 1951. Pochybujeme, že národohospodáři pozvedli také tentokráte svůj hlas, aby veřejné mínění se opřelo proti těmto vyšším, bezprácným důchodům. V jednom se však jejich odhad a argumentace plně osvědčila, a to pokud se týče předpovědi krise civilního průmyslu. Koncem minulého roku klesl počet jeho zaměstnanců o 500.000 a počet nezaměstnaných stoupl asi o 200.000. Jen počet zaměstnaných v textilu klesl asi o 130.000 a většina textilních továren pracuje již drahnou dobu jenom 4 dny v týdnu. V centru automobilového průmyslu, v Detroitu, je asi 7% nezaměstnaných. Na splnění takové předpovědi však sotva kdo může být hrdý.

Z obou článků vysvítá jasně třídnost navrhovaných opatření. Autory ani nenapadne, že inflaci by bylo možno docela jednoduše zlikvidovat tím, že by se přestalo zbrojit, nikde však také není ani zmínky o kontrole nebo omezení zisků, zato však osou vši argumentace je »stabilisace« mezd. Nejsou tedy citované návrhy ničím jiným, než důmyslným prostředkem, jak převaliti tíhu a důsledky monopoly rozpoutaného zbrojení na bedra pracujících, proti jejichž požadavkům má být naopak poštváno veřejné mínění. Podle zprávy deníku *New York Herald Tribune* z 20. VIII. 1951 je v USA asi 10,5 milionů rodin s příjmem nejvýš \$ 2000 ročně. To je asi pětina všech amerických rodin. Časopis uvádí, že v těchto rodinách je maso vzácným zjevem, ovoce věci neznámou a mléko vyhrazeno dětem, kdežto šaty jsou věci nedosažitelnou a nemoc katastrofou. Tito lidé tedy mají být především postiženi důsledky dobrodružných válečných plánů. Vidíme však také, jakou cenu má věda, takovým plánům sloužící a zbídačování mas napomáhající. Konečně se však také autorům citovaných návrhů nemůžeme diviti, čteme-li, že děkují v úvodu svého článku za umožnění napsání práce *Rand Corp.*, jednomu z vedoucích monopolů.

Výměnné obchody s kapitalistickými státy

Dr. Libuše Soukupová

Vedoucí myšlenkou v našem zahraničním obchodě je a musí být především snaha opatřit našemu průmyslu suroviny a jiné zboží, potřebné k urychlení výstavby socialismu v naší vlasti. Vyvážíme nikoli pro zisk, ale proto, abychom vyváženým zbožím zaplatili dovoz. Vývoz je tedy prostředkem, dovoz je účelem. Abychom plán našeho budování postavili na co možná nejpevnější základnu, orientujeme se v zahraničním obchodě především na Sovětský svaz a lidové demokracie. Udržíme však obchodní styky s celou řadou kapitalistických zemí. S většinou z nich má naše republika obchodní a platební dohody. Součástí těchto dohod jsou kontingentní listiny, které jsou vlastně seznamem předpokládaných dovozů a vývozu. Smluvní státy se zavazují udělit v rámci těchto kontingentů dovozní a vývozní povolení, bude-li o ně zažádáno. S naší strany je snahou docílit sestavení takových kontingentních listin, které by nám zaručovaly dovoz a vývoz předepsaný plánem. I pro kapitalistické státy jsou však sjednané kontingenty vodítkem pro jejich hospodářské prognózy.

Během trvání obchodní dohody se však mohou změnit předpoklady pro vzájemný obchod, a kontingentní listiny by se mohly stát brzdou obchodních styků. V těchto případech jsou prostředkem ke zpružnění obchodu reciprocity. Při recipročních obchodech je vázán dovoz určitého zboží na vývoz jiného zboží. Přitom jde o zboží, které není obsaženo v kontingentních listinách buď vůbec, nebo bez přesnějšího určení s poznámkou »p. m.« (*pour mémoire*), nebo jehož kontingenty jsou vyčerpány buď úplně nebo pro daný časový úsek. Důležité je připomenouti, že úhrady se dějí podle příslušných platebních dohod. Od dodatků k obchodním dohodám se liší reciproční obchody tím, že předpokládají předem sjednané alespoň předběžné tržové smlouvy. Reciproční obchody musí být schvalovány obchodně politickými orgány obou států.

Někdy se stane, že změnou situace, za níž byla sjednána, obchodní dohoda přestane fungovat. Při tom mají subjekty obou stran zájem na nákupu a prodeji zboží obsaženého v kontingentních listinách. V těchto případech může být vzájemný obchod oživen vázáním určitého dovozního kontingentu na určitý kontingent vývozní. Takový obchod nazýváme obchodem *junktimovým*. Po platební stránce dějí se úhrady normální cestou podle příslušných předpisů platební dohody. V zásadě nebylo by třeba zvláštního schvalování takovýchto obchodů, které jsou vlastně plněním obchodní dohody. V praxi se však junktimové dohody schvalují jako celek proto, aby nedocházelo k vázání kontingentů v neprospěch našeho hospodářství.

Pokud nebyla s některou zemí sjednána obchodní a platební dohoda, jsou možné vzájemné nákupy a prodeje za volnou devisu nebo na základě *kompenzačních* obchodů. Kompenzační obchody jsou stejně jako junktimy a reciprocity druhem výměnných obchodů. Kompenzační obchod je v principu směnou zboží za zboží. Tato naturální směna je prvotní formou obchodu vůbec. Zavedení peněz rozdělilo směnu na dva akty — nákup a prodej. V zahraničním obchodě udržela se směna ještě dlouho potom, kdy ve vnitřním obchodě vymizela. Bylo-li v jedné oblasti zavedeno peněžní hospodářství a v druhé ne, byla mezi nimi možná pouze směna. Obchod mezi koloniemi

a mateřskými zeměmi byl dlouho obchodem kompenzačním, kdy se cenné suroviny směňovaly za zbytné evropské zboží. Tyto obchody byly příkladem nejkrutějšího vykořisťování.

Sledujeme-li vývoj mezinárodních obchodních styků, zjistíme, že kompenzační obchody jsou průvodním zjevem krise a hospodářské nejistoty. Rozklad měnových soustav, který nastal po první světové válce jako symptom všeobecné krise kapitalismu, prohloubené vznikem prvního socialistického státu, přispěl k velkému rozšíření kompenzačních obchodů. Peníze ztratily svou funkci uchovatelů hodnot. Některé měny přestaly být obchodovatelné a ztratily svůj význam pro zahraniční obchod. Státy zaváděly na ochranu své měny devisové řízení a na ochranu svého hospodářství řízení zahraničního obchodu. Zahraniční obchod hledal východisko z těchto omezení v kompenzačních obchodech.

V době tak zv. stabilisace kapitálu, t. j. v době konjunktury, kompenzační obchody vymizely téměř úplně.

V letech třicátých, v letech krise, kdy devalvace anglické libry přivedla k pádu řadu jiných měn, nastal opět měnový chaos, který způsobil nová devisová opatření. Dochází k sjednávání bilaterálních platebních smluv a k zavedení *clearingu*. Tehdejší platební dohody nemávaly ještě ustanovení o mezním úvěru (*masse de manoeuvre*) a clearingové dohody přestávaly často fungovat pro vysoké zamrzlé špičky. Zahraniční obchod opět hledal uvolnění v kompenzačních obchodech. Zajímavé je, že někteří buržoasní národohospodáři této doby dávají přednost kompenzačním obchodům před clearingovými dohodami, ve kterých spatřují větší překážku pro návrat k volnému mezinárodnímu obchodu, který pro ně zůstává ideálem.

Kompenzační obchody se v této době stávají složitějšími a jejich sjednávání je obtížnější. Vyvinula se proto živnost kompenzačních zprostředkovatelů, kteří za svou činnost dostávají kompenzační provisi. Mimo to se ustavují v rámci devisového a obchodně politického řízení zahraničního obchodu úřední instituce, které kompenzační obchody zkoumají, povolují a jejich provádění kontrolují. Politická krise v roce 1938, druhá světová válka a neurovnané poměry poválečné byly dobrou půdou pro další rozmach kompenzačních obchodů. Sjednáváním bilaterálních obchodních a platebních smluv kompenzační obchody mizejí. Většina platebních dohod kompenzační obchody vylučuje a předepisuje jako jediný způsob placení úhrady *clearingem*. V našem zahraničním obchodě udržely se dosud kompenzační obchody především s Itálií. Mezi soukromými podnikateli jsou kompenzační obchody celkem oblíbeny, protože poskytují možnost, aby cenové rozdíly mezi dvěma hospodářskými oblastmi byly vyrovnány kompenzačními příplatky. Prostřednictvím těchto příplatků (prémii) se rozděluje zisk z kompens. obchodu vzniklý na příklad tím, že třeba zboží dovezené z CSR má v Itálii větší cenu, než zboží v rámci této kompensace vyvezené. Dovozece se o tento zisk rozdělí s vývozcem tím, že mu vyplatí prémii.

Konstatovali jsme, že zahraniční obchod hledal únik z různých omezení v kompenzačních obchodech, protože zvláště devisové řízení pohlíželo vždy na kompenzační obchody shovívavěji. Důvodem je to, že tyto obchody se dějí bez efektivního placení do ciziny a tudíž nezatěžují platební bilanci. Účelem povolovacího řízení při kompenzačních obchodech jest především zabránit vyvážení zboží nezbytného pro tuzemské hospodářství za dovoz zboží méně potřebného, na kterém by však dovozce vydělal. V kapitalistických zemích jest však zájem soukromých podnikatelů, jejichž cílem jest

zisk, často v rozporu se zájmy státního hospodářství. Těchto rozporů musíme využívat k tomu, abychom si opatřili dovoz, nutný pro zvyšování naší životní úrovně a plnění všech plánovaných úkolů za vývoz zboží, jehož máme přebytek. Pokud se podaří opatřit našemu hospodářství potřebné zboží vývozem zboží s našeho hlediska méně důležitého, jedná se o kompensaci pro nás výhodnou, i když se případně poskytuje našim zahraničním partnerům možnost kompenzační prémie.

Technika kompenzačních obchodů

V praxi rozeznáváme kompensaci pravou, soukromou, globální, nepravou a kompensaci v sobě.

Pravou kompensací se nazývá obchod uzavřený mezi subjekty dvou států se souhlasem příslušných úředních institucí, při němž tento obchod je směnou zboží za zboží a nepřichází v úvahu efektivní platba do ciziny, a to ani z titulu vedlejších výloh, které musí být do kompensace zahrnuty. Rozumí se, že v každé zemi jsou dva subjekty, t. j. jeden dovozce a jeden vývozce. Je-li dovozcem a vývozcem též firma, mluvíme o kompensaci v sobě. Když je naopak dovozců i vývozců více, jedná se o kompensaci globální. Nevyžaduje-li se alespoň na jedné straně schválení úředních míst, je to kompensace soukromá. Často je však nazývána soukromou i kompensace, popsaná jako kompensace pravá, na rozdíl od státních kompensací, kde jsou smluvními stranami státy.

Nejčastější jsou kompensace globální, které jsou poměrně složité, a proto se vyvinula instituce nositele kompensace, kterým může být jeden z partnerů, banka, nebo i jednatel, který vyhledává kompenzační možnosti. Nositel kompensace mimo pomoc při vyhledávání kompenzačních obchodů obstarává úřední povolení a kompenzační výměr, na jehož podkladě se vydávají dovozní a vývozní ohlášky a uskutečňují se dovozy a vývozy, zní zpravidla na něho. Nositelem kompenzačních i jiných výměnných obchodů byla u nás Merkurie, akc. spol. pro mezinárodní obchod v Praze. Od zrušení Merkurie vyhledávají kompenzační možnosti výsadní společnosti samy a nositelem bývá ta z nich, která má na uskutečnění předmětného kompenzačního obchodu největší zájem. Postup při provádění kompenzačních obchodů je nyní ten, že až po schválení příslušné kompensace zahraničními úředními místy předkládají partneři nebo nositel kompensace kompenzační návrh ke schválení na naší straně. Každá kompensace je posuzována jednak s hlediska obchodně politického v rámci plánu, jednak s hlediska devisového. Ačkoliv si kompenzační obchody nečiní nárok na přiděl devis, spolupůsobí devisové místo, u nás tedy Státní banka čs., při povolování těchto obchodů z důvodů evidenčních a kontrolních. Jest nutno zabránit tomu, aby nesplněným dovozem nenastal nezákonný únik devis. Kompenzační výměr zakládá nárok na vydání příslušných dovozních, vývozních a platebních povolení.

Trhové smlouvy uzavírané mezi obchodními partnery při kompensacích liší se platebními podmínkami. Při kompensaci v sobě, kdy v každé zemi je tatáž firma současně dovozcem i vývozcem, vznikají těmto firmám vzájemné stejnorodé pohledávky, které mohou být kompensovány. Okamžikem

kompensace nastávají účinky vzájemného zrušení práv i závazků, aniž je třeba oboustranného efektivního plnění.

Jsou-li v jedné zemi partneři dva a v druhé jediná firma, která jest současně dovozcem i vývozcem, může tato firma svému věřiteli svůj závazek uhradit bez platu přes hranice tak, že mu ceduje svoji pohledávku vůči tamnímu dovozci, který se pak zbaví svého závazku úhradou ve prospěch tuzemského vývozce. Vyrovnání pohledávek a závazků je v tomto případě možné také tak, že firma, která je současně věřitelem i dlužníkem, dá příkaz svému dlužníkovi, aby za ni plnil ve prospěch jejího věřitele. Devisové předpisy většiny zemí vyžadují, aby se vyrovnávání platů při kompenzačních obchodech dělo prostřednictvím bank. Jest to účelné především v kompenzacích, kde je zúčastněno více partnerů a kde by se jinak mohly jejich vzájemné vztahy stát nepřehlednými. Často jest těžko určit, kdo je v daném okamžiku vlastníkem částky na kompenzačním účtě a kdo má právo dispozice. Tato otázka může hrát někdy značnou roli přesto, že dispozice je v každém případě omezena ustanoveními kompenzačního výměru. Setkáváme se někdy s tím, že vývozci postupují své pohledávky v cizině bance své země. V tomto případě kompenzační účty, na které dovozci skládají protihodnotu svých závazků, jsou vedeny zpravidla na jméno banky a tato má, byť i omezené, právo disposiční. To je výhodné zvláště u globálních kompenzací a tehdy, když se původně sjednaný kompenzační obchod neplní tak, jak bylo předvídáno.

Zhodnotit význam kompenzačních obchodů je velmi obtížný úkol. Kompenzační obchody, ač jsou v jádře primitivní, mohou být při svém provádění velmi složité a vyžadují značné opatrnosti a zkušenosti. Se státy, s kterými jsou jedinou formou zahraničního obchodu kompenzace, je tíživá otázka vyrovnávání finančních platů, které se musí uhrazovat ve volných devisách, protože není platební dohody.

Pro svoji složitost a často nepřehlednost dávají na druhé straně kompenzační obchody možnost dobře využívat rozporů v kapitalistickém světě ve prospěch našeho hospodářství.

Bulharský zahraniční obchod v roce 1951

Christo G u m n e r o v, přednosta odboru ministerstva zahraničního obchodu

Zahraníční obchod SSSR a lidově demokratických států se zásadně liší svou skladbou a svou povahou od zahraničního obchodu kapitalistických států. Tento rozdíl je výsledkem rozdílných zásad, podle kterých se buduje socialistické a kapitalistické hospodářství a které úplně určují skladbu a povahu socialistického a kapitalistického zahraničního obchodu.

Zahraníční obchod kapitalistických států se tvoří a rozvíjí pod vlivem chaotické kapitalistické produkce a snaží se rozřešit problémy, na které nárazí, »hledáním zahraničních odbytišť«.

Ve skutečnosti probíhá nyní výměna zboží mezi kapitalistickými státy jako obchodní a devisová válka, vyznačující se různými zábrannými a donucovacími opatřeními hospodářské povahy, a zahraniční obchodní politika

kapitalistického světa pomáhá přípravám a rozpoutání nové války mezi národy.

Obchodně-politické styky mezi lidově demokratickými státy a SSSR se rozvíjejí na úplně jiných základech a mají zcela jiný charakter. Jejich cílem není zisk a nadzisk, jejich cílem jest mírový rozvoj národního hospodářství na cestě k socialismu, všestranné uspokojování rostoucích potřeb pracujících, splnění a překročení národohospodářských plánů — to vše jsou podmínky socialistického zahraničního obchodu. »Naše zkušenost nám dala neochvějné přesvědčení, že jenom naprostý ohled na zájmy různých národů odstraňuje příčiny konfliktu, odstraňuje vzájemné nedorozumění, odstraňuje obavu před jakýmkoliv intrikami, vytváří onu důvěru mezi rolníky a dělníky, hovořícími různými jazyky, bez níž jsou úplně nemožné jak mírumilovné styky mezi národy, tak úspěšný rozvoj všeho toho, co je cenného v současné civilizaci.« (Lenin, Spisy, sv. XXXIII, str. 349.)

Hospodářské vztahy mezi lidově demokratickými státy a SSSR jsou založeny na soudružské dohodě o hospodářských plánech, na široké hospodářské spolupráci ve všech oblastech hospodářského a kulturního života. Soudruh Ždanov řekl při projevu o zahraničním obchodu SSSR: »Sovětský svaz neustále zastává stanovisko, že politické a hospodářské styky mezi různými státy se mohou dít výhradně na zásadě rovnoprávnosti států a na základě respektování jejich svrchovaných práv. Sovětská zahraniční politika a zvláště sovětské hospodářské styky s cizími státy jsou založeny na zásadě rovnoprávnosti a na zásadě oboustranných výhod, vyplývajících z uzavřených smluv.«

I.

Zahraniční obchod Bulharska v roce 1951, bezprostředně vedený naší vládou a soudruhem *Valko Červenkovem*, byl zaměřen k dalšímu upevnování a rozšiřování hospodářských styků naší země se Sovětským svazem a se zeměmi lidové demokracie. Zahraniční obchod zaujímá odpovědné místo v socialistické přestavbě a výstavbě, která probíhala v minulém roce a v předchozích letech. Výměna zboží s SSSR a s lidovými demokraciemi je základním předpokladem pro vyřešení velikých společenských a hospodářských úkolů, které před nás postavil pětiletý hospodářský plán. Bulharský dovoz a vývoz nejsou a nemohou být samostatným hospodářským projevem, odtrženým nebo naprosto protichůdným vůči obecným politickým a hospodářským úkolům, jejichž řešení vláda uložila celému bulharskému národu. Naopak, naše výměna zboží s ostatními státy je nerozlučnou částí oněch politických a hospodářských úkolů, jejichž cílem je rozvoj národního hospodářství, zvýšení produktivity práce, zvýšení životní úrovně pracujících v celé naší zemi. Při provádění takové zahraniční obchodní politiky opíráme se plně o socialistické porozumění a bratrskou pomoc, kterou dostáváme od Sovětského svazu a zemí lidové demokracie. Proto naše výměna zboží s těmito státy se stále rozšiřuje a dostává bohatší náplň. Takové zaměření našeho zahraničního obchodu dobře dokazují tyto údaje (tab. 1.):

Zahraniční obchod LRB v letech 1947, 1948 a 1951 podle zemí

Země	Dovoz (v procentech všeho dovozu)			Vývoz (v procentech všeho vývozu)		
	1947	1948	1951	1947	1948	1951
SSSR	50,6	58,4	63,83	51,90	52,0	52,60
Československo	15,8	12,1	12,10	18,90	10,5	16,65
Polsko	4,5	6,2	5,93	8,20	4,60	7,67
Rumunsko	1,7	1,5	0,63	0,80	0,6	2,76
Maďarsko	1,1	1,3	3,79	1,00	1,3	3,46
NDR	0,3	1,7	6,52	0,70	5,0	9,21
Albánie	—	0,1	0,12	—	0,1	0,76
SSSR a LDS	83,70	79,50	92,92	81,50	77,10	93,11
Ostatní země	16,30	20,50	7,08	18,50	22,90	6,89

Z přehledu je patrné, jaké místo v naší celkové výměně zboží zaujímá výměna zboží se Sovětským svazem a zeměmi lidové demokracie. Zvláště významné je zvýšení, kterého jsme dosáhli v roce 1951, kdy náš dovoz ze všech kapitalistických států klesl na pouhých 7,08%, a náš vývoz do těchto států na 6,89%, následkem diskriminační politiky, prováděné pod nátlakem Spojených států. Uvedené údaje jasně charakterisují úlohu, kterou SSSR a země lidové demokracie hrály v rozvoji našeho hospodářství v roce 1951.

II.

Objem uskutečněného dovozu a počet dovezených položek je značně vyšší než v kterémkoli minulém roce. Celkový vzrůst dovozu proti roku 1947 činí 181%, což znamená, že jsme dovezli přibližně dvakrát tolik zboží než v roce 1947. Toto značné stoupnutí dovozu v objemu i v hodnotě je vyvoláno vzrůstem spotřebních a investičních potřeb našeho hospodářství. Větší část dovozu, uskutečněného v roce 1951, se skládá z dodávky strojů a zařízení, úplných instalací a výrobních zařízení, kovů a kovových polotovarů, nutných k budování a rozšiřování našeho těžkého průmyslu, k elektrifikaci a k budování dopravy, k mechanisaci zemědělství a k uspokojení spotřebních požadavků průmyslových podniků. Jenom dovoz strojů a strojního zařízení v uplynulém roce činil 45,16% všeho ročního dovozu, a zároveň s dovozem kovů, kovových polotovarů a průmyslových surovin dosahuje 73,54%. Z těchto údajů je zřejmá také povaha naší dovozní politiky v minulém roce, směřující především k splnění velkých hospodářských úkolů, daných pětiletým hospodářským plánem, a zaměřených na přeměnu Bulharska ze zůstatného zemědělského státu na stát průmyslově-zemědělský. Ve srovnání s předválečným rokem 1939 vzrostl dovoz uvedených neobyčejně cenných hmot a statků asi 8krát a ve srovnání s rokem 1948 činí vzrůst dovozu 32%.

Nejllepší přehled o zvýšení dovozu v jednotlivých nejdůležitějších skupinách zboží v roce 1951, při srovnání s předchozími léty, dává tab. 2:

Srovnání dovozu skupin zboží při základu 100 v roce 1939, podle hodnoty.

Základní skupiny zboží	1939	Provedený dovoz v roce		
		1947	1948	1951
Stroje, zařízení a náhradní součástky	100	285	523	888
Kovy a kovové polotovary	100	448	962	643
Textilní suroviny	100	426	908	906

Zvlášt veliký a významný je vzrůst skupiny »stroje, zařízení a náhradní součástky«, způsobený urychlením naší průmyslové výroby a naší výstavby. Z největší části, díky právě tomuto dovozu v roce 1951, náš průmysl dosáhl významných úspěchů a průmyslová výroba dosáhla úrovně předpokládané podle pětiletého plánu až v roce 1953.

Zároveň s velkým množstvím dodaných strojů a kovů v roce 1951 byly uskutečněny také dodávky úplných zařízení a instalací pro stavby velkých průmyslových objektů první dimitrovské pětiletky. S tohoto hlediska stává se rok 1951 přelomem v našem průmyslovém rozvoji. V roce 1951 nám Sovětský svaz dodal zařízení a hmoty pro postavení a uvedení do provozu giganta našeho průmyslu — *Chimkombinátu »Stalin«*. Ve svém projevu ke stavbařům a strojařům chemického kombinátu »Stalin« soudruh *Valko Červenkov* řekl:

»Díky neocenitelné a nezištné pomoci a nejužší spolupráci Sovětského svazu a osobně soudruha Stalina byl závod na dusíkatá hnojiva dokončen ve lhůtě víc než o rok kratší, než předpokládal pětiletý plán.«

V roce 1951 byly uvedeny v činnost *elektrárny »Valko Červenkov«, »Republika«* a mnoho jiných elektráren, pro něž dodávky byly uskutečněny ze SSSR a z Československa. Rovněž tak byly uskutečněny v minulém roce veliké dodávky strojů a zařízení pro rozestavěné *závody na výrobu elektrotechnického porcelánu, pro loděnice a závod na výrobu celulosy, pro metalurgické závody* a mnoho jiných velkých staveb v naší zemi. S pomocí zahraničního obchodu byly uskutečněny významné dodávky pro stavbu *zařizovacího systému* v naší zemi.

Zvlášt významná je pomoc, kterou jsme prostřednictvím zahraničního obchodu v roce 1951 dostali od Sovětského svazu tím, že nám dodal 550 nádherných sovětských kombajnů, 1500 traktorů, mnoho traktorových pluhů, secích strojů a kultivátorů. S pomocí těchto zemědělských strojů mohlo naše zemědělství dosáhnout ohromných úspěchů a současně beze ztrát sklídit loňskou bohatou úrodu. Dodávka zemědělských strojů a inventáře z SSSR pomohla neobyčejně mnoho *mechanisaci a modernisaci našeho zemědělství* a ukázala názorně přednosti socialistické intenzivní zemědělské výroby proti extenzivní výrobě v poměrech soukromého vlastnictví.

Dovoz ostatních důležitých skupin zboží v roce 1951, jako na příklad *gumy a gumových výrobků, papíru a celulosy, chemikálií a léků*, nezaújímal sice tak velký podíl v celkovém dovozu, jako stroje a kovy, ale proti minulým letům také silně vzrostl. To je zřejmé z následující tabulky poměrných účastí těchto skupin zboží (tab. č. 3):

Srovnání dovozu skupin zboží, při základu 100 v r. 1939, podle hodnoty.

Základní skupiny zboží	1939	Provedený dovoz v roce		
		1947	1948	1951
Guma a gumové výrobky	100	833	1206	1623
Papír a celulosa	100	837	1860	851
Chemikálie a léky	100	468	604	603

Z této tabulky je zřejmé, že nejvíce vzrostl podíl gumových výrobků. Stejně tak silně stoupl dovoz chemikálií a léků. Tato skupina však, s ohle-

dem na rozvoj našeho chemického průmyslu, bude v budoucnosti svůj podíl zmenšovat. Všeobecná struktura našeho dovozu v roce 1951 podle skupin a položek a jejich poměrné účasti je zřejmá z tabulky 4.

Složení bulharského dovozu v roce 1951.

Základní skupiny zboží	Podíl na celkové hodnotě dovozu v roce 1951 v %
Stroje, zařízení a náhradní součástky	45,16
Kovy a kovové polotovary	16,71
Textilní suroviny	11,67
Guma a gumové výrobky	2,53
Chemikálie	5,91
Léky	1,43
Papír	2,87
Průmyslové výrobky	5,35
Ostatní výrobky	2,65

Je zřejmé, že rozmach naší výstavby a industrialisace silně ovlivnil strukturu a charakter našeho dovozu v roce 1951.

III.

Vývozní plán pro rok 1951 byl splněn, poněvadž v první řadě byla dávana přednost vývozu technických kultur, jež mají rozhodující vliv na zvýšení našeho národního důchodu a současně si vybojovaly dobré umístění na zahraničních trzích. Vývozní politika fašistické vlády před 9. zářím 1944 se řídila výhradně potřebami německého vojenského hospodářství a soustředila se na vývoz potravin, kupovaných za žebračké ceny. Dnešní naše vývozní politika má zcela jiné zaměření. Hlavní a základní skupiny našeho vývozního plánu jsou: *tabák, rudy a nerosty, báňské výrobky, řemeslné výrobky a jiné*. Složení našeho vývozu v r. 1951 vysvětluje z tohoto přehledu (tab. 5.):

Složení bulharského vývozu v roce 1951.

Základní skupiny zboží	Podíl na celkové hodnotě vývozu v r. 1951 v %
Obilí a luštěniny	2,79
Zemědělské, obchodně-průmyslové kultury a výrobky	36,86
Čerstvé ovoce a zelenina	11,63
Konservované ovoce a zelenina	7,73
Víno, líh a pálenky	6,80
Živočišné výrobky	10,52
Rudy a nerosty	15,03
Báňské výrobky	3,41
Řemeslné, průmyslové a jiné výrobky	5,23

Z uvedeného přehledu je zřejmé, že naše země vyvezla v roce 1951 jen docela nepatrné množství obilí a krmiv. Přitom ve skutečnosti tento vývoz byl určen na úhradu půjček, které naše země obdržela v minulých letech. Důležitější vývozní skupiny jsou: »zemědělské, obchodně-průmyslové kultury a výrobky« a »rudy a nerosty«, které naplňují téměř polovinu našeho vývozu v roce 1951. Tyto skupiny zaznamenávají také podstatný vzrůst proti vývozu v roce 1950. Vývoz »rud a nerostů« v roce 1951 je o 217% vyšší

než vývoz v roce 1950, což znamená, že vzrostl víc než dvakrát. Předpokladem pro toto zvýšení je rychlé zhodnocování přírodního bohatství naší země. Nejvýznamnější vývozní položkou zůstává však dosud tabák, který zaujímá zhruba 31,7% všeho vývozu za rok. Důležité místo v našem vývozu zaujímá také čerstvá a konzervovaná zelenina a ovoce a stejně tak i živočišné výrobky.

V uplynulém roce 1951 náš zahraniční obchod se rozvíjel podle úkolů, které mu uložil pětiletý plán. Úspěchy, jichž takto dosáhl, nejsou malé. Výměnou zboží se zahraničím jsme získali ohromné množství cenných a pro naše hospodářství nezbytných surovin a výrobků. Tímto způsobem vzrůstá postupně a nevyhnutelně úloha našeho zahraničního obchodu jako rozhodujícího činitele při plnění pětiletého národohospodářského plánu a zahraniční obchod významně přispívá k budování hospodářských a kulturních základů socialismu v naší zemi. (*Stopanstvo i trgovija 1/1952.*)

Perspektiva československo-čínských obchodních styků — perspektiva budování a posilování míru

Miroslav Kalous

Vyhlášení Čínské lidové republiky dne 1. října 1949 přijal celý pokrokový svět s upřímným nadšením a radostí. Všichni mírumilovní lidé světa, všichni ti, kterým leží na srdci osud lidstva a jeho štěstí, přijali s ulehčením a uspokojením tuto radostnou zprávu. Den 1. října 1949 je beze sporu jedním z nejvýznamnějších dat lidských dějin. Znamená vítězné dovršení dlouholetého a úporného boje čínského lidu za skutečnou svobodu, za osvobození z nadvlády vlastních i zahraničních vykořisťovatelů. 1. října byla pod vedením slavné Komunistické strany Číny vítězně dovršena historie osvobozovacích bojů čínského lidu, která byla psána nezapomenutelným dlouhým pochodem, neustálými třídními boji, bojem s japonskými fašisty, zrádovskou kuomintanskou klikou i zahraničními kapitalisty.

Dnes je Čínská lidová republika rovnoprávným členem veliké rodiny mírumilovných národů. Čínskému lidu, který byl po staletí vykořisťován jak vlastními feudály, tak i cizími kolonisátory, se otevírá perspektiva šťastné a krásné budoucnosti.

Do veliké rodiny lidově demokratických států, které svou prací bojují za vybudování socialismu, patří i Československo. I československý lid musel tvrdě a nesmiřitelně bojovat za svoje štěstí. Pod vedením Komunistické strany Československa, která je každému pracujícímu Československa drahá a blízká, bojovala dělnická třída i drobní rolníci a bezzemci ve stávkách a demonstracích před druhou světovou válkou proti kapitalistům a velkostatkářům, kteří vykořisťovali lid. Pod vedením Komunistické strany Československa bojovaly desetitisíce československých občanů proti nacistickým okupantům. A i nyní je to komunistická strana, která po únorovém vítězství pracujícího lidu v roce 1948, kdy se zrádná buržoasie snažila oloupit lid o všechny vymoženosti květnové revoluce, vede československý lid po bezpečné cestě k vybudování socialismu.

Boj proti německému a japonskému imperialismu a jejich přísluhovačům vyžádal si nespočetných obětí. A opět několik let po skončení druhé světové

války vidíme, že mezinárodní reakce, tentokrát reprezentovaná americkými a anglickými imperialisty, šikuje znovu své řady, aby se pokusila rozbít a zničit blok mírumilovných národů, vedených Sovětským svazem, a dosadit v těchto zemích opět vlády kapitalistů a velkostatkářů. Víme, že ani této druhé garnituře mezinárodního fašismu se tento pokus nepodaří.

Mezinárodní situace vyžaduje, aby vzájemná spolupráce zemí tábora míru byla neustále prohlubována, aby byl posilován hospodářský potenciál těchto zemí. Rychle se rozvíjející spolupráce mezi Československem a Čínskou lidovou republikou na poli hospodářském je oním činitelem, který sehraje jednu z velmi významných rolí. Předpoklady pro další a ještě intenzivnější rozšiřování spolupráce mezi ČSR a Čínskou lidovou republikou jsou dány. Před čínským lidem stojí nyní, po porážce kuomintanské kliky, veliký budovatelský úkol: ze země agrární vytvořit zemi průmyslovou s desítkami průmyslových závodů, s výkonnými elektrárnami, hutěmi, strojírnami. Jen tak půjde nová Čína vstříc blahobytu a spokojenosti, jen tak se stane zemí vskutku moderní a pokrokovou. Hospodářská struktura Československa je vyjádřena převahou průmyslu nad zemědělstvím. Československo je průmyslovou zemí. Jeho průmysl však neodpovídá potřebám rodícího se socialistického hospodářství. Je to v převážné většině průmysl lehký, který vybudovali kapitalisté za Rakouska-Uherska a za první republiky. Tento průmysl byl zaměřen na vývoz. Proto Československo v první Gottwaldově pětiletce přistoupilo k vybudování a přestavbě průmyslu na průmysl těžký.

Struktura hospodářství Československé republiky ukazuje, že i zde jsou dobré předpoklady k neustálému prohlubování čínsko-československé spolupráce.

Sledujeme-li indexy, ukazující dosavadní průběh hospodářských styků mezi ČSR a Čínskou lidovou republikou, vidíme, že dosavadní bilance je radostná. Obchodní dohoda na rok 1951 měla čtyřikrát větší objem, nežli dohoda na rok 1950.

Čínská lidová republika se tak dostala na jedno z předních míst československého zahraničního obchodu.

»Československému průmyslu,« řekl ministr zahraničního obchodu *Dr. A. Gregor* tiskové kanceláři u příležitosti podepsání čs.-čínské obchodní dohody na rok 1951, »se dostává té cti, že může svými výrobky přispívat jednak k zásobování čínského lidu, a to v daleko větší míře než dosud, a dále, že svými vysoce kvalitními stroji bude pomáhat industrialisaci Čínské lidové republiky.«

Američtí monopolisté a jejich přísluhovači v Organizaci spojených národů se snažili prosazením a zavedením embarga proti Čínské lidové republice rozvrátit její hospodářství a rozrušit konsolidaci země. Nepodařilo se jim to. Země tábora míru, spojující své síly hospodářskými svazky, rozbíjí i tento pokus imperialistů. Hybnou silou cizích imperialistů, v kterých zemi, bylo, je a bude vždy jen procento zisků, výše exploatace té které země. Stejně tomu tak bylo i v Číně. Ve spojení s místními velkokapitalisty a velkostatkáři zotročovali a vykořisťovali čínský lid. Spolupráce Čínské lidové republiky s ostatními zeměmi tábora míru je však postavena na docela jiné základy.

Charakteristickým rysem je tu vzájemná pomoc, nezištná a přátelská pomoc, která je cizí každé myšlence vykořisťování lidu a ochuzování země.

Tato vzájemná pomoc má přispět k rozvoji národního hospodářství, povznesení kulturní, sociální a hospodářské úrovně země, ke zvýšení blahobytu obyvatelstva. Hospodářské styky nového typu dějí se na zásadě rovného s rovným, jsou plánovitě rozvíjeny podle hospodářských plánů země.

Prudký a dosud nevídaný rozmach výměny zboží mezi Československem a Čínskou lidovou republikou, stejně tak jako mezi ostatními zeměmi, kde lid vládne sám sobě, dokazuje jasně, že odstranění kapitalismu tyjícího z mozolů dělníků a rolníků, přináší nebývalý rozmach těchto zemí a potvrzuje známou hesi o přednosti socialistického systému před systémem kapitalistickým.

Veliká vzdálenost, která dělí Československo a Čínskou lidovou republiku, může sice čas od času způsobovati různé technické obtíže, nemůže však oslabit touhu národů těchto zemí po vzájemné spolupráci. Tisíce československých dělníků pracují v závodech na zakázkách, určených pro rodící se novou Čínu; mnoho čínských pracovníků těží z vnitra bohaté země nerosty a produkuje suroviny, které jsou dodávány do Československa. Tak se v usilovné a svobodné práci ukovává pevné pouto přátelství a spolupráce mezi pracujícími Československa a Čínské lidové republiky, pouto, které znamená posilování světového mírového tábora a zvýšení hospodářského potenciálu socialistického dílu světa.

Perspektivy dalšího rozvoje hospodářských styků mezi Čínskou lidovou republikou a Československem jsou, vzhledem k ekonomickým předpokladům a k velikým budovatelským úkolům národů obou zemí, více než radostné. Vedou k obrození našich zemí, k jejich politickému, hospodářskému i kulturnímu rozmachu a spolu s tím k ubránění a zajištění světového míru.

Vlna

Jan M u n d u c h

Pod pojmem vlna představují si jedni chundelatou ovečku a zelené pastviny, jiní opět hotovou vlněnou látku se všemi jejími charakteristickými vlastnostmi, pevností, pružností, nemačkovatostí a krásným vzhledem.

V obchodě a vlnářském průmyslu označujeme vlnou hustou vlasovou příkrývkou ovce, jejíž vlasy jsou svou chemickou soustavou v podstatě bílkovinou — keratin — a při spalování se vlna škvaří a vydává charakteristický zápach.

Vlnu v praxi posuzujeme podle její jemnosti, délky, kadeřavosti, barvy, stejnorodosti, plstivosti atd. Všechny tyto vlastnosti určují také způsob použití, který je velmi různý, od výroby látek z česané příze, mykané příze, pleteného zboží až po průmysl plstářenský.

Vlnu rozeznáváme v podstatě stejnorodou čili ušlechtilou, a smíšenou. Stejnorodá vlna obsahuje všechna vlákna o téměř stejné jemnosti, ať již jemná či hrubá. Smíšená vlna je naproti tomu jemnostně různorodá a obsahuje všechny jakosti od nejjemnější podsady až po silné hrubé pesíky a mrtvé vlasy. Ve světové produkci mohutně převládá stejnorodá vlna nad smíšenou, t. j. nepěstěnou. Smíšená vlna vyskytuje se především na Středním Východě, v Indii, Tibetu, Číně, SSSR, v menší míře v Africe a ostatních částech zeměkoule.

Jemnost je základní vlastnost vlny, na níž závisí celá řada dalších vlastností a která rozhoduje o použití vlny a tudíž i o její ceně. Jemnou vlnu nazýváme *merino*, hrubou *crossbred* čili vlnou kříženeckou. Kříženecká vlna zahrnuje jemný, střední a hrubý *crossbred*. Pro označení jemnosti převládá ve světě bradfordská stupnice, která udává, kolik přaden po 560 yardech se vypřeje z 1 angl. libry česance vyrobeného z taxované vlny. I u nás přešli jsme k bradfordskému označování jemnosti a také Sovětský svaz používá této stupnice pro všechnu stejno-

rodou vlnu. Jinak je známá německá stupnice s označením od nejjemnější AAAAA až do nejhrubší F vlny. Francouzi označují vlnu od 150 až po VI. Někdy se udává síla vláken v mikronech.

Délka vlny je podmíněna jemností a pohybuje se od nejkratší vlny dlouhé 1–2 cm až po 40–50 cm u hrubé vlny kobercové. Merina vlna při střížení jednou za rok dosahuje délky 4–12 cm. Čím je vlna hrubší, tím dosahuje větší délky.

Cena vlny jako každé základní komodity značně klesá jednak podle poptávky a nabídky, avšak hlavně podle toho, jak se vytváří hospodářská situace v jednotlivých zemích a ve světě vůbec, a kromě toho velmi silně reaguje na politickou mezinárodní situaci.

V poválečné době vlna sledovala všeobecný vzestup cen jen pomalým tempem a byla neustále za ostatními komoditami, zejména za kovy a poživatinami. Prvním silnějším impulsem byla devalvace celé řady světových měn v září 1949. Tehdy začaly ve větším měřítku kupovat Spojené státy, neboť nové kursy byly pro ně výhodné a devalvace měla za následek neustálý mírný vzestup cen.

Tepřve korejský konflikt znamená rychlý skok v cenách vlny, ale také i jiných komodit a strategických surovin. Nastává nebývalý vzestup, každý si tvoří zásoby a státy začínají s tvořením strategických rezerv. Panicky a bezohledně postupovaly Spojené státy při tvoření strategických zásob surovin a mezi nimi i vlny a vyhnaly ceny do závratných výšek dosud v obchodě s vlnou nezaznamenaných. Vrcholu bylo dosaženo v březnu 1951.

Jak náhle vypukla horečka nákupní, tak rychle nastal obrat po zastavení nákupů Spojenými státy. Trh zakolísal, nedůvěra ve vysoké ceny vyvrcholila a přinesla rychlý obrat. Dosud nevidaný pokles způsobil asi mnohemu obchodníku a výrobci značné finanční obtíže. Nejnižšího bodu dosáhly ceny v srpnu 1951, kdy hladina cen hrubých vln se pohybovala asi o 10% pod úroveň cen před započítáním americké agrese na Koreji, u merinové vlny dokonce 20%. V říjnu došlo však k novému vzestupu asi o 30%, trh byl kolísavý, až se ceny ustálily a znovu nastal mírný trvalý pokles. Konečně v březnu letošního roku ceny dosáhly nové překvapivě nízké úrovně. Odhaduje se, že australské prodeje vlny v běžné sezóně (za 8 měsíců do konce února) byly uskutečněny za průměrnou cenu 77,02 pencí za lb. proti 144,60 před rokem u vlny potní a za 106,60 pencí proti 161,85 u pravé vlny.

Co však vedlo k tak velikému poklesu cen u vlny? Vždyť jiné komodity, na příklad kovy, sira, uhlí atd., jsou stále ještě v kursu a válečná horečka ani trochu nepolevuje, ba naopak stále se stupňuje. A za této zbrojní konjunktury vlnářský průmysl prožívá hlubokou krizi, největší od konce druhé světové války. Spotřeba vlny neustále klesá. Za rok 1951 klesla spotřeba vlny ve světě průměrně o 20% proti roku 1950. Při plném zaměstnání západního zbrojního průmyslu dochází k ohromné nezaměstnanosti ve vlnářském průmyslu. V Belgii celá řada závodů omezila nebo zastavila provoz a plných 30% dělníků bylo vyhozeno na dlažbu, nehledě k tomu, že většina dosud zaměstnaných pracuje omezeně, což se obráží samozřejmě v jejich výdělku. Podobná je i situace ve Velké Británii, Australii a jiných zemích.

Důvody a příčiny těchto vzájemných protikladů — plná zaměstnanost řady průmyslových odvětví a hluboká krize druhého sektoru národního hospodářství — musíme hledati v nich samých. Válečnou horečkou a rozšiřováním zbrojního průmyslu jsou vyssávání pracující, jejichž výdělek představuje den ode dne menší krajíc. Pracující přirozeně kryjí své potřeby podle stupně naléhavosti a nákup textilu a hlavně vlněného zboží musí ustoupiti především jídlu a tomu nejnutnějšímu z nezbytného.

Tím si můžeme vysvětliti i obrat ve statistické posici vlny, která byla od konce druhé světové války neustále silná, zvláště po odprodání posledních zbytků ze skladů *Společné organizace*. Spotřeba vlny převyšovala značně produkci, stoupala tím cena a výrobce byl nucen přemýšlet o zpracovávání hodnotných a laciných náhrad, aby jeho zboží bylo prodejné. Po poklesu spotřeby vlny se produkce se spotřebou nejen sladily, ale vzniká rezerva v Argentině a v Uruguayi, která může dosáhnouti 200–250 tisíc tun, nezmění-li obě vlády svou politiku ve vlně. Zatím vlna obou proveniencí je asi o 30–40% dražší, než je světová cena vlny a je pochopitelné, že obchod zůstane na mrtvém bodě do té doby, dokud farmáři a exportéři nebudou ochotni odprodat vlnu za běžnou tržovou cenu a vláda nevydá exportní licence. I kdyby nastal obrat v Argentině a v Uruguayi, nezmění se asi celková situace ve vlně a vlnářském průmyslu, jen se zvýší nabídka.

A za těchto okolností je opravdu zatěžko uzavřít kapitulu vlny nějakým reálným výhledem do budoucna. Jisté je, že ceny vlny dosáhly překvapivě nízké úrovně, která není odůvodněna ani statisticky, ani vývojem světových událostí na poli politickém. Je docela možné, že v nejbližší budoucnosti nastane určité zvýšení cen. Všichni si mnoho slibují od mezinárodní hospodářské konference, která se právě konala v Moskvě, a jejímž cílem bylo oživení obchodních styků mezi Východem a Západem a tudíž i oživení a lepší vyhlídky vlnářskému průmyslu v celé řadě zemí.

Tabulka I. — vztah jemnosti k délce vlasu (v mm):

	jemnost	ozn.	délka
saská merinka	0,018	AAAAA	40 až 45
elektro-negretti vlna	0,020	AAAA	40 až 50
středočeská merinka	0,021	AAA	55 až 65
jihoafrická merinka	0,021	AAA	60 až 65
hornslezká merinka	0,025	AA	65 až 75
Queensland merinka	0,027	A/AA	80 až 100
Montevideo crossbred	0,029	A/AB	85 až 105
New Zealand X-bred	0,031	B	90 až 120
New Zealand X-bred	0,034	CI	120 až 140
Buenos Aires X-bred	0,038	DI	140 až 170
Montevideo Lustre	0,045	EI	150 až 220
Lincoln Lustre	0,060	F	250 až 550

S jemností a délkou těsně souvisí i kadeřavost. Jemná vlna je jemně kadeřená, má krásné pravidelné obloučky, vlna hrubá je málo kadeřavá, slabě obloučková. Hrubé a mrtvé vlasy jsou zcela rovné bez jakékoliv známky kadeřavosti.

Tabulka II. — počet obloučků na inč (2 540 cm):

Bradford. jemnost	počet obloučků	Bradford. jemnost	počet obloučků
80's	22—30	50/46's	5—8
70's	14—22	46's	2—5
60's	10—14	40's	0—2
58/56's	8—10	36's	0—1

Převážná většina vlny se produkuje v barvě bílé. Barevné vlny se vyskytují v Portugalsku, v Severní a Jižní Africe, na Středním Východě, v Indii, Číně a v SSSR.

Pro plstářenský průmysl je důležitou vlastností plstivost. Povrch vlněného vlasu je totiž šupinatý a šupinky jednotlivých vláken při mechanickém srážení v horké lázni se do sebe zaklesávají. Vytváří se tak kompaktní hmota, kterou nazýváme plst'. Nejlépe se osvědčují plstí vlny jihoafrické (kapské), které mají nejvíce šupinek a doposud nebylo možno je nahradit vlnou jiné proveniencí, aniž by značně nestoupily výrobní náklady při výrobě plstí a nesnížila se jakost plstí.

Vlna se stříhá většinou jednou do roka, a to na jaře. V některých zemích, na př. v Argentině a v SSSR, i v Číně také dvakrát za rok a pak rozeznáváme jarní stříž a podzimní stříž. Jarní stříž je delší a jakostnější. Rouno sestřižené s ovce se předběžně třídí, vytrídí se bříška, kusy, vlna s krku, nohou atd. Každý druh se balí zvlášť a tak přichází na trh.

Ve Velké Británii a v dominiích všechna produkovaná vlna musí být veřejně dražena na aukcích a nikdo nesmí odprodati svou stříž z volné ruky. Přímý nákup na aukcích je tudíž nejvýhodnějším způsobem nákupu. Vlna je vystavena ve velkých skladištích zájemcům k nahlédnutí, ti si jednotlivé loty prohlédnou a otaxují a pak při vlastní aukci draží. Také my kupujeme tímto způsobem, kde nevyhnutelným prostředníkem je pouze přísežný makléř — broker — a ten dostává za svou činnost určitou, předem stanovenou odměnu, t. zv. brokerage. Tato odměna se obvykle pohybuje v rozsahu 1—3% podle druhu dohody.

V Jižní Americe se nákup provádí pouze z volné ruky a podle vzorku. Je tudíž důležité, aby zájemce před uzavřením koupě partii viděl.

Potní vlna se zásadně kupuje na basi vypraného produktu s udáním procenta výtěžku. Vlna s ovečky je znečištěna tukem, který chrání vlas před povětrnostními vlivy, dále potem, prachem, výkaly, rostlinnými nečistotami (trávou, semeny, řepíky). Výtěžek si musí odhadnouti kupující sám nebo broker, protože vlna na aukcích samých se prodává *telquel*.

Pranou vlnu a vlnu karbonisovanou kupujeme většinou od prádelců nebo překupníků, kteří dávají vlnu třídít, práť nebo karbonisovat na svůj účet ve mzdových prádelnách a karbonisárnách. Pak kupujeme kondiční váhu.

to znamená, že netto váha je přepočítána veřejným kondičním ústavem na obchodní váhu při usanční vlhkosti, t. j. 17% u vlny prané i karbonisované.

Statistika

Na světě je přibližně 730 milionů ovcí. Toto číslo se pochopitelně neustále mění podle přírodních podmínek. Největší počet ovcí má Austrálie, cca 120 mil., t. j. asi sedminu všech ovcí, avšak produkuje více než čtvrtinu veškeré vlny na světě. Druhým největším chovatelem je Sovětský svaz s počtem asi 90—100 mil. ovcí.

V tabulce číslo III. je pro srovnání uvedena produkce 10 největších producentů vlny, jakož i celková světová produkce. Více než polovinu vlny produkuje 4 země, z nichž 3 téměř všechnu vlnu vyvážejí a pouze Sovětský svaz svou produkci spotřebuje sám. Podobný případ je i u Spojených států, které svou vlastní produkci kryjí pouze asi jednu třetinu své spotřeby.

Tabulka III. — Světová produkce vlny.

(v milionech lb, potní váhy)

	1934-8	1941/2	1946/7	1947/8	1948/9	1949/50	1950-51
1. Austrálie	995	1 167	997	973	1 031	1 108	1 177
2. Argentina	376	497	493	495	460	475	480
3. Nový Zéland	300	345	367	362	367	390	372
4. SSSR	219	350	237	250	280	290	320
5. Spojené státy	451	475	362	329	296	264	263
6. Jihoafrická unie	261	269	221	215	227	225	237
7. Uruguay	114	117	174	150	144	163	165
8. Anglie	111	99	93	74	79	88	90
9. Španělsko	60	79	80	88	104	90	85
10. Turecko	52	74	69	71	75	71	73
Evropa ostatní	331	290	233	242	259	267	277
Asie ostatní	295	270	272	271	280	264	274
Amerika ostatní	134	134	155	145	144	141	141
Afrika ostatní	89	81	51	55	59	52	58
z toho:	3 783	4 247	3 784	3 720	3 805	3 888	4 012
merino	1 395	1 661	1 262	1 261	1 308	1 348	1 420
crossbred	1 598	1 727	1 748	1 670	1 676	1 730	1 746
obleková celkem	2 991	3 388	3 010	2 931	2 984	3 078	3 166
ostatní vlna	797	859	774	789	821	810	846
Váhy basis praná:							
merino	655	814	636	653	681	708	747
crossbred	1 003	1 088	1 101	1 070	1 078	1 116	1 125
obleková vlna	1 658	1 902	1 737	1 723	1 759	1 824	1 872
ostatní vlna	400	430	387	395	411	405	423
Vlna celkem	2 058	2 332	2 124	2 118	2 170	2 229	2 295

V tabulce č. IV. je uvedena spotřeba vlny v 6 hlavních spotřebitelských zemích a tabulka č. V. porovnává světovou produkci se spotřebou.

Tabulka IV. — Spotřeba vlny v 6 hlavních spotřebitelských zemích.

(v milionech lbs basis praná)

	1934-38	1947	1948	1949	1950
1. Spojené státy	330	698	693	500	628
2. Velká Británie	435	443	494	502	548
3. Francie	232	256	256	231	250
4. Sovětský svaz	180	155	170	195	200
5. Německo	180	40	47	91	120
6. Itálie	57	130	136	125	120
Celkem	1 414	1 722	1 796	1 644	1 866

Tabulka č. V. — Porovnání světové produkce a spotřeby.

	1934-38	1946-47	1947-48	1948-49	1949-50	1950-51
Světová produkce	2 058	2 124	2 118	2 170	2 229	2 295
Světová spotřeba	2 058	2 124	2 118	2 170	2 229	2 295

Z tabulky č. IV. je zřejmé, že 6 zemí zpracovává celých 70% světové spotřeby vlny. Samotná USA zpracovávají téměř 25%, Anglie více než 20% z celkové spotřeby. Všechny hlavní zpracovatelé jsou v severním mírném pásu a kromě SSSR značnou část vlněných výrobků vyvážejí do jiných zemí.

Z tabulky č. V. vysvítá, že v poválečné době podstatně stoupla spotřeba vlny a běžná produkce již nestačila krýt spotřebu. Schodek byl doplňován z rezerv vytvořených Společnou organizací (Joint Organization) za druhé světové války a tyto zásoby dosáhly rozsahu více než 10 milionů balíků. Odborníci odhadovali, že k odprodeji tak velkých zásob vedle normální produkce bude zapotřebí 10–13 let. Ve skutečnosti trh absorboval celé to obrovské množství do konce prvního pololetí 1951. Spotřeba vlny v roce 1951 a především v jeho druhé polovině značně klesla a vcelku se odhaduje, že je asi o 20% nižší než v roce 1950. Uvádí se, že vývoz vlny z Austrálie, Jižní Afriky, Nového Zélandu, Argentiny a z Uruguaye klesl v sezóně 1951–52 o 154 mil. liber ve srovnání s předešlou sezónou, to jest ze 757 mil. na 603 mil. liber. Tím bylo vyrovnáno manko mezi spotřebou a produkcí. Vlnářský průmysl ve stále větším měřítku zpracovává umělá vlákna, ať již je to stříž buničitá, nebo kasein či vlákna perlonová, nylonová a jiná.

Abychom uzavřeli kapitolu statistik, uvedeme ještě index textilní výroby v různých evropských zemích, při čemž výroba v r. 1938 je vzata za základ 100:

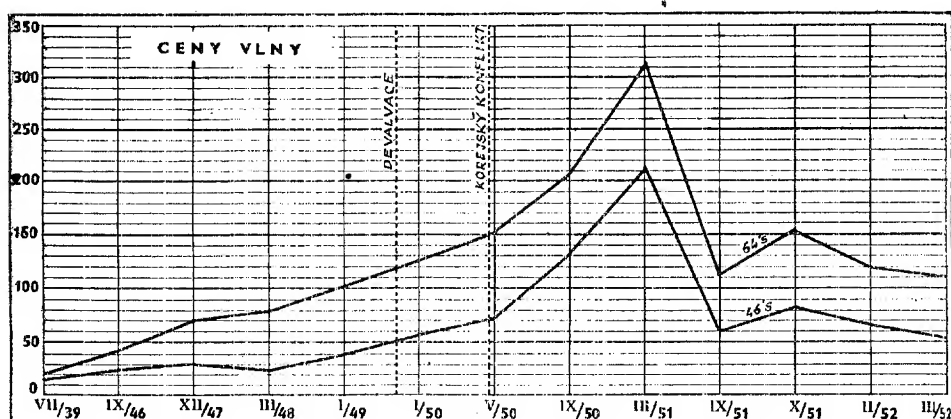
Tabulka VI. — index průmyslové výroby — základ 100 = 1938.

Irsko	205	Holandsko	146
Norsko	203	Polsko	144
Belgie	177	Záp. Německo	122
Řecko	174	Itálie	120
Finsko	169	Francie	118
Dánsko	166	Anglie	116
Maďarsko	156	Rakousko	106
Švédsko	146	Československo	89

Z indexu vysvítá, že z lidově demokratických států Maďarsko a Polsko do značné míry zvýšilo svůj textilní průmysl, který nebyl dostatečně vyvinut, zatím co my jsme náš nadměrný textilní průmysl s jeho předválečnými hladovými mzdami zredukovali na žádoucí míru.

Na malém grafu je znázorněn cenový vývoj v poválečné době a pro porovnání je uvedena i cena v červenci 1939, pro jemnosti 64's u merino vlny a 46's u vlny kříženecké.

Diagram cen

ceny d/1b — průměrné ceny za průměrná rouna a kusy docílené na aukcích v Anglii a dominiích — parita: loco aukce.

Cín ve světovém hospodářství

Milena Pokorná

Nejnovější události na trhu kovů dávají pozorovateli popud ke zvýšenému zájmu o cín, kov, který se stal nezbytnou složkou každodenních potřeb dnešního člověka.

Ve starověku i během středověku neměl cín nijak široké uplatnění: jako kov dosti vzácný se používal na mince, šperky, k vykládání ozdobných zbraní a hoto-vení nádob. Po celou tu dobu nebyl ale ani náležitě rozeznáván jako samostatný kov a dlouho se udržovalo i římské pojmenování cínu *plumbum candidum* nebo *album*, ježto se nerozlišoval dost dobře od olova. Dnešní označení cínu má v mnoha evropských jazycích kořen ve starém cornwallském stean (lat. stannum, chem. zn. Sn, angl. tin, fr. étain, šp. estaño, něm. Zinn — ale pozor na ruské pojmenování olovo!). Anglický Cornwall a přilehlé ostrůvky Scillské, nazývané Kassiteridy (řecké pojmenování cínu kassiteros; cínovec [cínová ruda] se nazývá kassiterit) byly dovozním pramenem již Foeničanům (od 5. st. př. Kr.). Cornwall a Krušné hory, kde se těžil cín na české i saské straně, zůstaly hlavními zásobovateli Evropy až do 16. století. Pak přišel na evropský trh cín ze zámorí, který pohnal nabýval převahy nad evropskou produkcí, jež během minulého století klesla do bezvýznamnosti.

Význam cínu ukázal v plném světle průmyslový rozvoj devatenáctého století a pro dnešní svět se stal cín nepostradatelným. Zatím co celková světová produkce cínu byla ještě v roce 1800 pouze 1.800 tun, v roce 1900 bylo vyrobeno již 75.000 tun, v roce 1940 238.000 tun; produkce roku 1950 dosáhla vlivem dosud nezahrazených válečných škod a probíhajících osvobozujících bojů na Dálném Východě jenom asi 167.000 tun. Vedle získávání cínu z rudy nabývá na významu jeho výroba ze starého a odpadového materiálu. Odhaduje se, že na každou tunu cínu z rudy připadá až 380 kg cínu ze šrotu.

Vlastnosti cínu předurčily jeho použití především všude tam, kde kov přichází do styku s potravinami: pocínovaného plechu se užívá k výrobě konzervových plechovek, čistého cínu k výrobě pivních trubek a trubek na destilovanou vodu a na vložky do olověných trubek na pitnou vodu, z cínového plechu se lisují tuby a staníol pro balicí účely. Jeho stálost vůči vzduchu, vodě a mnohým chemikáliím zaručuje ochranu před korozí, a proto se cínují nejrozličnější předměty z mědi, mosazi i železa. Jiné použití má cín ve slitinách, z nichž nejběžnější je ovšem bronz; další jsou cínové a olověné komposice k vylévání ložisek, měkké pájky, liteřina. V podobě chemických sloučenin přichází nejobvykleji jako kyslíčník ciničitý, častá přísada smaltů a pomocná látka k výrobě mléčného skla; jinak se sloučeniny cínu uplatňují hlavně v barvívství jako mořidlo.

Daleko největší význam má cín jako složka bílého plechu: kolem 40% světové produkce cínu přechází do této formy, která je jednou z ideálních kombinací dvou kovů. Má pevnost oceli a pěkný vzhled a odolnost vůči korozi cínu na povrchu. Ocel by jako konzervový plech trpěla rží a cín samotný by byl materiálem příliš měkkým a také příliš nákladným. Bílý plech je českým vynálezem, který se již od 13. století uplatňoval ve značném měřítku při zhotovování dekorativních předmětů a zrcadel. Podnět k přemýšlení o uchování potravin před zkázou dal Napoleon Bonaparte, jenž roku 1795 vypsál cenu za vynález, který by zajistil zásobování jeho armád. Na myšlenku konzervování potravin v plechovkách z pocínovaného plechu se však přišlo teprve později. První konzervy byly vyráběny velmi solidně. Důkazem jejich podivuhodných vlastností byly na příklad dvě konzervy z roku 1825, které byly v roce 1918 nalezeny mezi pozůstatky po jedné polární výpravě. Více než po 90 letech byly otevřeny a obsah shledán nezavadným. Původně byl tento způsob konzervování jen východiskem tam, kde nebylo jiné možnosti, ale vžil se tak, že do plechovek přijde nyní všechno, od hrachové kaše s uzeným až po mrkev.

Výroba bílého plechu se přitom stále zdokonalovala a zvláště nyní dosáhla pozoruhodných výsledků. V posledních desetiletích však směřuje výzkumné úsilí hlavně k opatřením, která by vedla k úspoře cínu při současném zachování ochranných vlastností materiálu. Tyto úvahy přivedly na trh plech »pocínovaný« slitinou olova a cínu (angl. terne plate) a po vypuknutí války uspíšily zahájení

úspěšné výroby bílého plechu elektrolytickou cestou, o kterou se věda a technika pokoušely celých 17 let. Skutečný rozvoj tohoto nového způsobu nastal ovšem až po válce (v r. 1946 na příklad bylo spotřebováno 37 656 tun cínu na 2 709 651 tun plechu, naproti tomu v roce 1948 38 363 tun cínu na 4 008 488 tun plechu) a dá se předpokládat, že dosavadní pocínování v ohni bude jednou vyhrazeno jen pro speciální účely. »Dernier cri« je cínování plechu silnější vrstvou pro vnitřní a slabší vrstvou pro vnější stranu plechovky; úspora cínu představuje 25—50%. (Steelways, leden 52.) Cín už asi trvale zůstane svou proveniencí prakticky »exotickou« surovinou, a to ještě poměrně drahou a vzácnou, takže spotřebitelské země budou i nadále vedeny snahou zmenšit svou závislost na dováženém množství co nejvíce. K tomu mají dopomoci i všeobecně hledané náhražky: lakovaná ocel, hliník, papír, lepenka, sklo, umělé hmoty. I když se ale v určitých případech osvědčily (hliníkový »stanol« na čokoládu a sýry a různorodý obalový materiál zejména pro nesterilizované potraviny a jiné zboží (tabákové výrobky a koloniální zboží, chemikálie, léčiva a kosmetika, atp.), přece se vcelku nedá ještě říci, že byl nalezen způsob, jak cín plnohodnotně nahradit; proto také všechny ty boje o něj v mezinárodním měřítku.

V období mezi oběma světovými válkami to byly hlavně fašistické státy, zejména Německo, které při svém volání o volný přístup k surovinám myslely na cín, a nyní jsme zase svědky toho, jak obzvláště Spojené státy podnikají kde co, jen aby se zabezpečily materiálem, bez kterého se nevydá armáda na pochod a nerozjede válečná mašinerie.

Výrazem tohoto úsilí je i kontrakt uzavřený v lednu 1952 s Velkou Británií, která za 1 mil. tun oceli dodá Spojeným státům vedle kanadského hliníku ještě 20 000 tun malajského cínu za cenu £ 944 za tunu (současná cena se pohybuje asi o 6% výše). Zatím co toto zřejmě ztrátové a nepřírozené zprostředkování nákupu nealokované suroviny vyvolalo oprávněnou kritiku v britských kruzích (Financial Times, 19. I. 1952), Spojené státy považují tento způsob pochopitelně za výhodný a nechyběly již výzvy, aby i jiné státy NATO uzavíraly podobné kontrakty v nedostávajícím se strategickém materiálu. Podobný kontrakt může být však jen dalším dokladem bezostyšné americké vyděračnosti, která využívá mocenského postavení Spojených států vůči hospodářsky slabším zemím pro své imperialistické cíle. Kanadčané ostatně také snadno nezapomenou, že v kontraktu je hliník, jehož přímou nabídku z Kanady Spojené státy před časem odmítly.

Po ujednání s Velkou Británií následovaly od února letošního roku další pokusy o dohodu se zástupci ostatních produkčních oblastí cínu — Indonésie, Bolívie a Belgického Konga.

Jednání s Indonésií skončilo 18. března dohodou, podle níž Indonésie dodá USA 18 000 tun cínu ročně ve třech příštích letech za cenu \$ 1,18 za libru z Džakarty. Je to táž cena, kterou nakonec musela přijmouti V. Británie za malajský cín. Indonésie marně usilovala o zvýšení ceny na \$ 1,25 za lb.

Dlouhodobý kontrakt má být uzavřen i s Bolívií, kde loňská jednání se vzhledem k neústupnosti Spojených států v otázce cenové rozbila (USA \$ 1,12 za lb., Bolívie \$ 1,50 za lb.). Podle posledních zpráv se zdá, že historie se bude opakovat. Bolívie považuje tento bezohledný cenový nátlak USA za »typický případ hospodářské agrese« a požádala již diplomatickou cestou Argentinu o podporu. V notě se praví, že to »ukazuje na diskriminující jednání, jemuž jsou latinsko-americké národy přes svou solidaritu se Spojenými státy vystaveny« a mluví se o tom, že věc bude předložena organizaci amerických států. (Financial Times 1/3 52.)

Jednání s Belgickým Kongem je přede dveřmi a jistě jeho průběh také nebude nezajímavý. Vládě Belgického Konga bylo doporučeno, aby přijala cenu 1.21½ \$ za lb cif. New York, což se rovná 1.18 \$ fob odesílací přístav.

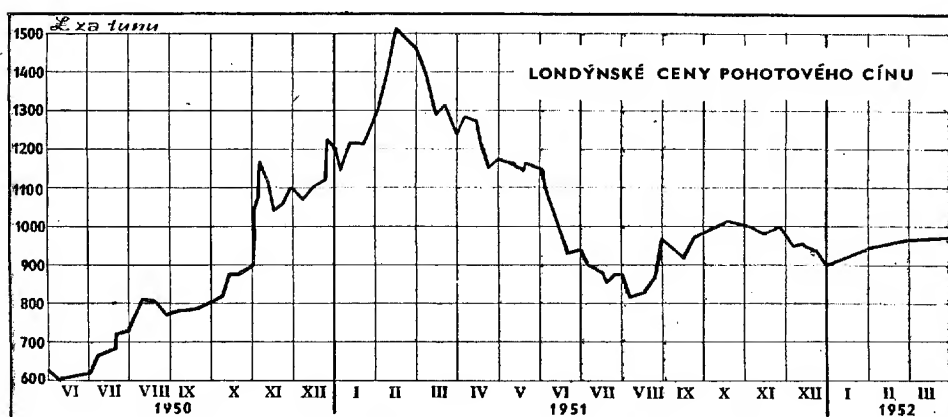
Rozumné a pokud možno stále ceny a stejnoměrný odbyt jsou společným zájmem všech hlavních produkčních zemí, protože jsou na cín existenčně závislé.

Na mezinárodním fóru se tento zájem zvláště očividně projevil při zasedání *International Tin Study Group* (mezinárodní studijní skupina pro cín) v březnu 1950 v Paříži. Znovu a znovu, zejména ústy zástupců Malajska, Bolívie a Indonésie, se poukazovalo na hospodářské otřesy, které způsobují konjunkturální cenové a odbytové výkyvy a byl vypracován návrh na mezinárodní cínovou dohodu, jíž by trh cínu byl regulován. Resoluce, žádající generální sekretariát Spojených národů svolat v duchu havanské Charty konferenci OSN, aby všechny členské státy

se zúčastnily diskusí o tomto návrhu, byla podporována devíti členy. Z ostatních zástupců USA jako jediný hlasoval proti resoluci.

Po vypuknutí války v Koreji nastala však nová situace a v březnu 1951 svolaly Spojené státy konferenci zástupců USA, Anglie, Holandska, Belgie a Indonesie, aby se zjistily možnosti zajištění distribuce cínu, jehož se začal ukazovat nedostatek. Spojené státy byly zhepokojeny náhlým prudkým stoupaním cen cínu a požadovaly na produkčních zemích, aby byl vytvořen mezinárodní přidělový systém pro zásobování spotřebních zemí (event. ustavením výboru pro cín v rámci nedlouho předtím zřízené *International Materials Conference* (Mezinárodní surovinová konference)). Na konferenci se proto měly stanovit ceny cínu a prostudovat problémy distribuce. Ukázalo se však, že názory USA na jedné straně a produkčních zemí na druhé straně se i nadále diametrálně liší. Jestliže Spojené státy žádaly alokační systém v době nedostatku, produkční země žádaly záruky pro dobu nadvýroby. Žádaly též po USA záruku pevně stanovených cen cínu, na nichž se sjednotily a které podle názoru USA byly příliš vysoké. Nedošlo tedy k dohodě v jednom ani v druhém bodu.

Další vývoj byl dán tím, že ještě před zahájením této konference byly v USA zakázány veškeré soukromé nákupy cínu a jediným oprávněným nákupcím byla jmenována *Reconstruction Finance Corporation — RFC* (12. 3. 51). Tím byl zahájen otevřený boj Spojených států za stlačení ceny, v němž jako největší odběratel využily svého postavení na trhu. Nákupní kontrakty byly na základě únikové klauzule až na malou výjimku anulovány a nákupy cínu prakticky ustaly (v roce 1950 bylo na př. z Malajska vyvezeno do USA 44,590 dl. tun, kdežto za rok 1951 pouze 2,532 dl. tun). Mezitím kupovaly Spojené státy v Indonesii, Belgickém Kongu a Thai cínové koncentráty, které rafinovaly ve svých nových hutích v Texasu a částečně kryly svou potřebu i ze zásob. Jak je vidět z připojeného grafu, křivka ceny od březnového vrcholu klesala až do srpna, kdy nabylo vrchu rozšířené mínění, že USA budou dříve nebo později nuceny obnovit své nákupy. Značný vliv mělo i jednání USA s Bolivií, která neustoupila od svého cenového požadavku a tím posílila vyšší cenovou hladinu. Za této situace bylo v září 1951 další zasedání *International Tin Study Group* v Římě, kde znovu byly produkční země vystaveny obviněním Spojených států, že existuje mezinárodní kartel v produkci a prodeji cínu.

Teprve nakonec hledaly USA vinu na své straně. Důsledkem byly pronikavé personální změny v RFC, kde především byla přijata resignace *W. Stuarda Symingtona*, osoby velmi nepopulární od Kanady až po Bolívii. Nebyly to ojedinělé zkušnosti, které na příkladě *D. T. Warninga*, představitele malajských cínářských zájmových kruhů v Zákonnodárné radě Malajské federace, vedly k prohlášení, že Symington užíval neospravedlnitelných method a taktiky nátlaku jak vůči Malajsku, tak i vůči Bolívii. Kromě toho byli někteří ředitelé RFC obžalováni z úplat-

kářství. (New York Herald Tribune 4 a 5/1 52.) Do čela RFC byl 7. ledna 1952 nově jmenován *Harry McDonald* ze Securities and Exchange Commission (měnová komise).

I když kromě kontraktu na 20 000 tun malajského cínu z V. Británie byla uzavřena další dohoda s Indonésií, naráží cenový nátlak se strany USA na stále uvědomělejší odpor v produkčních zemích. Všem těmto zemím je milejší dostat za cín to, co žádají, než přijímat americkou »pomoc pro zaostalé kraje«.

Spojené státy jsou v cínu naprosto odkázány na dovoz. V sestavení dováženého zboží podle absolutní hodnoty je cín na druhém místě, hned za kaučukem. Během války došlo k jedné změně, a to tehdy, když americká vláda dala do provozu velkou hut' na cín v Texasu. Předtím většina cínové rudy se tavila v Malajsku (Singapore a Penang), ve Velké Británii (Litherland, Bootle, Bristol a Hull), v Holandsku (Arnhem) a v Belgii (Hoboken). Texas začal pracovat v roce 1942 a velmi brzy postavil na přechodnou dobu USA na první místo mezi producenty cínu, (t. j. kovu). Tím se přesunul i zahraniční obchod v cínových koncentrátech, které Spojené státy pochopitelně před válkou vůbec nedovážely, nyní však berou kolem 20% světového vývozu. Pro Malajsko může mít tento obrát katastrofální následky. Rozkvět jeho hutního průmyslu, který na koloniální půdě je vzácností, je totiž podmíněn znemožněním vývozu malajských koncentrátů, které jsou pro tavírny cínu nejhodnotnější surovinou na světě, a přísunem koncentrátů cizího původu k udržení náležitého provozu hutí. Texas tedy při nejmenším znamená pro Malajsko citelné snížení zaměstnanosti ve výrobě cínu.

Jedinou surovinou technického významu je *cínovec* (SnO_2), buď vtroušený v horninách v primárních nalezištích, nebo v sekundárních náplavech v podobě jemných zrn. V těžitelném množství se vyskytuje jen na málo místech zemského povrchu. Nejdůležitější primární ložiska jsou v Bolívii, největší sekundární naleziště jsou aluviální náplavy v Asii, počínající jižní Čínou přes Zadní Indii až na ostrovy severně od Sumatry (Banka, Billiton, Singkep). Malou produkci má Japonsko (kryje asi 30% spotřeby). Čína je v těžbě rudy zatím asi na pátém místě na světě. Nejdůležitější produkční oblasti jsou provincie Yunnan, Kwangsi a Hunan a ostrov Hainan. Roku 1932 vybudovala polostátní společnost *Yunnan Tin Corp.* moderní hut' v Kochiu, která byla postupně tak rozšířena, že se řadí mezi patnáct hlavních hutí na cín na světě. Sovětský svaz je v cínu nezávislý, ačkoli v carském Rusku těžba cínu neexistovala. (The Metal Bulletin, 30/1 51.) I to je jeden z nepopíratelných velkých budovatelských úspěchů sovětské vlády, výsledek neúnavných výzkumných prací a výstavby nových dolů a hutních kombinátů, které umožnily žádoucí exploitaci nerostného bohatství předtím neznámého. Z ostatních velkých spotřebitelských zemí jen ještě Austrálie má vlastní těžbu. V Evropě je dnes těžba cínu omezena na Anglii (ale představuje jen asi 5% její spotřeby) a Portugalsko. Malá množství těží ještě Španělsko a Itálie. Významná naleziště jsou zato v Africe, zvláště v Belgickém Kongu a v Nigerii.

V důsledku takového rozmístění nalezišť byl cín v posledních 250 letech kovem vysloveně »koloniálním«. Před druhou světovou válkou představovala těžba cínu v koloniích asi 67% veškeré světové produkce (pro srovnání koloniální produkce dalších kovů v pořadí v % světové produkce: vanadium 42%, bauxit 24%, měď 19%, manganová ruda 12%).* Dnes je ale celý Dálný Východ ve varu národně osvobodeneckého hnutí a cín je zbavován své koloniální pečeti.

Během světové války byl prakticky celý asijský jihovýchod obsazen nepřátelským vojskem. Ve svém boji nedostal sice od svých metropolitních zemí takovou pomoc, na jakou by byl měl právo, zaměstnával ale přesto armády Japonců, které by jinak byly mohly útočit jinde. Ačkoli v tomto křtu ohněm si jistě vysloužil právo na osvobození a rovnoprávnost, přece po skončení války byla provedena de facto reokupace všech těchto území. »Mateřské země«, samy válkou strašně zpustošené, neposkytly jim přitom žádnou přiměřenou náhradu za utrpené válečné škody, jejichž důsledky se tu znásobovaly skutečností, že na příklad jedna zničená trať mohla znamenat také zničení všech dopravních možností prostě proto,

* (Raw Materials, The Royal Institute of International Affairs, London, 1939.)

že jiné tratě nikdy nebylo. Přibýlo nemocí, nezaměstnanosti, hladu; rostly nepokoje. Už v srpnu 1945 byly proklamovány *Republika indoneská a vietnamská*, která o svou existenci bojuje málem už sedm let. Počátkem roku 1948 byla ustavena samostatná *Burma* a změny doznal také statut *Malajska* v rámci britského imperia. Nová politicko-hospodářská událost, která rozjitřila celý asijský jihovýchod, byl zákrok Spojených států, které na jaře 1951 daly ve Spojených národech odhlasovat rozhodnutí o embargu dodávek pro Čínu a Koreu. Tímto způsobem byly naráz přetrhány všechny tradiční obchodní styky obou oblastí a hospodářství postižených zemí jihovýchodní Asie byla tak zasazena další rána. Ale na tom nebylo dosti. Sotva bylo embargo odhlasováno, objevily se na scéně americké monopoly, aby využily situace a co nejvíce ukořistily z jejich přírodního bohatství. Americké metody a cíle nejsou ale žádným tajemstvím a budí stále větší odpor. Příkladem toho jsou i jednání o čín, kde produkční oblasti se projevují poměrně velmi pevně, i když jsou na Spojených státech jako hlavním odběrateli závislé. Jsou si vědomy toho, že Spojené státy jsou právě tak závislé na nich jako na dodavatelích a že budou-li se vzájemně podporovat, bude vítězství na jejich straně.

(Dokončení příště.)

SSSR a země lidové demokracie

Mezinárodní hospodářská konference v Moskvě

I při malém časovém odstupu od skončení Mezinárodní hospodářské konference v Moskvě je možno konstatovat, že měla velký úspěch, neboť shromáždila zástupce průmyslu, obchodu a družstev ze 49 zemí a upoutala na sebe pozornost celého světa. »V době, kdy mnohé země prožívají vážné hospodářské obtíže, je moskevská konference, jak prohlásil v zahajovacím projevu generální tajemník mezinárodního iniciativního výboru *Robert Chambeiron*, životně důležitou a zároveň slibuje velké naděje. Projevy sovětských delegátů, zejména předsedy Vsesvazové obchodní komory *Něstěrova*, i prohlášení, která učinili představitelé kapitalistických států, měla velký ohlas a jsou důkazem, že konference se zabývala otázkami, na jejichž řešení čekají západoevropské i jiné země kapitalistického světa s velkou netrpělivostí.

Mezinárodní hospodářská konference byla zahájena dne 3. dubna 1952 ve Sloupové síni moskevského Domu odborů projevem generálního tajemníka přípravné komise mezinárodního iniciativního výboru *Roberta Chambeirona*. Iniciativní výbor, pravil, vyzývá konferenci, aby projednala možnost obnovy a rozvoje hospodářských styků mezi všemi zeměmi bez rozdílu jejich hospodářských a sociálních systémů. Soudí, jako mnoho jiných, že návrat k normálnímu hospodářským vztahům mezi různými zeměmi může postupně vést ke spolupráci národů a vytvořit tak možnosti pro zlepšení životních podmínek obyvatelstva a využití hospodářských rezerv

všech zemí za podmínky, že bude respektována jejich národní svrchovanost. Iniciativní výbor vyzývá účastníky konference, aby jednali o tom, jak by rozvoj normálních obchodních styků mezi zeměmi a zvětšení rozsahu zahraničního obchodu mohly přispět k rozšíření národní výroby, zvýšení zaměstnanosti a odstranění drahoty. Zejména je vyzývá, aby projednali možnosti rozšíření obchodu mezi zeměmi Východu a Západu, mezi hospodářsky slabými a průmyslovými státy. Žijeme ve století pokroku, avšak je ještě příliš mnoho zemí v hospodářské situaci, nedůstojné naší epochy.

Jménem moskevského sovětu poslanců pracujících pozdravil účastníky konference předseda sovětu *M. A. Jasnov*. Řekl, že mezinárodní konference se sešla v Moskvě proto, že chce projednat nynější situaci v mezinárodním obchodu a otázku rozvoje hospodářské spolupráce mezi zeměmi, aby se dospělo k zlepšení životních podmínek mnoha milionů lidí. Na výsledcích práce konference mají zájem široké vrstvy obyvatelstva a činitelé nejrůznějších hospodářských odvětví. Tím lze vysvětlit okolnost, proč mezinárodní hospodářská konference upoutala pozornost nejen podnikatelských kruhů, ale i veřejnosti různých států vůbec. Rozšíření mezinárodního obchodu a upevnění hospodářské spolupráce mezi zeměmi je jednou z nejdůležitějších podmínek pro nastolení vzájemného dorozumění mezi národy, pro zachování a upevnění míru. Mohu říci, že Moskva je vždy ochotna k tomu přispívat.

Předsednictvo konference bylo zvoleno ze zástupců obchodních kruhů z těchto zemí: Argentiny, Rakouska, Brazílie, Číny, Československa, Francie, Německé demokratické republiky, Velké Británie, Indie, Iránu, Itálie, Pakistánu, Polska, USA, SSSR a západního Německa. Do předsednictva byl také zvolen předseda Světové federace odborů *di Vittorio*.

V československé delegaci, kterou vedl generální ředitel Státní banky československé *dr. O. Pohl*, byli: ústřední ředitel a. s. Kovo *J. Vágnér*, ústřední ředitel a. s. Centrotex *Fr. Adámek*, ředitel a. s. Chemapol *ing. Al. Hloch*, podnikový ředitel *ing. J. Štěpán*, podnikový ředitel n. p. Automobilové závody Mladá Boleslav *ing. St. Císař*, profesor ekonomie *ing. A. Hodek*, profesor ekonomie *M. Kadlec*, sekretář Ústřední rady odborů *Zd. Valouch*, vedoucí tajemník krajské rady odborů Praha poslanec *J. Bina*, tajemník Slovenské odborové rady *M. Kímlík*, členka představenstva Ústřední rady družstev poslankyně *B. Macháčová* a zástupce ministerstva zahraničního obchodu *dr. O. Taufer*.

*

Rozpravu zahájil polský delegát profesor *O. Lange*, který prohlásil, že rozdíly v hospodářských a sociálních systémech nejsou překážkou pro mírovou a vzájemně výhodnou výměnu zboží a služeb. Taková spolupráce je za nynějšího stavu světového hospodářství nutná.

V druhé plenární schůzi, dne 4. dubna, promluvil vedoucí československý delegát *dr. O. Pohl*, jehož projev otiskujeme na jiném místě.

Předseda Vsesvazové obchodní komory *M. V. Něstěrov* učinil projev, jehož znění otiskujeme v článkové části listu.

Francouzský delegát *Bernard de Plas* uvedl, že moskevská konference bude jednou považována za historickou událost na rozdíl od četných diplomatických konferencí, jejichž účelem je pouze likvidace předcházejících válek a bohužel, příliš často i příprava nových konfliktů. Za třicet let prožívala Francie dvě strašlivé války a její hospodářský potenciál velmi utrpěl. Po druhé světové válce dolarový úvěr, poskytnutý západní Evropě, zmírnil na jistou dobu francouzské mezinárodní platební nesnáze, avšak od samého začátku bylo jasné, že takové řešení otázky má dočasný ráz. Skutečně a správné řešení je nutno hledat ve vytvoření rovnováhy v mezinárodním obchodě.

Předseda americké Vývozní a dovozní společnosti pro elektrotechnické a

chemické výrobky *Oliver Vickery* prohlásil, že by si osobně přál, aby byl obnoven svobodný, nerušený obchod mezi státy, odstraněna všechna dovozní a vývozní celní omezení, aby poptávka zákazníka byla jediným kritériem pro výrobu a dodávky. Poznamenal, že považuje za možnou hospodářskou spolupráci mezi státy s rozdílnými politickými systémy. Velmi mnoho amerických podnikatelů, právě tak jako naprostá většina ostatních Američanů, považuje třetí světovou válku za nesmyslnou.

Hlavní ředitel Čínské lidové banky *Nan-Han-čen* pravil, že politika blokády a embarga v oblasti hospodářských styků, prováděná v nynější době vládou USA a zaměřená proti SSSR, Číně a zemím lidové demokracie, sleduje cíl usnadnit USA cestu k monopolizaci trhu surovin a výrobků. Pro průmyslníky a obchodníky kapitalistických zemí znamená tato politika ztrátu širokého odbytového trhu a zdrojů surovin.

Britský delegát lord *Boyd-Orr* poukázal na to, že následkem druhé světové války ztratila Británie svá zahraniční aktiva a stala se chudou zemí, která dnes trpí nedostatkem potravin. Každá země, včetně Velké Británie, potřebuje mezinárodní obchod. Musíme stále ještě dovážet 60% potravin, které potřebujeme, musíme dovážet suroviny a hledat trhy. Rozvoj mezinárodního obchodu je pro Británii životně důležitý. Řečník doufá, že konference se stane velkou historickou událostí a že naši potomci budou hledět zpět na tuto konferenci a řeknou: »Toto byl začátek, zde jsme začali budovat svět spolupráce, svět míru.«

Pakistanský delegát *Mohamed Iftiharrudin* se zabýval ve svém projevu problémy, jimž jeho země čelí v oblasti obchodu a průmyslu. Omezení mezinárodního obchodu není pro Pakistan výhodné.

Generální tajemník Světové odborové federace *Louis Saillant* promluvil jménem 80 milionů členů Světové federace odborů. Prohlásil, že odbory slavnostně slibují, že budou podporovat úsilí o rychlé obnovení normálních obchodních styků mezi národy.

Indický delegát *Dr. Gjan Čanda* řekl, že Indie stále velmi těžce trpí důsledky dlouhé hospodářské choroby a že je nutné, aby bylo úplně likvidováno její koloniální postavení v hospodářském ohledu. Indie potřebuje světové hospodářství, které spočívá a rozvíjí se na základech skutečné spolupráce. Indie potřebuje pro rozvoj průmyslové výroby dovoz investičních statků. K řešení

tohoto úkolu musí navázat nové obchodní styky a přijme každý návrh na dodávky průmyslových výrobků ze zemí, jako je SSSR a Československo, s nimiž má dosud jen omezené obchodní styky.

Argentinský delegát *Filipe Freire* prohlásil, že pro jeho zemi, stejně jako pro ostatní země, které mají zájem na hospodářském rozvoji, znamená světová hospodářská konference událost, která bude mít nepochybně velký vliv na další obchodní styky těchto zemí a která rozšíří perspektivu jejich hospodářského rozvoje.

*

Práce konference pokračovala ve třech sekcích, z nichž první se zabývala otázkami rozvoje světového obchodu, druhá mezinárodní hospodářskou spoluprací s hlediska řešení sociálních problémů, a třetí otázkou málo vyvinutých zemí. Na schůzi první sekce promluvil za československou delegaci ústřední ředitel společnosti Centrotex *František Adámek*. Řekl, že projevy účastníků moskevské konference dokazují, že zhoršování mezinárodních hospodářských vztahů se dotýká nepříznivě hospodářského rozvoje a životní úroveň obyvatelstva těch zemí, které toto opatření uplatňují proti Sovětskému svazu a zemím lidové demokracie. K odstranění nenormálního a nepřirozeného stavu v mezinárodních hospodářských stycích je třeba podporovat a rozšiřovat mírovou výrobu a obnovit a rozšířit staré mezinárodní obchodní styky. Jménem československé delegace předložil návrh, vyzývající účastníky Mezinárodní hospodářské konference, aby se obrátili k představitelům průmyslu, zemědělství, obchodu, jako i k vládám všech zemí světa, aby podporovali a uváděli v život doporučení, přijatá Mezinárodní hospodářskou konferencí. Má se vytvořit výbor, který by se obrátil na Organizaci spojených národů s tím, aby o výsledcích moskevských porad jednala i konference, svolaná Organizací spojených národů.

V druhé sekci promluvil tajemník Ústřední rady odborů *Zdeněk Valouch*, který navrhl, aby v zájmu zvýšení úrovně národů byly využity veškeré cesty k rozšíření mezinárodního obchodu a nastoupena cesta mírového rozvoje mezinárodní hospodářské spolupráce všech zemí bez rozdílu hospodářských a sociálních systémů. Dále je třeba snížit výdaje na zbrojení, rozšířit mírovou výstavbu a prostředky takto získané použít na výstavbu nových obytných domů, nemocnic, škol, sociálních a kultur-

ních zařízení, jakož i na rozvoj a zlepšení nemocenského pojištění.

V třetí sekci zasáhl do rozpravy prof. *Miroslav Kadlec* svým diskusním příspěvkem na thema »Cesty a prostředky pomoci zemím hospodářsky málo vyvinutým«. Uvedl několik příkladů o tom, jak Československo vývozem strojů pomáhá průmyslovému rozvoji slabších zemí. V roce 1949 vyvezlo Československo do Indie zařízení cukrovaru o kapacitě 1000 tun a v následujícím roce o kapacitě 500 tun spolu se zařízením pro montáž rozhlasových přístrojů v Bombaji. Dokončuje se montáž parní elektrárny v Suratu, pro niž Československo dodalo důležitá zařízení. Do Iránu dodalo Československo zařízení pro sedm cukrovarů a dva cukrovary nejnovější konstrukce o kapacitě 700 tun byly dány do provozu koncem roku 1951. Rozšiřujeme rafinerie, vybudovali jsme tam tabákovou továrnu, slévárnu, válcovnu, lisovnu, tažírnu mosazi, pivovar, mlýny, síla, elektrárny, provedli jsme železniční a silniční stavby atd. Celá československá zkušenost dokazuje, že rozšíření obchodu těchto zemí s Československem může přispět k rozvoji jejich hospodářství a tím i ke změně jejich postavení. Pro zlepšení hospodářského stavu málo rozvinutých zemí mají význam nejen československé dodávky strojů a zařízení, ale i zkušenosti československých odborníků.

*

Moskevská hospodářská konference byla prodloužena o dva dny a skončila 12. místo původně stanoveného 10. dubna. Konference byla prodloužena proto, aby její účastníci měli čas k obchodnímu jednání.

Na plenární závěrečné schůzi bylo schváleno toto komuniké:

V Moskvě se konala ve dnech 3. až 12. dubna Mezinárodní hospodářská konference průmyslníků, obchodníků, národohospodářů, odborářských pracovníků a družstevníků, která projednala »možnosti zlepšení životní úrovně lidí cestou mírové spolupráce různých zemí a různých systémů, cestou rozvoje hospodářských styků«.

Konference se zúčastnilo 471 osob z 49 států, a to: Albánie, Argentiny, Austrálie, Belgie, Brazílie, Bulharska, Burmy, Ceylonu, Cypru, Československa, Čínské lidové republiky, Dánska, Egypta, Finska, Holandska, Chile, Indie, Indonesie, Iránu, Islandu, Itálie, Izraele, Japonska, Kanady, Korejské lidové demokratické republiky, Kuby, Libanonu, Luxemburku, Maďarska, Mexika, Mongolské lido-

vé republiky, Německé demokratické republiky, Norska, Pakistanu, Paraguaye, Polska, Rakouska, Rumunska, Řecka, USA, SSSR, Švédsko, Švýcarsko, Uruguaye, Velké Británie, Venezuely, Vietnamu a západního Německa.

Konference všestranně projednala nynější stav světového obchodu a konstatovala, že zhoršení mezinárodních styků, zesílené zejména v posledních letech, zvětšilo umělé překážky obchodu mezi zeměmi.

Rozpad světového obchodu přináší vážnou škodu rozvoji národního hospodářství řady států. Porušuje rovnováhu obchodních i platebních bilancí a neblaze ovlivňuje životní úroveň lidí, neboť zhoršuje zásobování, působí stoupání cen a zvyšování nezaměstnanosti a sťěžuje provádění sociálních opatření, zejména bytovou výstavbu.

Po široké a svobodné výměně názorů konference jednomyslně konstatovala, že objem mezinárodního obchodu může být značně zvětšen a že rozšíření obchodních styků mezi státy by přineslo průmyslníkům, obchodníkům a zemědělcům značné výhody. Rozšíření obchodních styků by vedlo i k lepšímu využití hospodářských zdrojů všech zemí a přispělo by k zvýšení zaměstnanosti, jakož i k zvýšení životní úrovně širokých mas obyvatelstva.

Prohlášení účastníků konference, kteří přijeli z různých zemí, dovolují konstatovat, že různost národohospodářských a sociálních systémů není překážkou rozvoje hospodářských mezinárodních styků, založených na zásadě rovnosti a vzájemných výhod.

Na konferenci vyvstaly velké konkrétní možnosti rozvoje vzájemného obchodu mezi zeměmi západní Evropy, USA, Kanadou, zeměmi Latinské Ameriky, Asie a Afriky, SSSR, Čínou a zeměmi východní i střední Evropy.

Konference má za to, že rychlá industrialisace málo vyvinutých zemí, jakož i mezinárodní pomoc při této industrialisaci, je zcela nutná a že těmto zemím musí být poskytnuta veškerá pomoc.

Účastníci konference vystoupili s návrhy na zvětšení objemu zahraničního obchodu a vyjmenovali zboží, které by mohli prodávat i kupovat za oboustranně výhodných podmínek.

Během konference měli zástupci podnikatelských kruhů různých zemí možnost navázat osobní obchodní styky, projednat na široké základně otázky, jež je zajímají, a vést obchodní jednání. V důsledku těchto jednání bylo uzavřeno

značné množství obchodů mezi firmami různých zemí.

Obchodní jednání, zahájená na konferenci, pokračují i nadále, což svědčí o tom, že obchodní kruhy si velmi přejí využít všech možností k rozvoji zahraničního obchodu. Za takových okolností je třeba, aby vlády, a rovněž OSN, zahájily příslušné kroky. Proto se účastníci konference rozhodli předložit Valnému shromáždění OSN návrh na brzké svolání mezivládní konference, jež by se zabývala otázkami mezinárodního obchodu a již by se zúčastnili zástupci podnikatelských kruhů, odborových svazů a jiných veřejných organizací. Na konferenci se ukázalo, že všichni její účastníci se jednomyslně snaží pokračovat v díle, jež začali v rozvoji mezinárodního obchodu. Zejména bylo konstatováno, že by bylo žádoucí svolat ještě jednu mezinárodní hospodářskou konferenci, založenou na téže zásadě hospodářské spolupráce mezi všemi zeměmi a bez ohledu na jejich národohospodářské a sociální systémy, na zásadách, jimiž se řídila Mezinárodní konference v Moskvě.

K uskutečnění těchto návrhů zvolila konference 30členný Výbor pro pomoc rozvoji mezinárodního obchodu, v němž je Sovětský svaz zastoupen předsedou Vsesvazové obchodní komory M. V. Něstěrovem a Československo generálním ředitelem Státní banky Dr. O. Pohlem.

Účastníci konference se obraceli k podnikatelům všech zemí, k vědeckým i technickým pracovníkům a k odborovým svazům i družstvům, a to bez ohledu na jejich politické přesvědčení, a vyzývají je, aby podporovali rozvoj obchodní směny mezi zeměmi a snahu o odstranění překážek, bránících této směny.

Konference je přesvědčena, že rozvoj světového obchodu za podmínek výhodných pro všechny, na zásadě rovnosti a s patřičným ohledem na potřeby industrialisace málo vyvinutých zemí, poslouží k upevnění hospodářské spolupráce mezi národy a zlepšení životních podmínek lidí.

Úspěšný průběh moskevské hospodářské konference

Zpravodaj »Rudého práva« na moskevské hospodářské konferenci napsal, že československá delegace patřila k těm, které byly nejvíce vyhledávány. Jméno Československa se znovu a znovu objevovalo mezi zeměmi, s nimiž podle listiny zájemců o navázání přímých

obchodních styků chtěli účastníci konference jednat o konkrétních obchodech. V prvním týdnu konání konference navázali českoslovenští delegáti styky s představiteli těchto zemí: Anglie, Francie, západního Německa, Belgie, Holandska, Rakouska, Itálie, Indie, Pakistanu, Indonesie, Argentiny, Brazílie, Mexika, Ceylonu a Cypru. Delegace, které s námi vstoupily ve spojení, nabídly tradiční vývozní zboží svých zemí. Jsou to suroviny, zejména textilní, jako bavlna, sisal, juta a umělé hedvábí, dále kaučuk a jiné; káva, kakaové boby, tabák, rostlinné oleje, koloniální ovoce, koření atd. Cizí delegace nám nabídl také četné hotové výrobky. Naše delegace ukázala, že Československo může těmto zemím poskytnout stroje všeho druhu, elektrické a Diesellovy motory, traktory, hospodářské stroje, automobily, motocykly, textilní a grafické stroje, keramické zboží, textilie, technické sklo, papír, řezivo a jiné zboží.

Velkou pozornost světové veřejnosti a především dělnických a průmyslových kruhů v Anglii vzbudilo jednání anglické delegace s delegací Čínské lidové republiky. Obě strany uzavřely dohodu, jejíž hodnota činí 10 mil. £ s každé strany. Zboží, které Anglie dodá Číně, je složeno z 35% z textilií, z 30% z chemikálií a z 35% z kovů. Čínská lidová republika dodá uhlí, vejce a vaječné produkty, jakož i zemědělské produkty. Moskevská konference vyvolala nejen v dělnických, ale i zaměstnavatelských kruzích Anglie takový ohlas, že ministr obchodu konzervativce *Thorneycroft* zaslal vedoucímu britské delegace na mezinárodní hospodářské konferenci v Moskvě lordu *Boyd Orr* telegram, v němž prohlásil, že Anglie je ochotna rozšířit svůj obchod se Sovětským svazem a s Čínou. Francouzská delegace, jak zaznamenal list *«Le Monde»* dne 9. dubna t. r., navázala živý styk s účastníky konference, jež vedly k uzavření četných dohod. Jde především o dodávky do Sovětského svazu, Číny a zemí lidové demokracie.

SSSR

Velkým úspěchem mírového budovatelského úsilí Sovětského svazu je další snížení cen, již páté od konce války. Rada ministrů SSSR a ÚV VKS(b) vydaly usnesení, v němž se praví: Vzhledem k úspěchům, dosaženým v roce 1951 v oblasti průmyslové i zemědělské výroby a vzhledem na vzrůst produktivity práce a snížení vlastních nákladů sovětské vláda a ÚV VKS(b) rozhodly, že je možné snížit od 1. dubna 1952 znovu, již po páté, státní maloobchodní ceny spotřebních předmětů hromadné spotřeby. Snižují se ceny:

chleba podle druhu o 12 až 15%, mouky o 12 až 15%, makaronů o 20%, droždí o 20%, krupice o 20%, rýže o 15%, masa a masných produktů o 15 až 20%, tuků, sýrů a mléčných produktů o 15 až 30%, cukru, cukrářských výrobků a koloniálního zboží o 10 až 30%, ovoce o 20%, zeleninových a ovocných konzerv o 10 až 20%.

Od 1. dubna t. r. byly sníženy příslušným způsobem také ceny jídel v restauracích a hromadných stravovnách. Dále byly od téhož data sníženy maloobchodní ceny knih a příruček o 18% a ceny pokojů v hotelích o 15%.

V komentáři k tomuto snížení cen napsal list *«Pravda»* dne 2. dubna t. r.: Sovětský lid, pracující lidové demokratických zemí a všechno pokrokové lidstvo vidí v novém snížení cen v Sovětském svazu projev mírumilovné politiky Sovětského svazu, důsledně hájícího mír na celém světě, jakož i rozšíření a upevnění spolupráce mezi národy. — V sovětských městech i na vesnicích se konala shromáždění, na nichž sovětský lid děkoval komunistické straně a sovětské vládě za péči o hmotný a kulturní blahobyt lidu.

Tempo práce na staveništích velkých hydrotechnických staveb se s příchodem jara ještě více zrychlilo. Na objektech *Volžsko-donského průplavu* se veškerá činnost rozvinula podle výrobního grafu, který přesně určuje pořad úplného dokončení všech prací. Na *Kujbysěvské vodní elektrárně* se začnou budovat hlavní hydrotechnické stavby, budova hydroelektrárny a zdymadla se začnou betonovat. Budovatelé se v dopise předsedovi Rady ministrů SSSR *J. V. Stalinovi* zavázali, že splní státní plán na rok 1952 před stanovenou lhůtou, že přemístí 28 mil. krychlových metrů půdy a postaví 100 000 m² obytné plochy. Podle plánu budou dány do provozu tři automatisované závody na výrobu betonu s potřebnými drtiči kamene, které budou vyrábět denně až 6 000 krychlových metrů betonu. Také v oblastech ostatních velkých staveb se rozvíje rychle práce. Na Kerčském poloostrově, kudy povede poslední úsek Severokrymského kanálu, bylo dokončeno topografické rozměrování krajiny. Na základě měření bude vypracován projekt Severokrymského kanálu.

Časopis *»Sovětský svaz«* otiskl článek o stavbě Jihosibiřské magistrály, jež se nyní buduje v pusté tajze a přes široké sibiřské řeky. Úkolem nové železnice je spojit nejkratší cestou oblast východní Sibíře s Uralem a evropskou částí SSSR, spojit kuzněcké doly a sibiřské hutě s hutěmi jižního Uralu, vytvořit ještě příznivější podmínky pro kulturní a hospodářský rozvoj mnoha vzdálených oblastí na východě sovětské země. Nedávno byla zahájena železniční doprava na jednom z úseků Jihosibiřské magistrály.

Nedávno byl dán do provozu automatický závod na výrobu automobilových pístů. V tomto závodě, který je první svého druhu na světě, je úplně automatisován celý proces, tavení hliníku, výroba, broušení a balení hotových pístů. Bylo to velké vítězství sovětských konstruktérů, kteří usilují o převedení hromadné proudové metody na novou, vyšší technickou úroveň, zaměnit automatickými linkami a dílnami namáhavé úseky při výrobě na běžícím pásu a uvolnit dělníky pro jiné úseky výroby. Při výrobě automobilů byla automatisace uskutečněna na mnoha úsecích. Byly vytvořeny automatické linky pro výrobu pístních kroužků, pro opracování motorového bloku a montování radiátorů. Nyní dosáhli sovětské konstruktéry nového úspěchu. Zřídili automatickou linku pro montáž automobilových kol, první toho druhu na světě. Stroje a zařízení svářejí kolo, očistí je od strusky a vyhladí, prorazí otvory pro ventily a podají hotové kolo na linku běžícího pásu.

Dne 28. března 1952 byly v Římě vyměněny ratifikační listiny smlouvy o obchodu a námořní plavbě mezi Sovětským svazem a Itálií. Smlouva byla podepsána v Moskvě 11. prosince 1948. Kromě toho byly parafovány nové listiny zboží pro rok 1952, podle nichž dodá Sovětský svaz Itálii obilí, antracit, minerální surové oleje, manganovou rudu a dříví za italské zemědělské produkty, průmyslové výrobky a textilie.

Jak oznamuje časopis *Vněšnjaia Torgovlja* č. 2/2, byla zřízena Vsesvazová úřadovna pro automobilovou dopravu exportního a importního zboží *»Avtovněštrans«*. Úřadovna provádí automobilovou dopravu nákladů, vyvážených do Čínské lidové republiky (provincie Sinkian) a do Mongolské lidové republiky, jakož i nákladů dovážených do SSSR z těchto zemí, provádí spediční operace, sklado-

vání, nakládací a vykládací práce, vyřizuje příkazy spojené s celními formalitami a k pojištění exportovaných a importovaných nákladů.

Čína

Čínská lidová republika obdržela ze Sovětského svazu, jak uvedl *»Trud«* dne 11. března 1952, o 65% více průmyslového a jiného zařízení, než dovezla Čína před druhou světovou válkou ze všech kapitalistických zemí. Hospodářská pomoc Sovětského svazu zmařila blokádu Čínské lidové republiky, vyhlášenou americkými imperialisty. Sovětský svaz dodává za spravedlivé ceny Čínské lidové republice vše, co potřebuje. Sovětský svaz nedodává Číně podřadné zboží, jak to činili imperialisté, ale cené zařízení pro průmyslové závody a suroviny, nezbytné pro obnovu čínského hospodářství.

V době od ledna do září 1951 se zvýšila produkce oceli osmkrát ve srovnání s rokem 1949 a výroba surového železa 11,4krát. Vzestup vykazuje také strojírenská výroba, jejíž objem se zvýšil třikrát. V téže době stoupla těžba uhlí o 23% proti roku 1937.

Ve státních šanhajských obchodech byly ceny mnoha druhů zboží sníženy průměrně o 11%. Byla snížena cena vlny, výrobků z bavlněných látek, obuvi, pleteného zboží, mýdla, sirek, tabákových výrobků, nádobí, jízdních kol atd. Značně byly sníženy ceny též v jiných oblastech a okresech východní Číny. V nankinských státních obchodech byly ceny rukodělného zboží, pleteného zboží, nádobí, kovových výrobků, vlny, elektrických spotřebičů a jiného zboží sníženy průměrně o 10%. Podle zprávy téhož listu byly v Hofei v severní části provincie Anhvej sníženy ceny potravin. Tak rýže, maso, ryby a rostlinné oleje zlevnily průměrně o 10 až 15%. Kromě toho byla snížena cena dřevěného uhlí, látek, tabákových výrobků a jiného zboží průměrně o 5–10%. Rovněž pekínská odbočka státních obchodů ohlásila snížení cen více než 3300 druhů zboží. Je to již druhé větší snížení cen od konce března, kdy byly sníženy ceny více než 500 druhů zboží.

Mongolská lidová republika

Výsledky plnění plánu rozvoje národního hospodářství v roce 1951 ukazují, že stav dobytka ve státních statcích se zvýšil o 18% a v aratských vý-

robních družstvech (arat = chovatel dobytka, zemědělec) stoupla užítkovost hospodářského zvířectva o 20,2%. Dodávky mléka z aratských hospodářství stouply průměrně o 16%, dodávky vlny o 10%. Velkých úspěchů bylo dosaženo v zemědělství. Osevní plocha obilovin se rozšířila o 12,7%, celková sklizeň obilí vzrostla o 11%. Díky pomoci Sovětského svazu obdržel průmysl republiky bohaté technické vybavení. Přibližně o 20% stoupla výroba zboží hromadné spotřeby (plsti, stanového plátna, kožených výrobků, konfekčních oděvů a obuvi). Úspěšně byl splněn plán investičních staveb. Byl vybudován Dům vlády, šest elektráren, mnoho škol, klubů, nemocnic a internátů.

Polsko

Návrh zákona o národním hospodářském plánu na rok 1952, předložený sejm, vytyčuje úkoly národního hospodářství ve třetím roce šestiletky, při čemž důsledně uskutečňuje program budování socialismu. Celková hodnota výroby socialistického průmyslu stoupne proti minulému roku o 22,3%, což znamená, že výroba předpokládaná původně plánem, se zvyšuje téměř o 17%.

V souhlasu se zákony socialistické industrialisace zaznamenává nejrychlejší růst produkce výrobních prostředků, a to o 28,7%. Přesto se zvyšuje i výroba konsumních předmětů o 16,5 procenta. Plán na letošní rok klade velký důraz na rozšíření domácí surovinové základny, což umožní další rozvoj polského průmyslu. V oboru energetiky bude mít rozhodující význam spuštění nových turbínových souprav v tepelných elektrárnách Miechowice, Jaworzno I, Poznaň a Zabrze, jakož i v hydroelektrárně Dychów. Plán počítá se značným zvýšením těžby nafty, k čemuž přispěje nemalou měrou připojení pohraničních oblastí, bohatých na naftu, získaných výměnou se Sovětským svazem. K nejdůležitějším investicím v hutnictví patří martinská ocelárna a válcovna tažených rour v huti Czestochowa, další velké rozšíření huti Bobrek, další velké rozšíření huti Bobrek, další objekty v Nové Huti, jakož i stavba dvou nových vysokých pecí v huti Czestochowa a třetí vysoké peci v huti Kościuszko. Značné částky investic jsou určeny pro průmysl neželezných kovů. Úkoly strojírenského průmyslu budou letos značně vyšší jak po stránce kvantitativní, tak i po stránce kvality. Hod-

nota, výroby v podnicích, podléhajících ministerstvu strojírenského průmyslu, stoupne proti roku 1951 asi o 50%. V motorizačním průmyslu zvýší se skoro trojnásobně výroba nákladních automobilů Star a bude pokračovat vzestup výroby v nové továrně na nákladní auta v Lublíně. Výroba traktorů Ursus stoupne o 46%. Lodní průmysl zvýší svou produkci o 64,6%. V podnicích, podléhajících ministerstvu chemického průmyslu, stoupne výroba o 33,6%. Prudce stoupne zejména výroba kyseliny sírové, fosforečných hnojiv a prostředků na hubení hmyzu. Vzrůst výroby umělých hmot o 67% dovozí značné úspory neželezných kovů a dříví.

Dne 23. března 1952 byla uvedena do provozu elektrifikovaná železnice v délce 65 km, spojující Varšavu se vzdálenými předměstími. Stavba železnice spadá do šestiletého plánu a vyžádala si nákladu 114 mil. zř.

Maďarsko

V Maďarské lidové republice se úspěšně rozvíjí lehký průmysl. Přispívá k tomu nezištná přátelská pomoc Sovětského svazu. Během pětiletky vyrostly v zemi podniky jako szegedský textilní kombinát, kaposvárská prádelna a mnoho jiných. Tyto textilní podniky jsou vybaveny nejmodernějším zařízením, jež bylo dodáno ze Sovětského svazu. Sovětskými stroji je zařízení celá oděvní továrna v městě Békéscsaba a mnoho jiných podniků lehkého průmyslu. Sovětské inženýři, mistři a dělníci-stachanovci, kteří navštívili Maďarsko, pomohli kolektivům závodů naučit se zacházet se sovětským zařízením a zavést pokrokové pracovní metody. Stachanovské hnutí dosáhlo nyní v Maďarsku velkého rozmachu. V lehkém průmyslu pracuje 11 150 stachanovců. Pracující s nadšením následují iniciativu N. Nazarovové, inženýra Kovaleva a mnoha jiných sovětských mistrů vysoce produktivní práce. Zasludou pokrokové sovětské techniky a používáním nejpokrokovějších pracovních metod sovětských stachanovců se maďarský lehký průmysl rozvíjí stále rychleji. Plán na rok 1951 byl úspěšně splněn. V minulém roce vyrobil lehký průmysl mnohem více než v roce 1950.

Rumunsko

Velké národní shromáždění projednalo a schválilo rozpočet na rok 1952, jehož příjmy vykazují částku 32.108 mil.

lei a výdaje částku 30 300 milionů lei. Ministr financí řekl ve svém projevu, že dalekosáhlou podporou Sovětského svazu a pracovním úsilím dělníků se podařilo úkoly plánu nejen splnit, ale i překročit. Státní plán na rok 1951 byl splněn na 104.5%. Do provozu byly uvedeny nové závody hutní, elektrotechnické, chemické a jiné. Četné z existujících průmyslových závodů byly rozšířeny a pokračovalo se v provádění prací elektrifikačního plánu. Celkové příjmy jsou letos o 30.8% vyšší než v roce 1951, při čemž podíl daní na rozpočtových příjmech činí pouze 9.4%. Letos je na další hospodářský rozvoj země určeno 11 519 mil. lei a 5 300 mil. lei na sociální a kulturní účely. Na obranu země je určeno 16.4% výdajů.

*

S Albánskou lidovou republikou byla sjednána obchodní dohoda na rok 1952. Albánie dodá rudy, vlnu, kopy a jiné zboží, Rumunsko zemědělské produkty, papír a průmyslové výrobky.

Bulharsko

Elektrifikace Bulharska je jedním z nejdůležitějších úkolů, spojených s budováním základů socialismu v Bulharsku. Státní plán rozvoje národního hospodářství na rok 1952 stanoví další růst tempa elektrifikace bulharských měst a vesnic a rozšíření elektroprůmyslu. Výroba elektrické energie v Bulharsku se proti minulému roku zvýší o 38.5% a proti předválečnému období 4½krát. Objem výroby elektroprůmyslu vzroste proti minulému roku o třetinu. Letos započne výroba nových složitých elektrických strojů a přístrojů, mezi nimi synchronních generátorů, zařízení pro vysoké napětí, automatických telefonních ústředí atd. V roce 1952 budou elektrifikovány další vesnice a města. Elektrifikační práce velkého rozsahu budou provedeny v kraji pirinském a v Dobrudži.

Na řece Tundža v kraji Starozagorském se buduje již několik let mohutná přehrada, po jejímž dokončení vznikne velké jezero, široké 6 km. Pojme 100 milionů kubických metrů vody. Z přehrady, která ponese jméno Jiřího Dimitrova, budou vytékat dva průplavy: první bude zavlažovat Kazanlišskou dolinu a druhý pole kraje starozagorského.

*

V letech hitlerovské okupace byly barbarsky ničeny růžové plantáže, dodávající surovinu pro výrobu růžové-

ho oleje, důležitého pro voňavkářský průmysl. Již v prvních dnech po osvobození Bulharska byla věnována obnovení růžových plantáží největší pozornost a vláda věnovala k tomuto účelu značné prostředky. Za sedm let byla obnovena značná část růžových plantáží. Letos se plocha růžových plantáží zvětší proti minulému roku o 25%.

Albánie

Na II. sjezdu Albánské strany práce prohlásil tajemník strany *Enver Hodža*, že ke konci roku 1950 dosáhla celková průmyslová výroba hodnoty 3 266 mil. leků a překročila předválečnou úroveň (rok 1938) 7.3krát. Uskutečněním dvouletého plánu v letech 1949–50 zaznamenávala průmyslová výroba každoročně přírůstek 10.5%. Za vydatné pomoci SSSR a lidových demokracií obnovila Albánie svůj starý průmysl a rozvinula naftový a hutní průmysl, vybudovala velké kombináty a továrny textilní, cukrovarnický a dřevařský kombinát, bavlnářské závody, vodní elektrárny, železnice a částečně zmechanisovala zemědělství. Zemědělská výroba vzrostla v roce 1950 asi o 30% ve srovnání s rokem 1938. Na zdárném plnění dvouletého plánu se zakládá úspěšné plnění první albánské pětiletky, určující celkové výdaje na 21 miliard leků. Je to třikrát více než všechny výdaje, vynaložené v Albánii od roku 1946 do roku 1950. V roce 1955 dosáhne celkový rozsah průmyslové a zemědělské výroby hodnoty přes 19 miliard leků, neboli 416 proc., ve srovnání s předválečným rokem 1938 a národní důchod vzroste proti roku 1950 dvojnásobně.

Tajemník ÚV Albánské strany práce *Mehmet Šehu* uvedl ve svém referátu o prvním pětiletém plánu rozvoje národního hospodářství Albánie na léta 1951 až 1955, že zemědělská výroba se zvýší o 71% ve srovnání s rokem 1950, to je téměř 2.5krát více než před válkou. Sklizeň obilovin stoupne 1.5krát, bavlny 2.5krát, cukrové řepy 16krát, oliv více než pětkrát, citrusových plodů 3.6krát ve srovnání s rokem 1950. Osevní plocha vzroste o 16.6%. Při hodnocení tří hospodářských sektorů v Albánii, socialistického, malovýrobního a soukromokapitalistického, uvedl, že socialistický sektor hospodářství se stal vedoucím sektorem. Jestliže v roce 1946 činil celkový podíl socialistického sektoru v průmyslu včetně průmyslového družstevnictví 73%, činí tento podíl v roce 1952 99%.

*

kých imperialistů má EPU napomáhat redistribuci a ještě účinnějšímu využití americké válečné »pomoci«, k hlubšímu vykořisťování zdrojů západoevropských států, jejich kolonií a na nich závislých zemí.

V únoru letošního roku byla hlavním dlužníkem EPU Francie částkou 130.1 mil. zúčtovacích jednotek, pak následovala Anglie se 62.6 mil. proti 151.4 mil. v lednu letošního roku. Turecko mělo pasivní saldo v částce 16.2 mil. Hlavními věřiteli byly Švýcarsko s 74.3 mil., Holandsko se 62.3 mil., Belgie se 48.2 a západní Německo se 45.9.

V březnu se změnila tendence natolik, že ze Švýcarska, které bylo dosud věřitelem, se stal dlužník částkou 5 mil. zúčtovacích jednotek. Také Portugalsko, které dosud patřilo mezi věřitele, se stalo dlužníkem částkou 11.0 mil. Pasivní saldo Anglie činilo 62.6 mil., Francie 29.5 mil. Mezi dlužníky se dostaly Itálie s 0.1 mil. a Dánsko s 0.4 mil. Věřiteli unie byly v březnu: Belgie s 45 mil., Holandsko s 39 mil., západní Německo s 35.5 mil., Švédsko s 2 mil. a Norsko s 0.1 mil. zúčtovacích jednotek. Francii byl v březnu poskytnut mimořádný úvěr 100 mil. zúčtovacích jednotek k překlenutí platebních obtíží. Úvěr je splatný do 30.

června letošního roku a zúročitelný 2½ %.

Konference západoevropských automobilek

V Amsterdamu se konala v březnu konference zástupců automobilového průmyslu z Belgie, V. Britannie, Francie, Holandska, Itálie, Švýcarska, Španělska a západního Německa, na níž bylo rozhodnuto omezit postupně počet automobilových výstav a účast automobilek na veletrzích. Dalším bodem programu byla otázka osvětlení aut vzhledem k bezpečnostním předpisům v různých zemích.

Evropský svaz producentů kartonu

V italském městě Santa Margherita Ligure se konal první sjezd západoevropských výrobců vlnité lepenky za účasti delegátů z Rakouska, Belgie, Francie, západního Německa, Itálie, Norska, Holandska, Švédska a Švýcarska. Bylo rozhodnuto založit federaci evropských výrobců vlnité lepenky (Fédération Européenne des Fabricants de Carton Ondulé) se sídlem v Paříži. Je zřejmé, že tato nová organizace má za úkol hájit zájmy soukromokapitalistických výrobců, kteří mají zájem jen na dosažení co největších zisků.

Cenový vývoj hlavních komodit.

Projevem hospodářské krise v kapitalistických zemích je také vývoj cen hlavních komodit, zachycený v přehledu listu »The Financial Times« ze dne 5. dubna 1952:

v pencích za 1 b:

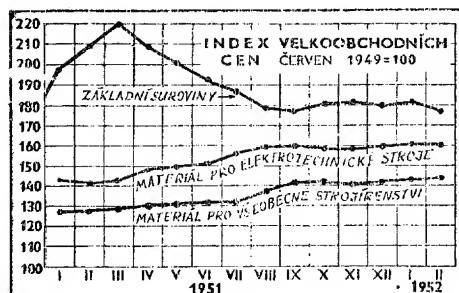
	před americkou agresí na Koreji	vrchol v roce 1951	polovina února 52	13. III. 52	počátek dubna 52
americká bavlna					
Anglie	33%	53	42	41	41
New York pohotová	29%	39½	35½	35½	36½
New York flien	28	36½	31½	31	32½
vlna 66"	145	323	132	119	116
kaučuk, pohotový	22%	74	34%	33	32
káfo	22	53	25	17	18
kakao New York pohotové	27½	33	30%	33	30.6
Aera					
oukr. fob Kuba	3.6	6.9	3.8	3.8	3.8
káva, New York, Santos	42.6	40.2	47.9	47%	46.9

v £ za tunu:

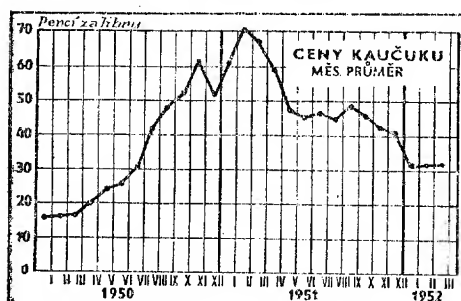
juta	118	250	153	134	130
sisal č. 1.	130	250	230	230	220
sisal č. 2 koudel	85	174½	137	137	129
efn	591½	1 615	989	977½	964½
ječmen	21	45½	38½	37	39
lněný olej					
britská cena	132	190	190	190	190
uruguayská cena, fob	109	183	165	148	140
kopra, Straits, cif. Evropa	80%	145	71%	62%	59%

v šilincích za jednotku:

volfrám	126/3	672/6	485/0	485/0	485

Celkový index základních surovin, vypočtený britským ministerstvem obchodu (na základě 1949 = 100) zaznamenal v únoru pokles o 3% a dosahoval 175,8; je to nejnížší úroveň od listopadu 1950 (173,4). Proti nejvyšší úrovni 220,4, dosažené v březnu 1951, znamená to pokles o 20%.

Pohotovový kaučuk v Londýně zaznamenal 7. dubna 1952 kurs 32½ d za libru.

USA

Hospodářští poradci vlády i národohospodářští odborníci se shodují v názoru, že vyhlídky na příští rok jsou málo slibné. Považují za nevyhnutelné snížení obchodních obrátů, stabilizaci výdajů na zbrojení, stagnaci obytu a malou investiční činnost. Pro letošek předpovídají šest až devět měsíců »hospodářské stability« s rušnou průmyslovou činností. Letos se prý neprojeví vysloveně inflační tendence a není prý třeba se obávat vážné hrozby deflace či recese, za kterýmžto slovem se skrývá krize. Proti těmto zkrašlovacím pokusům buržoasních ekonomů jsou skutečnosti, které svědčí o prohlubující se hospodářské krizi. Sociální neklid se šíří. V druhém týdnu dubna vstoupili do stávkový zaměstnanci telegrafních společností a stále nebyl vyřešen velký spor v ocelářském průmyslu, kde hrozí stávka 650 000 dělníků. Samo ministerstvo obchodu bylo nuceno přiznat, že kle-

sají příjmy farmářů a některých průmyslových společností. V lednu činil pokles 1000 mil. \$ celoroční úroveň. Za této situace se v kongresu ozývají silné hlasy, které žádají na vládu omezení dovozu, a to zejména předmětů, vyráběných z materiálu, jehož má civilní průmysl v USA nedostatek. Jde o výrobky z kobaltu, mědi, chromu, niklu, mosazi a oceli. Přídělovací a povolovací řízení u vývozu uhlí bylo s platností od 1. dubna 1952 zrušeno, protože poptávka po drahém americkém uhlí poklesla a zmenšil se také nedostatek lodního prostoru, neboť západoevropské státy pro nedostatek dolarů omezují svůj dovoz ze Spojených států.

National City Bank v New Yorku uveřejnila přehled o vývoji státního dluhu USA, z něhož uvádíme:

rok, končící 30. červnem	r. příj. v mil. \$	r. vyd. v mil. \$	přeb. schod.	státní dluh
1914	735	735	0	1.188
1918	3.665	12.687	-9.022	12.244
1930	4.178	3.440	+ 738	16.185
1932	2.006	4.741	-2.735	19.187
1944	48.892	95.315	-51.423	201.003
1950	37.045	40.156	-3.111	257.357
1951	48.143	44.633	+3.510	255.222
1952 odhad	62.680	70.881	-8.201	260.222

Zahraniční obchod Spojených států vykázal v lednu a únoru 1952 tyto obraty (v mil. dolarů):

	dovoz	vývoz
únor 1952	892	1.328
leden 1952	921	1.246
leden 1951	1.022	922
únor 1951	907	1.073

O dalším vývozu kapitálu svědčí čtyři půjčky, které poskytla Export-Import banka indoneské vládě v celkové částce 22,7 mil. dolarů. Výnos půjčky je určen k financování dovozu ze Spojených států.

Kupní síla dolaru se snížila ve srovnání s lednem 1939 téměř o 50%. Statistika *National Industrial Conference Board* uvádí, že kupní síla dolaru činila v únoru 1952 pouze 56,7 centu proti 100 centům v lednu 1939. To znamená, že v minulém roce se kupní síla dolaru zmenšila o 1,7%, neboť v lednu 1951 činila 57,7 centu.

Velká Británie

Komunistická strana Velké Británie konala ve dnech 11. až 13. dubna t. r. svůj XXII. sjezd. Politický referát přednesl generální tajemník strany *Harry Pollitt*, který jako hlavní úkol

strany vytyčil jednotnou frontu všech dělníků rukou i hlavou proti konservativní straně a vládě. Trvalý mír, sociální pokrok a zajištění sociálních služeb není možné, dokud nebudou rozhodně poraženi konservativci. Veškeré úsilí britské vlády od skončení války směřovalo k obnově základů hospodářského imperialismu vzrůstajícím vykořisťováním koloniálních národů a britských dělníků. Zbrojení, uložené Anglii a ostatním zemím západní Evropy Spojenými státy, tvoření strategických zásob ve Spojených státech a přerušení obchodu mezi Východem a Západem, to vše zhoršilo britskou krizi a zvýšilo nezaměstnanost. Není již pravda, že *»válka znamená práci«*, protože ve Velké Británii vzrůstá nezaměstnanost, zejména v textilním a nábytkářském průmyslu. Východiskem z této situace je důsledná mírová politika, jež by vedla k omezení výdajů na zbrojení a k rozvinutí obchodu mezi Východem a Západem.

Harry Pollitt uvedl, že ve velké hospodářské krizi v letech 1929–1932 byl Sovětský svaz jedinou zemí, která zvýšila podstatně svůj dovoz z Anglie. Dnes potřebuje Anglie více než kdy jindy obchod se Sovětským svazem, lidovými demokratiemi a Čínou. Pro masovou politickou práci vypracovala strana program o šesti bodech, v němž se volá po rozvinutí obchodu mezi Východem a Západem, po snížení zbrojení, podepsání paktu pěti velmocí a po odvolání britských vojsk z Koreje, Malajska a Egypta. (*»Daily Worker«*, 12. IV. 52.)

*

Výsledky zahraničního obchodu za březen nezachycují ještě následky velkého snížení dovozu, provedeného v Austrálii a na Novém Zélandu, avšak i tak je britská obchodní bilance za tento měsíc pasivní částkou 67,1 mil. £ při těchto obratech (v mil. £):

	dovoz	vývoz	saldo
březen	332.8	265.7	— 67.1
únor	296.9	244.1	— 52.8
I.-III. 52	986.8	774.0	— 212.8
I.-III. 51	850.6	613.7	— 236.9

*

Omezení britského dovozu o celkovou částku 600 milionů £ (7. XI. 1951 snížení o 350 mil. £, 29. I. 1952 o dalších 150 mil. a počátkem března 1952 o 100 mil. £) postihlo celou řadu drobných dovozců a dovozních jednatelů. Omezení dovozu má být koncem dubna zrevidováno, neočekává se však žádné

podstatné rozšíření dovozu. Omezení dovozu se týká:

příze, látek a kusového textilního zboží, lněného vlákna, korkového zboží, střížního zboží, kovového zboží, plochého skla a zrcadel, podpadkové kůže, kalendářů, zápisníků, tvrdého dříví, surového mramoru a korku, zahradnických produktů včetně květinových cibulí a semen, krytinových tašek, různých druhů špendlíků, zapalovačů, sýrů a zeleniny v octě, elektrických přístrojů, vysavačů a jiného.

Schodek britské platební bilance za rok 1951 činí 521 mil. £, kdežto v roce 1950 byla platební bilance aktivní částkou 244 mil. £. V minulém roce se tedy zhoršila platební situace Anglie o 765 mil. £. Tato situace vznikla jednak následkem zvýšení dovozu za vyšší ceny, jednak poklesem výnosu lodní dopravy, pojištění, zámořských investic a zejména poklesem výnosu petrolejářských společností. V roce 1950 činil výnos z těchto *»neviditelných zisků«* 391 mil. £, v roce 1951 pouze 268 mil. £. Koncem března činila zásoba zlata a devis 1 700 mil. \$ proti 2 335 mil. \$ k 31. prosinci 1951. V prvních dvou měsících ztratila Anglie 635 mil. \$ ze svých zásob zlata a devis. V březnu se snížily rezervy o 71 mil. \$.

V Anglii vzrůstá nezaměstnanost, zejména v textilním průmyslu, kde počet nezaměstnaných se zvýšil do 17. března o 46 000 osob a dosáhl počtu 97 000 osob. Celkem bylo podle úředních statistik, jež neregistrují polozaměstnané, k uvedenému datu v Anglii 433 000 nezaměstnaných, což je o 39 500 více, než před měsícem. Uvedené číslo nezaměstnaných je největší od roku 1947. Za této situace je pozornost anglických pracujících z textilních továren i majitelů textilních továren upřena k moskevské mezinárodní hospodářské konferenci, která již přinesla konkrétní výsledky. Delegace Čínské lidové republiky je ochotna nakoupit anglického textilu za 3,5 mil. £. Jde zejména o vlněné česance, vlněné kusové zboží, kusové zboží z česané příze, bavlněnou přízi, bavlněnou přízi a přízi z umělého hedvábí. Sovětské objednávky, o nichž mluvil v druhé komisi moskevské mezinárodní hospodářské konference (hospodářská spolupráce s hlediska řešení sociálních problémů) předseda sovětských odborů Kuzněcov, by zajistily po tři roky plnou zaměstnanost 200 000 dělníků v Anglii, a po 100 000 dělníků ve Francii, západním Německu, Japonsku a Itálii.

*

Ministr financí Butler prohlásil v dolní sněmovně, že hodnota libry šter-

linků se snížila takto (1938 = 100, v procentech hodnoty £):

1944	67
1947	59
1949	53
1951	48

Uvedená čísla se opírají o index cen životních potřeb a služeb. V lednu 1952 činila hodnota £ 45% hodnoty z roku 1938.

*

Britský textilní průmysl vstoupil do období krise, charakterisovaného zavíráním výrobních podniků, propouštěním dělnictva, omezováním pracovní doby a hromaděním skladů. Obchody s textiliemi oznamují, že pokud jde o oděvy a kusové zboží, obchod úplně stagnuje. V únoru byl obchod chabý, v březnu se v některých oborech situace částečně zlepšila, avšak základní tendence se nezměnila. V Rochedale pracuje 5 000 bavlnářských a vlnářských dělníků po omezenou dobu. V této oblasti bylo krisi již postiženo 26 továren. Velké koncerny na výrobu umělého hedvábí *Courtaulds* a *British Celanese* byly postiženy omezením dovozu do Austrálie a propouštějí dělnictvo. Orgán KS V. Británie *«Daily Worker»* napsal dne 1. dubna 1952: »Nezaměstnanost v textilním průmyslu se šíří proto, že loni ceny vzrostly rychleji než mzdy a sociální důchody. Bezprostřední cesta, jež vede k zmírnění prudkého poklesu výroby v textilním průmyslu, je zvýšit mzdy a tím kupní sílu lidu. Dlouhodobá perspektiva textilního průmyslu závisí na rozšíření obchodu mezi Východem a Západem. Kdyby V. Británie obchodovala s východní Evropou a s Čínou bez omezení, vytvořila by se atmosféra dobré vůle, z níž by měl prospěch textilní průmysl.«

Kromě textilního průmyslu je postižena krisi také výroba obuvi v Leicesteru a v Northamptonu. Také u obuvi je zaznamenán nejvyšší stav zásob, jak pokud jde o množství, tak i hodnotu. Člen Labour Party Barbara Castleová vyzvala v parlamentu vládu, aby se obrátila na Sovětský svaz a nabídla mu kromě obráběcích strojů také lancashirské textilie. V Lancashiru je 70 000 dělníků postiženo krisi a do léta se jejich počet zvýší na 200 000 osob, jestliže potrvá nynější krise.

*

Cena olova pro britské spotřebitele byla snížena o 7 £ na 163 £ za tunu. Je to již třetí snížení od června 1951, kdy tuna olova stála 180 £. Naproti tomu se zvýšila od 1. dubna 1952 cena původního hliníku o 6 £ na 154 £ za tunu

a cena mědi o 4 £ na 231 £ za tunu.

Ministr pro paliva *Lloyd* oznámil v parlamentě, že vývoz britského uhlí se letos zvýší o 2 mil. tun.

*

Index průmyslové výroby (1946 = 100) činil v lednu 1952 144 bodů. Ve srovnání s minulými měsíci let 1951 a 1950 se vyvíjel index průmyslové výroby takto:

	XII. 50	I. 51	XII. 51	I. 52
celý průmysl	140	140	139	144
doly	114	116	117	119
průmysl	144	146	142	148
stavby	120	111	130	120

Sazby námořní trampské dopravy klesly v únoru o dalších 6.6 bodů (1948 = 100) na 157.3. Je to nejnižší úroveň od srpna 1948, kdy činil index 149.3.

Irsko

Ministr financí předložil irské sněmovně rozpočet, jehož výdaje jsou vykázány částkou 101.7 mil. £ a příjmy částkou 86.6 mil. £, ačkoliv se zvyšují daně z tabáku, piva, lihových nápojů, benzínu, z příjmu a omezuje se cenová intervence u potravin.

Francie

Zahraniční obchod Francie v březnu vykazoval tyto obraty (v mil. f. frs):

	dovoz	vývoz	bilance
březen 1952	114 177	119 832	-24 345
z toho			
cizina	111 292	65 705	-45 587
fr. zámof. oblasti	32 885	54 127	+21 242

Bilance zahraničního obchodu v uplynulých třech měsících vykazovala tyto výsledky (v mil. frs):

	cizina	fr. zámof. oblasti	zůstatek
leden	-57 570	+22 009	-35 561
únor	-77 666	+27 676	-49 990
březen	-45 587	+21 242	-24 345

V podstatném poklesu pasiva obchodní bilance s cizinou v březnu proti předchozím dvěma měsícům letošního roku se jeví důsledky dovozních restriktivních opatření francouzské vlády. Přesto však pasivum se udrželo na vysoké úrovni 45 miliard frs, takže opatření nejsou dosti účinná.

Francouzská dovozní omezení vyvolávají v četných zemích nelibost, která je charakterisována na příklad dopisem francouzsko-švýcarské obchodní komory, adresovaným předsedovi vlády *Piagetovi*. Komora upozorňuje na Švýcar-

sko jako druhého největšího zákazníka Francie a uvádí, že omezení dovozu ze Švýcarska do Francie, vyhlášené v únoru, má již neblahé následky v retorsních švýcarských opatřeních. Francouzské dovozní omezení vyvolalo také nepříznivé ovzduší pro obchodní vztahy, poněvadž je se strany obchodních partnerů Francie považováno za jednostranné porušení podepsaných závazků. V obchodních stycích se Švýcarskem projevují se vzrůstající obtíže při vývozu francouzského textilu, koberců, skla, porcelánu, kůží, automobilů, zemědělských produktů a potravin, ovoce a zeliny atd., poněvadž Švýcarsko dává přednost obchodu s jinými zeměmi. Komora naléhá, aby francouzská vláda změnila svou obchodní politiku.

Francouzský parlament schválil některé návrhy Pinayovy vlády, podle nichž bude vydáno méně peněz na civilní účely, budou zastaveny velké rekonstrukční práce, zastaveny výplaty různých podpor, náhrad a subvencí ze státní pokladny, zvýšeny různé poplatky, dávky a kolkovné, velkým daňovým defraudantům budou odpuštěny daně a jejich konta budou vyčištěna, a bude zavedena přísnější fiskální kontrola a uvaleny sankce na malé a střední obchodníky. Očekává se, že následkem uplatňování těchto opatření zvýší se především nezaměstnanost. Také pokus vlády působit na snížení cenové hladiny ztroskotává a náklady militarizace jsou stále více přesunovány na bedra pracujících, jimž jsou blokovány mzdy a platy.

Švýcarsko

Zahraniční obchod Švýcarska vykazoval v březnu tyto obraty (v mil. šv. frs):

	dovoz	vývoz	bilance
březen 1952	450,4	413,3	— 37,1
únor 1952	458,4	382,9	— 75,5
březen 1951	534,4	378,6	—155,8
I. čtvrtletí 1952	1 403,5	1 141,1	—262,4
I. čtvrtletí 1951	1 533,0	1 061,3	—471,7

Z číslíc březnového zahraničního obchodu Švýcarska vysvitá tendence vyrovnání obchodní bilanci snižováním dovozu a zvyšováním vývozu. Březnový dovoz byl kryt vývozem na 91,8%. Podobná tendence se projevuje i v prvním čtvrtletí v porovnání s touž dobou loni, avšak bilance zůstává stále pasivní částkou 262,4 mil. šv. frs. Větší podíl na snížení pasiva mělo v prvních třech měsících 1952 omezování dovozu.

Holandsko

Zahraniční obchod Holandska vykazoval v únoru tyto obraty (v mil. hfl):

	dovoz	vývoz	bilance
únor	725	643	— 82
leden	800	746	— 54

Deficit obchodní bilance činí tedy za první dva měsíce letošního roku 136 mil. hfl proti 467 mil. hfl v téže době loni.

Nepříznivá situace bilance holandského zahraničního obchodu v posledních letech vysvitá nejlépe z tohoto přehledu (v mil. hfl):

	dovoz	vývoz	pasivum
1948	4 919	2 670	2 249
1949	5 207	3 794	1 503
1950	7 752	5 288	2 464
1951	9 672	7 415	2 257

V roce 1948 byl dovoz kryt vývozem jen na 54% a v pozdějších letech, při stále vzrůstajících obrazech se nepodařilo zvýšit toto krytí na více než 77% (v roce 1951). Vzrůstající dovozní požadavky nejsou vyrovnávány ani v letošním roce vyšším vývozem, naopak odbytová krise v četných odvětvích ještě zhoršuje vyhlídky na vyrovnání obchodní bilance.

Švédsko

Výsledky zahraničního obchodu Švédska s jednotlivými zeměmi za rok 1951 v porovnání s rokem 1950 jsou uvedeny v tomto přehledu (v mil. šv. korun):

	Dovoz		Vývoz	
	1950	1951	1950	1951
Evropa	4 071,8	6 123,3	4 174,1	6 642,0
z toho				
Norsko	181,1	297,7	512,8	541,6
Dánsko	214,0	234,8	334,2	412,2
Finsko	67,9	107,8	116,9	174,5
Sovětský svaz	30,5	68,0	113,1	172,9
Polsko	206,8	372,2	167,3	263,7
Z. Německo	648,8	1 219,4	707,6	915,7
Holandsko	273,6	434,7	345,1	500,4
Belg.-Luc.	239,7	535,4	217,8	382,7
V. Británie	1 214,6	1 495,1	812,1	1 749,6
Francie	388,6	461,2	250,3	520,6
Itálie	170,6	249,1	121,7	271,3
Afrika	237,7	310,2	236,1	337,2
Asie	446,4	680,2	219,8	340,7
Americký kont.	1 743,3	1 894,4	928,4	1 557,8
z toho				
USA	523,9	864,3	356,0	480,2
Brazílie	200,8	279,4	231,8	340,6
Argentina	151,0	138,3	108,8	405,1
Australie	36,7	163,6	128,9	290,7

Rakousko

Přebudování západního Rakouska v přívěsek agresivního Atlantického bloku se podle časopisu *Vněšňaja Torgovlja*

č. 1/52 velmi záporně odráží i na zahraničním obchodu této země. Podřízení hospodářství Rakouska americkému imperialismu změnilo i směr jeho zahraničního obchodu. V nynější době asi 80% obrátu rakouského zahraničního obchodu připadá na obchod se Spojenými státy, zmarshallisovanými zeměmi západní Evropy a titovskou Jugoslavií. Podíl východoevropských zemí na rakouském zahraničním obchodě, který činil v roce 1937 30%, se snížil na 13%. Rakouské suroviny a polotovary používají američtí agresori na výrobu zbraní. Násilná změna struktury exportu přináší velké škody rakouskému průmyslu. Rakouští pracující stupňují svůj odpor proti politice vládnoucí třídy a stále širší vrstvy obyvatelstva se dožadují skončení militarizace, základní revisi politiky vlády a rozšíření hospodářských styků s demokratickými zeměmi.

Zahraniční obchod v únoru 1952 vykázal ve srovnání s lednovými výsledky tyto obraty (v mil. šilinků):

	dovoz	vývoz
únor	1.056	881
leden	1.130	847

Pasivum obchodní bilance v únoru činilo 175 mil. šilinků proti 283 mil. šilinků v lednu. Vývoz stále nedosahuje určené hranice 1 000 mil. šilinků.

Jarní vídeňský veletrh, který se konal v březnu, se vyznačoval nejednotnou tendencí a velkou zdržlivostí domácích kupců. Pokud jde o zahraniční obchod, byly v některých odvětvích rakouské ceny ve srovnání s cizinou vysoké a nebyly schopny soutěže. Z ciziny přijelo málo návštěvníků, zejména chyběli kupci ze západního Německa.

Západní Německo

Západoněmecký zahraniční obchod v únoru 1952 skončil schodkem 187 mil. DM, takže obchodní bilance za první dva měsíce letošního roku je pasivní částkou 277 mil. DM. Ve srovnání s lednem vykázal západoněmecký zahraniční obchod v únoru tyto obraty (v mil. DM):

	únor 52	leden 52
dovoz	1461	1403 (oprav. číslo)
vývoz	1274	1311

Ve srovnání s dvěma minulými lety měl západoněmecký zahraniční obchod v roce 1951 tuto skladbu (v mil. \$):

	1951	1950	1949
celkový dovoz:	3.503	2.704	2.089
z toho potraviny	1.389	1.193	1.028
suroviny	1.249	801	545
polotovary	479	372	290
hot. výrobky	378	339	227
celkový vývoz:	3.474	1.981	1.029
z toho suroviny	314	278	217
polotovary	503	376	305
hot. výrobky	2.539	1.280	485

Hodnota vývozu skla se zvýšila z 50,9 mil. DM v roce 1950 na 125,7 mil. DM v roce 1951. V této částce je zahrnuto 88,3 mil. DM za skleněné zboží (33,3 mil. DM v roce 1950). Západoněmecký sklářský průmysl zaměstnává nyní 47 000 zaměstnanců a využívá na 75 až 80% své výrobní kapacity. Asi 60% západoněmeckého vývozu skla směřuje do evropských zemí, zbytek pak do Spojených států a Jižní Ameriky. Četní z dřívějších odběratelů německého skla si vybudovali vlastní sklářský průmysl, což platí zejména o Argentině, Brazílii, Chile, Uruguayi, Mexiku, Kanadě, Portugalsku, Indii a Australii.

Ve Frankfurtu n. M. byla založena exportní úvěrní banka (Ausfuhrkredit A. G.) s kapitálem 20 mil. DM. Na bance je zúčastněno na 30 bank. Jejím úkolem je financovat vývozní obchody na dobu 1 až 4 let. Úroková míra ze zápůjček činí 7,5%.

Jarní veletrh ve Frankfurtu n. M. měl, jak uvádí »Die Wirtschaft« ze dne 28. března 1952, hubené výsledky. Domácí nakupovači sjednali na veletrhu objednávky za 55 mil. DM, zahraniční za 75 mil. DM, což je asi o třetinu méně než loni. Exportní objednávky byly sjednány za »bojové« ceny, neboť mezi vystavovateli byla přímo vražděná soutěž.

V Bonnu byla podepsána dne 19. března 1952 obchodní dohoda s Indií, platící od 1. ledna do 31. prosince 1952. Západoněmecké zboží bude dováženo do Indie tak, jako z jiných zemí s měkkou měnou. Západní Německo zrušilo kvantitativní restriktce u 33 indických komodit, zejména

štetin, srsti, šelaku, tabáku, slídy, železa, manganové a zinkové rudy, kůže, bavlnového odpadu a kakaa.

U 26 komodit povolilo západní Německo dovozní kvoty, které se vztahují hlavně na oleje, bavlněné látky, jutové výrobky, vlněné koberce, kávu, čaj, koření a jiné zboží. Západní Německo poskytne Indii technickou pomoc.

S Portugalskem byl podepsán jednoroční protokol o výměně zboží,

který vstoupí v platnost dne 1. května 1952. Hodnota vzájemné výměny zboží činí 275 mil. DM.

Západoněmecký průmysl se zúčastní investičních staveb v portugalských koloniích. Západní Německo doveze z Portugalska

rudy (železnou, wolfrámovou a manganovou), barevné kovy, pyrity, terpentínový olej, sisal, vlnu, bavlněná tkaniva, korkové zboží, vína, sardinky, kávu a kakao.

V roce 1951 vyvezlo západní Německo do Portugalska zboží za 76.7 mil. DM a dovezlo odtud zboží za 110.5 mil. DM.

K obchodní dohodě s Rakouskem, sjednané dne 19. ledna 1952, byl podepsán protokol, upravující výměnu zboží v době od 1. ledna 1952 do 28. února 1953. Liberalisovaný západoněmecký dovoz z Rakouska má dosáhnout částky 220 mil. DM, vývoz má mít stejnou hodnotu. Rakousko dováží ze západního Německa uhlí, železo, ocel, stroje, chemické výrobky, textilie, vozidla a výrobky elektrotechnické a dodává za ně železo, ocel, dříví a dřevěné výrobky, celulosu, papír a papírové výrobky, magnesit, textilie a vozidla.

*

Vývozci do dolarové oblasti jsou od 1. dubna 1952 oprávněni, aby 40 proc. svého výnosu směnili ve volně směnitelné devisy (švýcarské franky a dolary). Tímto opatřením má být zvýšen dovoz 40 až 50 komodit z dolarové oblasti, které jsou považovány za důležité pro západoněmecké hospodářství a pro podnícení dolarového exportu.

Turecko

Jakou cenu platí Turecko za členství v útočném Severoatlantickém paktu, dosvědčuje rozpočet na příští finanční rok, vykazující výdaje v částce 1 800 mil. £T. Z toho připadá, jak uvedl *New York Times* dne 3. března 1952, celkem 1 000 mil. £T na vojenské výdaje.

Turecko zůstává zemědělskou zemí s málo se rozvíjející průmyslovou výrobou, což vyhovuje cílům amerických imperialistů, kteří tak snáze kořistí z tureckého přírodního bohatství. V roce 1951 z celkového národního důchodu v částce 9 607 mil. £T připadalo 5 760 mil. £L, čili 60% na zemědělství a na průmysl 1 100 mil. £T. To je od roku 1938, kdy na průmyslovou výrobu připadalo v cenách roku 1948 890 mil. £T, nepatrný pokrok. Počet obyvatelstva vzrostl od roku 1938 ze 17 na 21 milionů v roce 1951.

Zahraniční obchod za rok 1951 skončil velkým schodkem 234 mil. £T proti 62 mil. £T v roce 1950. Dovoz měl hodnotu 1 113 mil. a vývoz 879 mil. £T. Největšími odběrateli tureckého zboží byly západní Německo, kam vyvezlo Turecko loni zboží za 234 mil., a USA, kam vyvezlo zboží za 187 mil. £T.

Letos se očekává, že Turecko vyveze 15 000 tun mědi a 50 000 tun manganové rudy, jakož i 150 000 tun uhlí.

S Itálií byla uzavřena obchodní a platební dohoda. Výměna zboží se provádí v rámci Evropské platební unie. Turecko dodá Itálii bavlnu, opium, tabák, ryby, olejnaté plodiny, chrom, měď a mangan. Italské dodávky tvoří bavlněné zboží, cement, stroje, chemické a farmaceutické výrobky, osobní a nákladní auta. Platy se provádějí prostřednictvím italského platebního úřadu, který otevřel konto na jméno Ústřední banky Turecka.

Egypt

Zahraniční obchod v roce 1951 vykázal ve srovnání s rokem 1950 tyto obraty (mil. £E):

	dovoz	vývoz
1951	279.6	200.6
1950	214.0	175.0

Reexport měl v roce 1951 hodnotu 2.4 mil. £E.

Zeměpisně byl rozvržen egyptský zahraniční obchod, pokud jde o nejdůležitější obchodní partnery, takto (v mil. £E):

	dovoz	vývoz
USA	64.1	19.5
Anglie	41.3	38.6
Francie	20.3	19.7
Indie	5.4	29.9
Italie	15.7	16.1
Australie	18.7	1.9
záp. Německo	9.8	8.6
Japonsko	1.2	14.7
Holandsko	8.2	2.5

Se Sovětským svazem byla uzavřena pro Egypt velmi výhodná dohoda, podle níž získal Egypt 200 000 tun obilí výměnou za 500 000 kantarů (asi 21 217 tun) bavlny. Egypt dostal za bavlnu vyšší cenu, než by obdržel na newyorském trhu.

Jižní Afrika

Rozpočet Jihoafrické unie na letošní rok vykazuje na straně příjmů částku 209 mil. £ a na straně vydání částku 205 mil. £, má tedy skončit přebytkem 4 mil. proti schodku 5 mil. £ v minulém roce. Finanční rovnováhy bylo

dosaženo pouze zvýšením daní, jež postihuje především předměty široké spotřeby, jako jsou nealkoholické nápoje, pivo, cigarety a zvyšuje telefonní a telegrafní poplatky, kolkové poplatky ze směnec a převodů. Platební bilance Jižní Afriky však bude pasivní, a proto má být částka na dovoz snížena ze 470 mil. na 400 mil. £. Původně stanovených 30% dovozu z roku 1948 bylo zvýšeno na 40%.

Index životních nákladů (1939 = 100) činil v únoru 1952 181.9 proti 181.6 v lednu.

Produkce státních oceláren ISCOR, které vyrobily v roce 1950/51 694 000 tun surové oceli, má se zvýšit na 1.2 mil. tun. Rozvoj výroby brzdí nedostatek odborných dělníků.

Indie

V roce 1951 vykázal indický zahraniční obchod tyto obraty (v mil. rupií):

dovoz	2.247
vývoz	1.745

Schodek s dolarovou oblastí činil loni 501 mil. rupií ve srovnání s přebytkem v částce 146.5 mil. rupií v roce 1950.

Letos je vývoj indického zahraničního obchodu těžce zatížen krizí na trhu surovin a v bavlnářském průmyslu. Ceny surovin se snížily na úroveň z roku 1949, surová bavlna se nabízela v Bombaji počátkem dubna o 40% levněji než na světovém trhu. Pokles cen juty a vyčkávací postoj USA a Anglie přinutily indickou vládu ke snížení vývozních cel na hrubá jutová tkaniva o 50%. Dozud činilo clo 112 £ za tunu. Bavlněné látky nenalézají odbyt, jemné a velejemné zboží se prodávalo o 20% levněji, než byly stanovené ceny. Za této situace je pro Indii velmi těživé zaplatit 700 000 balíků americké bavlny, které jí vnuly Spojené státy.

*

Rozpočet na finanční rok 1952/53 vykazuje na straně příjmové částku 4 249 mil. rupií a na straně výdajů částku 4 062 mil. rupií. Výdaje na armádu se odhadují na 1 979 mil. rupií.

Pakistan

Pakistanský zahraniční obchod v roce 1951 (jde jen o obchod zámořský, nikoli pozemní) vykazuje tyto obraty (v mil. rupií):

dovoz	1.415
vývoz	2.003

Dovoz vzrostl proti roku 1950 o 33% a vývoz o 55%. Hlavními dodavateli a odběrateli Pakistanu byly (v mil. rupií):

	dovoz	vývoz
Japonsko	358	254
Anglie	327	314
USA	95	—
Itálie	86	—

Mezinárodního průmyslového veletrhu v Karači se zúčastnilo i Československo. Z lidově demokratických zemí bylo na veletrhu zastoupeno také Maďarsko.

Indonesie

Zahraniční obchod vykázal v roce 1951 ve srovnání s rokem 1950 tyto obraty (v mil. rupií):

	1951	1950
dovoz	3.064	1.527
vývoz	4.663	2.742

Obchodní bilance za rok 1951 byla aktivní částkou 1 559 mil. rupií proti 1 215 mil. rupií v roce 1950.

Japonsko

Vzhledem ke krizi odbytu textilního průmyslu nařídila vláda, aby průmysl snížil svou výrobu o 40%. Snížení postihne také gumárenský průmysl, chemický, papírenský a železářské a ocelářské výrobky, které se nahromadily ve skladištích. Omezení textilní výroby bude mít odraz v zahraničním obchodě, neboť v roce 1951 bylo Japonsko vedoucím vývozcem bavlněných tkaniv. - Pro dobu od března do května 1952 byly stanoveny ministerstvem obchodu a průmyslu tyto vývozní kvoty textilií:

bavlněná příze (lbs)	6.750.000
bavlněné látky (čtv. yardy)	166.980.000
umělá stříže (lbs)	4.704.000
umělá příze (lbs)	1.240.000
příze z umělého hedvábí (lbs)	2.950.000
látky z umělé stříže (čtv. yardy)	12.495.000
látky u uměl. hedvábí (čtv. yardy)	53.790.000

Japonský úřad pro hospodářskou stabilizaci vypracoval pětiletý program investic v jihovýchodní Asii. Cílem programu je dovozem strojů a technickou pomocí zvýšit těžbu surovin, které potřebuje japonský průmysl. Plán si vyžádá nákladu 32 mil. £ a je založen na předpokladu, že Američané jeho provádění budou podporovat. Asi 20% investic je určeno pro Indii. Japonsko chce dovážet z Indie rudy, z Indonesie uhlí a nikl a z Malajska železnou rudu.

*

Rozpočet na rok 1952/53 (počátek nového rozpočtového roku 1. duben

1952) stanoví vydání částkou 852.700 mil. yenů, z čehož 121 000 mil. yenů je určeno na vojenské výdaje. Návrh státního rozpočtu narazil na velký odpor oposice.

Kanada

Národní důchod Kanady v roce 1951 činil podle kanadské statistické kanceláře 17 097 mil. \$ proti 14 406 mil. \$ v roce 1950. Zvýšení je nutno přičísti do značné míry (11%) vyšším cenám, neboť výroba se zvýšila pouze o 5%. Přímé osobní daně se zvýšily o 38%.

V rozpočtu na rok 1952/53 činí celkové výdaje na vojenské účely 2 106 mil. \$ proti 1 728 mil. \$ v rozpočtovém roce 1951/52.

Mellonova finanční skupina kontroluje *Aluminium Co of Canada*, která projektuje v severní Britské Kolumbii na Fraser River stavbu závodu na výrobu hliníku nákladem 160 milionů dolarů.

Zahraniční obchod v roce 1951 vykázal ve srovnání s rokem 1950 tyto obraty (v mil. \$):

	1951	1950
dovoz	4 084	3 174
vývoz	3 963	3 157

Dovoz ze Spojených států měl v roce 1951 hodnotu 2 333 mil. \$ proti 2 130 mil. \$ v roce 1950, dovoz z Anglie měl hodnotu 421 mil. \$ proti 404 mil. \$ v roce 1950. Kanada vyvezla loni do USA zboží za 2 333 mil. \$ proti 2 050 mil. \$ a do Anglie za 635 mil. \$ proti 472 mil. \$.

V červenci 1951 měla Kanada 13 893 208 obyvatel, což znamená proti roku 1941 vzrůst o 2 386 553, čili o 20.7%.

Argentina

Argentinská vláda je, jako jiné země Latinské Ameriky, postavena před otázkou, jak řešit vzrůstající inflaci v zemi. Hospodářské obtíže země se zhoršily velkým suchem, jež postihlo oblasti Santa Fe, Córdoba a Pampa, a kromě toho diskriminační aplikací Marshallova plánu, jakož i porušováním obchodní dohody argentinsko-britské se strany Velké Britannie, zejména pokud jde o prohlášení nesměnitelnosti libry. V hospodářském roce 1950/51 sklídila Argentina pšenice 5.5 mil. tun, letošní sklizeň se odhaduje na 2 mil. tun, což je o 40% méně, než kolik potřebuje Argentina k uhrazení domácí spotřeby. V roce 1951 vyvezla Argentina 2.5 mil. tun. Lněného semena se vyveze letos asi 100 000 tun proti 1 mil. tun v minulém roce. Rovněž vývoz ovsa, ječmene,

žita a kukuřice bude malý. Kukuřice se vyveze letos jen 0.5 mil. tun, což je asi desetina exportu z minulých let. Hospodářské krizi chce čelit argentinská vláda opatřením především na účet pracujících tím, že nařídila mzdový stop, zavedení bezmasého dne a dvou bezmasých dnů v restauracích. Chov dobytka se má zvýšit, což také platí o těžbě paliv a minerálů. Index průmyslové výroby se v období od ledna do května 1951 snížil na 141.7 se 146.7 měsíčního průměru roku 1950.

Oběh bankovek dosáhl 15. prosince 1951 částky 16 797 mil. pesos, což proti stejné době v roce 1950 znamená zvýšení o 5 miliard pesos. Tentýž vývoj zaznamenala hodnota šekového clearingu. V prvních 11 měsících 1951 prošlo clearingem šeků za 283 miliard pesos proti 206 miliardám v roce 1950 a 134 miliardám pesos v roce 1947. — Argentinská vláda zrušila přednostní devizový kurs pro vývoz vlny a ohlásila zvýšení cen masa, exportovaného do Anglie. President Peron prohlásil, že Anglie, která platí nyní průměrně 128 £ za tunu masa, bude nucena platit 250 £. — Druhý pětiletý program má vstoupit v platnost 1. ledna 1953. Podrobnosti nebyly oznámeny. Argentinská vláda uvolní 30 mil. pesos na postavení moderní továrny na traktory a nákladní automobily v provincii Córdoba.

Zahraniční obchod vykázal v prvních devíti měsících 1951 tyto obraty (množství v mil. tun, hodnota v mil. pesos):

	množství	hodnota
dovoz	9.01	7 176.9
vývoz	4.65	5 423.2

Pasivum argentinského zahraničního obchodu za uvedenou dobu činí 1 755.7 mil. pesos. Pokles exportu byl způsobem menším vývozem obilí, masa a vlny.

Brazílie

V boji proti inflaci usiluje brazilská vláda o vyrovnání rozpočtu, kontrolu vydávání bankovek a dohled nad cenami dováženého spotřebního zboží. Ministr financí prohlásil, že bude provedeno »zamrznutí« cen a zisků na úrovni 1950, jestliže uvedená opatření nebudou účinná.

List »Diario Carioca« oznámil, že hospodářské konference v Moskvě se zúčastní dva pozorovatelé, určení svazy průmyslu a obchodu.

Zahraniční obchod za první polovinu roku 1951 vykázal ve srovnání se stejnou dobou roku 1950 tyto obraty (v miliardách cruzeiros):

	I.-VI. 51	I.-VI. 50
dovoz	15.9	7.9
vývoz	15.3	9.1

Podle množství se zvýšil dovoz o 39 proc. a vývoz o 50%. Hlavními položkami brazilského vývozu byly (v mil. cruz.):

Káva 8 900, bavlna 1 800, kakao 600.

Hlavními odběrateli byly USA se 6.3 miliardy cruz., Argentina s 1.3 miliardy a V. Británie s 1.5 miliardy cruzeiros. Pokud jde o dovoz byly na prvním místě stroje za 4.2 miliardy cruzeiros a pšenice za 1 miliardu cruzeiros.

Italská společnost *Isothermos S. A.* v Miláně uzavřela s brazilskou vládou smlouvu, že pod firmou *»Isobrasil«* založí v Jundiaí ve státě Sao Paulo továrnu na motocykly. Má být postavena v první polovině letošního roku a má vyrábět měsíčně 1.000 motocyklů. Vláda státu Minas Gerais sjednala s francouzskou finanční skupinou Impex dohodu o financování koupě silničních strojů ve Francii za 20 mil. \$. Kromě toho budou za vedení francouzské společnosti založeny dvě továrny na nákladní automobily, traktory a silniční stroje.

Chile

S platností od 1. ledna 1952 byl zrušen preferenční kurs pesa (43 pesos = 1 US \$), kdežto o dalších dvou preferenčních kursech 50 a 60 pesos nebylo dosud rozhodnuto. Za úřední kurs 31 pesos = 1 US \$ se dováží pouze novinový papír a cukr. Pro letošek bude uvolněno pro dovoz 435 mil. \$, což je o 36% více než v roce 1951.

Hospodářská rada oznámila, že letos bude vyvezeno do Evropy mědi za 7.12 mil. \$. Největším odběratelem je západní Německo, kam se vyveze 4.1 mil. kg mědi za 3.5 mil. \$. Dalšími kupci chilské mědi jsou Švédsko, Belgie, Holandsko a Švýcarsko.

Američtí monopolisté si zajistili účast na ocelářském průmyslu v Chile

tím, že *Import-Export* banka poskytla ocelárně *Huachipato* 10 mil. \$ a společností *Fábrica Nacional de Curburo* 1.1 mil. \$. Kromě toho *Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj*, kterou rovněž ovládají Američané, poskytla chilské vládě půjčku 10 mil. \$, jejíž výnosu se použije k nákupu strojů pro chilské uhelné doly.

Mexiko

V době od ledna do října 1951 dovezlo Mexiko zboží za 5 692.2 mil. pesos a vyvezlo zboží za 4 328 mil. pesos. Hlavními položkami mexického vývozu jsou: bavlna, olovo, káva, zinek, měď a stříbro. Hlavními obchodními partnery Mexika jsou Spojené státy, na které připadá téměř 80% podíl na mexickém zahraničním obchodu, Anglie, Francie, západní Německo a Kanada jako dodavatelé a jako odběratelé USA, Francie, západní Německo, Anglie a Guatemala. Podle statistiky za leden—září 1951 dosáhlo Mexiko se svými hlavními partnery těchto obrátů (v mil. pesos):

dovoz		vývoz	
USA	4 184	USA	2 885
Anglie	108	Francie	117
Francie	106	záp. Německo	84
záp. Německo	104	Anglie	84
Kanada	90	Guatemala	42

Pokud jde o dovoz, byly největšími položkami automobily, náhradní součástky pro stroje a průmyslové zařízení.

Peru

Peruánský vývoz v roce 1951 se odhaduje na 270 mil. \$, což je o více než 40% více než v roce 1950. Zahraniční obchod se vytvářel do září 1951 pro zemi příznivě, jak ukazuje toto srovnání indexních cen vývozu a dovozu:

	XII. 50	III. 51	VI. 51	IX. 51	šeni
vývozní zboží	834.6	1 080.0	1 104.0	952.0	117.4
dovozní zboží	876.8	874.9	896.4	948.8	72.0

Vyjádřeno v procentech zvýšily se exportní ceny o 14%, kdežto importní pouze o 8%. Od září minulého roku nastal pokles vývozních cen.

Československo

Státní rozpočet na rok 1952

Národní shromáždění schválilo 28. března 1952 státní rozpočet na rok 1952, který na straně příjmů a výdajů vykazuje tyto částky:

Příjmy	Kčs
I. Národní podnikání a jeho správa	262.215.872.000
II. Kulturní a soc. opatření	9.280.673.000
III. Národní bezpečnost	829.838.000
IV. Správa	51.955.913.000
Úhrn	324.282.296.000
Výdaje	Kčs
I. Národní podnikání a jeho správa	217.499.273.000
II. Kulturní a soc. opatření	58.779.269.000
III. Národní bezpečnost	22.452.996.000
IV. Správa	20.095.605.000
V. Státní dluh	4.701.798.000
Úhrn	323.528.941.000

Z rozdílu úhrnu příjmů a výdajů vyplývá přebytek 753 355 000 Kčs.

V rozpravě o návrhu státního rozpočtu na rok 1952 promluvil poslanec *Richard Dvořák*, náměstek ministra zahraničního obchodu, a uvedl ve svém projevu:

Rozpočtová kapitola ministerstva zahraničního obchodu nám připomíná, jak odlišnou funkci má zahraniční obchod v období lidové demokracie. Jestliže v předmnichovské republice sloužil zahraniční obchod jako pláštík pro nejčelnější finanční machinace mezinárodních kartelů proti zájmům národa, pak je dnes prostředkem, jak zajistit státu národohospodářský plán. Monopol zahraničního obchodu lidové demokratické republiky vedle toho po prvé v dějinách českého a slovenského národa učinil jednou provždy konec hospodářské závislosti naší země na kapitalistické části světa.

Jestliže letos projednáváme rozpočet, který je výrazem smělého rozvoje sil celého národa, pak je účelné s hlediska historického odstupu si připomenout, jak jinak tomu bylo v předmnichovské republice. Procházíme-li úřední statistiky z let třicátých, nacházíme mezi finančními platy první velkou položku, charakterizující závislost. Skoro ¼ miliardy Kč splátek úvěrů a úroků ze zápujček bylo zapláceno do zahraničí za rok 1934. V této kategorii závislosti byly zvláště povědené válečné pužky, které nám poskytlý všechny t. zv. spojenecké mocnosti. Byly poskytnuty na potraviny, vojenskou výzbroj a repatriaci čs. legií. Nemohlo být krvavější ironie. Za to, že imperialisté použili čs. legií jako

nástroje k potlačení socialistické revoluce v Rusku, poskytlý na příklad Spojené státy Československu úvěr přes tři miliardy Kč, které měl československý lid platit v 62 ročních splátkách. Podle výkazu Národní banky československé z téhož roku se zaplatilo na dividendách a tantiémách 150 mil. Kč do zahraničí. Nebylo takřka banky, která by neměla nějaké vazby se zahraničními skupinami. Hustá síť mezinárodního kapitálu, která obestřela československé hospodářství, ždímalá nejrůznějším způsobem prostředky z československého lidu. O rozsahu kapitálového úniku je možno si učinit představu jen z některých případů, které tu a tam byly objeveny.

Hospodářské vztahy nového typu mezi SSSR a lidové demokratickými zeměmi dávají nám pocit naprosté převahy nad kapitalistickým světem. A přesto nevoláme po přerušení obchodních styků s kapitalistickými zeměmi, jako to provádí mnoho vlád kapitalistických zemí v obráceném směru, nýbrž hledáme možnosti zintenzivnění obchodu s nimi.

Každý stroj a každé zařízení, které dodáváme do zemí s plánovaným hospodářstvím o jeden či více měsíců opoždění, narušuje jejich plány a zpomaluje jejich cestu k socialismu. Jestliže jsme tedy po prvé v historii stříšili se sebe závislost na zahraničním kapitálu, je nutné, abychom jako svobodný národ ve svých závodech učinili vše pro dočvilné plnění svých dodávkových povinností. Proto by měl být dík za první skutečné osvobození našich národů vyjádřen závazkem všech vedoucích činitelů našeho hospodářství, že vyvinou maximální úsilí, aby v žádném kraji nebylo závodu, který by nesplnil své dodávkové povinnosti do zahraničí ve slíbených lhůtách.

Státní závěrečný účet za rok 1950

Zároveň s návrhem státního rozpočtu na rok 1952 schválilo Národní shromáždění státní závěrečný účet za rok 1950. Příjmy byly proti rozpočtu vyšší o 20 miliard, to je 17%. Zvýšené příjmy vyplynuly z výnosu našeho znárodněného průmyslu. Přebytek v částce 30 735 milionů Kčs byl přidělen fondu znárodněného hospodářství. Během dvou let bylo pro rozvoj výroby přiděleno 65 750 milionů Kčs. Pokud jde o státní dluh, pokračovalo sjednocování celého veřejného dluhu. Bylo převzato dalších

5 823 milionů Kčs neemísniích dluhů bývalých svazků lidové správy. Ani v roce 1950 nedošlo k žádným novým úvěrovým operacím, i když na ně rozpočet pamatoval. Naopak, za rok 1950 se urnořilo 929 milionů Kčs vnitřního a 1 702 milionů Kčs zahraničního dluhu. Celkem za dva roky Gottwaldovy pětiletky, to je v letech 1949 a 1950, bylo splaceno 5 983 milionů Kčs státního dluhu. Jen na úrocích bylo v roce 1950 u státního dluhu ušetřeno 630 milionů Kčs.

Zahraníční obchod v roce 1951

Ministr-předseda Státního úřadu plánovacího ing. Jozef Púčík uvedl v rozpočtové rozpravě, že obrat zahraničního obchodu stoupl v roce 1951 o 23%. V roce 1952 dále upevníme hospodářskou nezávislost na kapitalistických zemích. Podíl Sovětského svazu a zemí lidové demokracie na celkovém objemu našeho zahraničního obchodu stoupne na 68,7%. V roce 1951 činil tento podíl 67,5%.

Dohody s Maďarskem

Dne 7. dubna 1952 podepsali v Bratislavě s československé strany pověřenec vnitra Jozef Lietavec a se strany maďarské první náměstek ministra dopravy József Prieszol tři dohody, uzavřené mezi Československou republikou a Maďarskou lidovou republikou. Dohody upravují styk v pohraničním pásmu, spolupráci v celním styku a celní právní pomoc a vzájemnou železniční dopravu. Uzavřením těchto dohod se zabezpečuje urychlení dopravy a prohloubení hospodářských styků obou zemí na cestě budování socialismu. Dohody jsou dalším výrazem rozvíjejících se přátelských styků mezi oběma lidově demokratickými republikami.

Protokol o výměně zboží s Bulharskem

Dne 5. dubna 1952 byl v Praze podepsán protokol o výměně zboží mezi Československou republikou a Bulharskou lidovou republikou a dopravní protokol na rok 1952. Za bulharskou vládu podepsal protokol náměstek ministra zahraničního obchodu Dobri Aleksijev, za československou vládu náměstek ministra zahraničního obchodu Rich. Dvořák. Podle dohody dodá Československá republika Bulharsku stroje a strojní zařízení, různé chemikálie a jiné průmyslové výrobky. Bulharská lidová republika dodá Československu suroviny, rudy a koncentráty, zemědělské, živočišné a rostlinné produkty. Jednání byla ve-

dena v duchu přátelské spolupráce obou lidově demokratických států. Protokol znamená další rozšíření a upevnění vzájemných hospodářských styků a posílení světového tábora míru, demokracie a socialismu.

Ministerstvo spojů

Vláda schválila ve své schůzi dne 8. dubna 1952 vládní nařízení o správě spojů, podle něhož se zřizuje ministerstvo spojů. Ministerstvo spojů bude spravovat všechna odvětví spojových služeb, jež jsou určeny k veřejnému používání (pošta a telekomunikace). Z pověřenectva pošt se zřizuje pověřenectvo spojů, které bude pečovat o uplatnění zájmů Slovenska v oboru spojů a bude zajišťovat spolupráci se slovenskými národními orgány. Národní podnik Československá státní pošta se zrušuje a jeho úkoly bude provádět přímo státní správa.

Schválení protokolu smíšené komise čs.-rakouské

Na návrh ministra zahraničního obchodu dr. Antonína Gregora, kterého zastupoval náměstek předsedy vlády a ministr zahraničních věcí Viliam Široký, schválila vláda dne 25. března 1952 protokol o jednání smíšené komise československo-rakouské ve věci výměny zboží. Tímto protokolem se prodlužuje platnost dohody mezi Československou republikou a Rakouskou republikou o vzájemné výměně zboží ze dne 29. října 1948.

Odjezd vládní delegace do Číny

Dne 30. března 1952 odjela z Prahy do Pekinu československá vládní delegace, aby uzavřela významné dohody mezi Československou republikou a Čínskou lidovou republikou. Členy československé vládní delegace, v jejímž čele je ministr informací a osvěty Václav Kopecný, jsou ministr pošt dr. Alois Neuman, náměstek ministra všeobecného strojírenství Julius Maurer a přednosta odboru ministerstva zahraničních věcí dr. Ladislav Šimovič. Členem delegace je také velvyslanec Československé republiky v Pekinu František Komzala. Za návštěvy československé vládní delegace v Čínské lidové republice bude uzavřena a podepsána dohoda o kulturní spolupráci, dohoda o vědecko-technické spolupráci, ujednání o poštovní službě a ujednání o telekomunikačním styku.

Novinky v dopravě pošty do ciziny

Do Čínské lidové republiky se nyní dovolují balíky až do váhy 20 kg; současně byly sníženy poplatky.

Balíky do Řecka se již nedopravují přes Itálii, nýbrž přes Budapešť-Devěliji.

Telefonní styk s různými zeměmi.

S okamžitou platností byl rozšířen telefonní styk s Australií na ostrov Nauru v Marshallově souostroví, na město Rabaul na území Nová Guinea a město Port Moresby na území Papua. Provozní období je od 8.00—10.00 hod. západoevropského času pouze v pracovní dny. Poplatky a ostatní podmínky jsou stejné jako ve styku s Australií.

Směrnice o telefonním styku s Peru byly nově upraveny. Poplatek za 3minutový hovor z Československa do celého Peru činí nyní 750 Kčs a ohlašovací poplatek za hovor od osoby k osobě 39 Kčs. Telefonní hovory se konají na radiotelefonním okruhu Bern-New York a New York-Lima. Provozní období je v pracovní dny od 13.00—20.00 hod. GMT, v sobotu od 13.00 do 22.00 hod. GMT a v neděli od 14.00—22.00 hodin GMT.

Směrnice platné pro telefonní styk s Chile byly nově upraveny. Poplatek za telefonní hovor z celého Československa do kteréhokoli místa v Chile činí nyní za první tři minuty 750 Kčs a 250 Kčs za každou další minutu nebo její část. Příplatek za hovor od osoby k osobě činí nyní 39 Kčs. Hovory se konají v radiotelefonním okruhu Bern-New York a New York-Santiago. Provozní období je v pracovní dny od 12.30—20.00 hodin GMT, v neděli od 13.00—01.00 hodin GMT.

V únoru t. r. byl zahájen telefonní styk s Egyptem na radiotelefonním okruhu Bern-Kairo. Hovořit lze z kteréhokoli místa v Československu s Kairem a řadou dalších míst v Egyptě, které sdělí zájemcům na požádání přípojná telefonní ústředna. Hovory lze konat toliko v době od 6.00 do 11.00 hodin GMT. Přípustné jsou toliko hovory soukromé, státní a hovory od osoby k osobě. Soukromé hovory lze konat toliko v jazyce arabském, francouzském a anglickém. Poplatek činí za první tři minuty 489 Kčs a 163 Kčs za každou další minutu nebo její část. Ohlašovací poplatek za hovor od osoby k osobě činí 35 Kčs.

Hláskování nesrozumitelných slov v telegrafním a telefonním styku.

Při telefonování vlastních jmen, cizích a nesrozumitelných slov diktuje hovořící známá křestní jména nebo jména známých míst, z jejichž počátečních písmen si poslouchající snadno složí nesrozumitelné slovo. Poštovní zaměstnanci používali dosud různých křestních jmen a názvů míst, které nebyly vždy protistraně snadno pochopitelné. Byla proto nucena dotazy zdržovat provoz. Aby tomu předešla a provoz urychlila, vydala pošta tuto jedinou a závaznou hláskovací tabulku:

A — Anna	O — Oto
B — Bedřich	P — Pavel
C — Cyril	Q — Quido
Č — Čeněk	R — Rudolf
D — Dánil	Ř — Řehoř
E — Ema	S — Stanislav
F — František	Š — Šimon
G — Gustav	T — Teta
H — Helena	Ť — Tuhyk
CH — Chrudim	U — Učitel
I — Ivan	V — Václav
J — Julie	W — dvoudě V
K — Karel	X — Xantipa
L — Ludvík	Y — Ypsilon
M — Marie	Z — Zora
N — Neruda	Ž — Zofie

Doporučuje se, aby tuto tabulku užívali i ostatní uživatelé telefonu, zejména ve styku s poštou.

Znově zařazených knih do knihovny min. zahraničního obchodu

92 Lenin Cagin B. A.
Vladimír Iljič Lenin, veliký revolucionář a myslitel.

Malá, ale obsažná monografie o myslitelském a revolučním díle V. I. Lenina, u něhož jsou otázky revoluční činnosti co nejtěsněji spjaty s revoluční teorií. Revolucionář a myslitel splývají v Leninovi v jedno.
Praha, Slovanské nakladatelství, 1951.

321.918 Rjabcov I. G.
Leninův a Stalinův boj za program marxistické strany dělnické třídy (1894—1903).

Pojednání I. G. Rjabcova osvětluje úporný boj Lenina a Stalina o program strany. Autor líčí poučně, že tento boj za správné zásady programu marxisticko-leninské strany byl bojem za nerozbornou jednotu s jejími ideologickými, organizačními, taktickými a theoretickými základy.
Praha, Svoboda, 1952.

327 Gottwald Klement.
Klement Gottwald 1949—1950.

Naším čtenářům dostává se do ruky obsáhlý svazek výzev, odpovědí, listů, dopisů a projevů našeho prezidenta s Klementa Gottwalda. Všechny tyto projevy zahrnují v sobě nejširší okruh problémů a otázek, týkajících se našeho politického a hospodářského života, pamatujících i na naše vztahy ke spřáteleným státům.
Praha, Svoboda, 1951.

338.924(47) Nadtočajev D. I.
Leninsko-stalinský plán socialistické industrialisace SSSR a boj bolševické strany za jeho uskutečnění (1926—1929).

Přednáška, přednesená v Akademii společenských věd při ÚV VKS(b) je studií o socialistické industrialisaci, která v době boje proti trockistům zabezpečila hospodářskou nezávislost SSSR a upevnila jeho obranu proti zahraničním nepřítelům.
 Praha, Svoboda, 1952.

335.55 Mankova R.
První sjezd SDDSR

Práce se zabývá otázkami dělnického hnutí let devadesátých. I. sjezd SDDSR je součástí boje ruských marxistů za vytvoření strany nového typu, jež by byla založena na učení vědeckého socialismu. V devadesátých letech se v Rusku rozvíjel epocha imperialismu a toto období je charakterisováno činností Leninovou, který roku 1895 sjednocuje petrohradské skupiny sociálně demokratické ve „Svaz boje za osvobození dělnické třídy“. Z podnětu tohoto Svazu vznikali marxistické organizace po celém Rusku. Jeví se nutnost spojit tyto organizace v jednu stranu, jež by byla schopna vésti boj s carismem. Na základě této potřeby je r. 1898 svolán I. sjezd, na němž bylo vyhlášeno ustavení SDDSR. Na tomto sjezdu bylo vyhlášeno právo každého národa na sebeurčení. Nodostatky tohoto sjezdu, následkem kterých se nepodařilo sjednotit rozdrobené marxistické skupiny v jednotnou sociálně demokratickou stranu, byly překonány teprve v r. 1903 II. sjezdem SDDSR.
 Praha, Svoboda, 1951.

335.51 Pospělov P. N.
Dějiny VKS(b), marxismus-leninismus v praxi.

Autor této brožury dokazuje, že zkušenosti VKS(b) mají pravdivost vědeckého zákona, který se znovu dá ověřit na faktech posledních dějinných událostí. S těmito zkušenostmi se setkáváme také při výstavbě socialistického státu. Autor uvádí, že pečlivé studium zkušeností, uložených v Dějinách VKS(b) a ve spisech Leninových a Stalinských vychovává komunisty v duchu proletářského internacionalismu a zvyšuje bdělost lidu proti záluďnostem a úškokům válečných štvárců.
 Praha, Svoboda, 1951.

335.55 Pomitajev F.
Patnáctá konference VKS(b).

Rok 1926, kdy se konala XV. konference VKS(b), je rokem, který zaznamenal řadu rozbljeďských plánů proti vybudování socialismu v SSSR. Avšak XV. konference nejen že odsoudila všechnu podvratnou politiku, k níž náleželo na př. i stanovisko trockisticko-zinoněvského bloku, ale vytyčila další směrnicí pro hospodářství země. Touto konferencí byla potvrzena správnost leninsko-stalinské these o možnosti vítězství socia-

lismu v jedné zemi. Z toho důvodu zaměřila úsilí strany k vybudování socialistické industrialisace jakožto základního předpokladu pro vybudování socialismu. XV. konference strany poskytla předpoklady k tomu, aby komunistická strana byla očistěna od oportunistických frakcí a otevřela dělnické třídě Sovětského svazu perspektivy socialistické výstavby.
 Praha, Svoboda, 1951.

329.15 (47) Mamontov I.
Stalinský blok komunistů a bezpartijních.

Vítězným bojem za vybudování a upevnění socialismu byl sovětský lid smelen v pevný kolektiv budovatelů nejpokrokovějšího řádu světa. Blok komunistů a bezpartijních je nejpřesvědčivějším výrazem nerozborných pout bolševiků se sovětským lidem. Tímto blokem ukazuje sovětský lid celému světu svou morálně politickou jednotu. Autor vysvětluje čtenářům podstatu tohoto volebního bloku, jaké síly jej vyvolaly v život a tak se uskutečňuje v praxi volebních kampaň v SSSR.
 Praha, Orbis, 1952.

17 (47) Kaftanov S. V.
O vlastnostech sovětské inteligence.

K největším hybným silám vývoje v SSSR náleží jeden z nehlubších lidských citů — vlastenectví. Na jeho základě se vyvíjí cílevědomá práce, vedoucí k výstavbě komunismu. S. V. Kaftanov ukazuje ve své brožurce, jakým způsobem se prakticky projevuje vlastenectví sovětské inteligence. Děje se tak obohacováním vědy a kultury, zachováváním bolševické stranickosti v ideologických otázkách a sebevýchovou ke kritice a sebekritice.
 Praha, Orbis, 1952.

338 43-11 Kubiček J., Ledvína J.
Německá demokratická republika

Příručka obsahuje zeměpisný, politický, kulturní a zejména hospodářský přehled Německé demokratické republiky, sestavený především s hlediska potřeb pracovníků zahraničního obchodu. Podkladem k jejímu vypracování byly autentické prameny a statistické údaje. Příručka je určena především pro pracovníky v zahraničním obchodě, pro pracovníky v redakcích denního tisku a všechny ty, kdož chtějí být přesně informováni o nové organizaci hospodářství Německé demokratické republiky.
 Praha, Průmyslové vydavatelství, 1952.

330.148 Leontjev A.
 338.974
Další zostžení všeobecné krise kapitalismu po druhé světové válce.

Pojednání o vlivu dějinného vítězství SSSR v druhé světové válce na vzrůst osvobozených hnutí v koloniálních a závislých zemích.
 Praha, Svoboda, 1952.

ZAHRAŇIČNÍ OBCHOD, měsíčník pro hospodářskou informaci. Vydavatel: Ministerstvo zahraničního obchodu v Praze. Vychází dvanáctkrát ročně. Řídí Jaroslav Navrátil. — Redakce Praha II, třída Politických vězňů 20. Telef. 097. — Administrace Praha I, ulice 28. října č. 3. Telefon 255-22 a 258-15. Předplatné na rok 144 Kčs. Jednotlivé číslo 12 Kčs. — Číslo šekového účtu u PSP 9299. — Tiskne Svoboda, tiskářské závody, n. p., závod 4, Praha II, Václavská 12. — Novinová poštovní sazba povolena ředitelstvím pošt v Praze č. 12. — Dohledací poštovní úřad Praha 022.

СОДЕРЖАНИЕ

Новая большая помощь Советского Союза нашему хозяйству . . .	149
За международную торговлю без дискриминаций	151
Др. Й. Сетинский : Как американские буржуазные экономисты решают инфляцию	158
Др. Л. Соукупова : Обменная торговля с капиталистическими государствами	162
Хр. Гумнеров : Внешняя торговля Болгарии в 1951 г.	165
М. Калоус : Чехословацко-китайские торговые сношения - перспектива стройки и укрепления мира	170
Ян Мундух : Шерсть	172

CONTENTS:

Soviet Union's New Great Aid to our Economy	149
International Trade without Discrimination	151
Dr J. Setínský: How American Bourgeois Economists solve Inflation	158
Dr Libuše Soukupová: Barter Trade with Capitalist Countries . .	162
Chr. Gumnerov: Bulgaria's Foreign Trade 1951	165
M. Kalous: Czechoslovak-Chinese Foreign Trade-Support for Peace	170
Jan Munduch: Wool	172